

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Reakce civilního obyvatelstva na útok aktivního střelce

The Response of Civilian Population to Attacking of an Active Shooter

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: RNDr. Hana Kubátová, Ph. D.

Jan Anýž

Kladno, květen 2018

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2017/2018

Z a d á n í d i p l o m o v é p r á c e

Student: **Bc. Jan Anýž, DiS.**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Reakce civilního obyvatelstva na útok aktivního střelce**
Téma anglicky: The Response of Civilian Population to Attacking of an Active Shooter

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Předmětem diplomové práce bude vymezení pohnutek, které vedou aktivní střelce k jejich činům, a na jejich základě navržení příručky pro civilní obyvatelstvo, jak se chovat při útoku těchto osob. V teoretické části budou, na základě rozboru případů z historie i současnosti, zmíněny stěžejní myšlenkové pochody agresorů, a to již od samotné přípravy, až po fázi realizace události. Budou uvedeny možné formy a metody vedení útoků od nultých okamžiků a to včetně možných způsobů jejich použití. Nastíněn bude také možný budoucí vývoj pohnutek útočníků. Praktická část bude založena na dotazníkovém šetření, zaměřeném na znalosti vhodného chování v případě útoku aktivního střelce. Dotazníkové šetření bude provedeno na skupině nejméně 200 civilních osob. Získaná data budou následně analyzována. Na základě provedené analýzy a komparace získaných dat s doporučením odborníků bude navržena příručka, která bude využitelná pro civilní obyvatelstvo při útoku aktivního střelce.

Seznam odborné literatury:

- [1] KASTOVÁ, Verena, Hněv a jeho smysl, ed. 1, Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-760-2
- [2] ČERMÁK, Ivo, Lidská agrese a její souvislosti, ed. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1, 1999, ISBN 80-902614-1-8
- [3] KOMENDA, Jan, MALÁNÍK, Zdeněk, Zákeřné zbraně, ed. 1, Brno: Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, 2002, ISBN 978-8090-256-59-0

Vedoucí: RNDr. Hana Kubátová, Ph.D.
Konzultant: npor. Mgr. Josef Jeřábek, kpt. Mgr. Dana Racková

Zadání platné do: 20.08.2019

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 14.11.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Reakce civilního obyvatelstva na útok aktivního střelce“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 15.05.2018

.....
podpis

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé diplomové práce paní RNDr. Haně Kubátové, Ph.D., za vstřícnost, trpělivost, odborné vedení a za všechny cenné rady a připomínky, které mi při zpracování této práce poskytla.

Dále děkuji npor. Mgr. Josefu Jeřábkoví a kpt. Mgr. Daně Rackové za odborné konzultace a celé své rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Abstrakt

V diplomové práci na téma „Reakce civilního obyvatelstva na útok aktivního střelce“ se zabýváme problematikou útoků aktivních střelců. Naším cílem je poukázat na současnou připravenost osob v případě útoku, ověřit jejich znalosti a vytvořit návrh na zlepšení současného stavu formou návodu chování pro ohrožené osoby.

V teoretické části se zabýváme pojmem „aktivní střelec“, věnujeme se útokům, které v nedávné minulosti aktivní střelci spáchali, a popisujeme faktory, které je do značné míry ovlivňují. Současně uvádíme možné formy a metody jejich útoků, kdy charakterizujeme způsoby, jakými může být daný čin spáchán. V závěru teoretické části popisujeme chování útočníka v jednotlivých fázích útoku, v době před jeho zahájením, v průběhu vlastního činu a v období, které nastane po spáchaném útoku.

Praktickou část práce věnujeme analýze a následné komparaci evropských a amerických návodů chování, které se věnují reakcím civilních osob v případě útoku aktivního střelce. Na vědomí také bereme dostupné materiály z České republiky, které byly v nedávné době zveřejněny. Následně se zabýváme ověřením teoretických znalostí a ověřením připravenosti respondentů formou dotazníkového šetření. Z výsledků tohoto šetření jsme především zjistili potřebu zlepšit informovanost v problematice aktivních střelců a nutnost zvýšit povědomí respondentů o preferovaných způsobech chování v případě útoku aktivního střelce. Celkem 94 % dotazovaných tyto vědomosti nemá a neví, jak by v této krizové situaci zareagovali. Dále bylo odhaleno, že by většina respondentů uvítala lepší přístup k potřebným informacím a stejně tak i případný návod chování při útoku aktivního střelce.

Závěr praktické části věnujeme sjednocení všech získaných výsledků a jejich následnému ztvárnění ve formě příručky chování pro civilní obyvatelstvo v případě útoku aktivního střelce.

Klíčová slova

Aktivní střelec; Policie ČR; civilní obyvatelstvo; bezpečnost; návod chování; útok; zbraň.

Abstract

In the theoretical part, we deal with the term "active-shooter", we pay attention to the attacks that have been recently committed and describe the factors that significantly influenced them. At the same time, we present possible forms and methods of their attacks characterizing all possible ways in which the act could have been committed. At the end of the theoretical part, we describe the behavior of the attacker in particular phases of the attack. The phase before the attack outbreaks, the phase during the actual act and the phase after the attack.

The practical part of the thesis focuses on the analysis and the subsequent comparison of the European and American behavioral instructions. These instructions pursue reactions of civilians in the event of an active-shooter attack. We also pay attention to available materials from the Czech Republic, which have recently been published. Subsequently, we examine the theoretical knowledge and verify the readiness of the respondents by means of a questionnaire survey. From the results of this survey, we mainly identified the need to improve awareness about active-shooters and the need to raise respondents' knowledge of preferred behavior in the case of an active-shooter attack. Data has demonstrated that 94 % of the respondents do not possess the knowledge of how to behave in this crisis situation. In addition, it was revealed that the majority of the respondents would welcome better access to the necessary information as well as any safety instructions for an active-shooter situation.

The conclusion of the practical part was devoted to the unification of all of the results that were obtained and their subsequent rendition in the form of a guidebook of behaviour for the civilian population in the event of an active-shooter attack.

Keywords

active-shooter; the Police of the Czech Republic; the civilian population; safety; instructions how to behave; the attack; a weapon.

Obsah

1	ÚVOD	11
2	SOUČASNÝ STAV	12
2.1	Vymezení pojmu aktivní střelec.....	12
2.1.1	Střelci 21. století	17
2.1.2	Faktory ovlivňující aktivní střelce	21
2.2	Formy a metody útoků aktivních střelců	25
2.2.1	Formy útoků aktivních střelců	25
2.2.2	Metody útoku aktivních střelců	27
2.3	Charakteristika útočníka v jednotlivých fázích útoku	32
2.3.1	Nultý okamžik	33
2.3.2	V průběhu útoku	34
2.3.3	Po spáchaném útoku	35
3	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	39
4	METODIKA	40
4.1	Analýza doporučených způsobů chování	45
4.1.1	Americký model chování	46
4.1.2	Příklady příruček vydaných v USA	49
4.1.3	Evropský model chování	52
4.1.4	Evropské příručky chování	54
4.1.5	Model chování v České republice	57
5	VÝSLEDKY	60
5.1	Výsledky dotazníkového šetření	60
6	DISKUZE	76

7	ZÁVĚR.....	89
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	90
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	91
10	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	107
11	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	109
12	SEZNAM PŘÍLOH.....	110

1 ÚVOD

V současné době ze sdělovacích prostředků stále častěji slyšíme o útocích „aktivních střelců“ na civilní obyvatelstvo. K těmto útokům dochází v místech, kde neprobíhá žádný válečný konflikt. Ani Česká republika (dále jen ČR) nezůstala podobného útoku ušetřena. V únoru 2015 zastřelil aktivní střelec 8 osob a následně spáchal sebevraždu. Jak citelně tato událost zasáhla občany ČR, jsem později pocítil osobně. Jako příslušníka Pohotovostní motorizované jednotky Policie České republiky (dále jen PČR) v Praze mne na počátku března roku 2015 oslovila cizí žena. Chtěla poradit, jak se zachovat při útoku šíleného střelce. Tato žena nebyla jediná, kdo se snažil od příslušníků PČR získat jakékoliv informace ohledně chování v podobné život ohrožující situaci. V té době totiž nebyl v ČR veřejně dostupný žádný obecně platný postup chování nebo instruktážní video pro případ takového útoku. Na základě uvedené životní zkušenosti jsem se rozhodl, že se ve své diplomové práci zaměřím na vytvoření návodu, který bude obsahovat praktické informace o tom, jak by se občané měli chovat a jak by měli postupovat, pokud se ocitnou v místě útoku aktivního střelce, nebo v jeho okolí.

2 SOUČASNÝ STAV

V nedávné minulosti došlo k celé řadě událostí, při kterých se útočníci uchýlili k použití střelné zbraně proti větší či menší skupině osob. Důsledkem takových činů byly jak ztráty na životech, tak také značná psychická újma všech zúčastněných. Pachatelům takových činů se přiřadilo označení aktivní střelec. Aktivní střelec bývá médiu mnohdy nazýván také jako „šílený střelec“, což je ovšem výraz neodborný, který si vytvořila média k upoutání větší pozornosti obyvatelstva. Tato kapitola se bude věnovat pojmu aktivního střelce jako ucelenému tématu, které bude zahrnovat jak jeho charakteristiku, tak i kde a jak tento pojem vznikl. Zaměříme se na osobu pachatele, která je schopna páchat tak brutální trestné činy. V neposlední řadě budou popsány největší případy současného století. Na základě těchto informací budou nastíněné faktory, které aktivní střelce ovlivňují. Bude tak patrné, jak se postupem času aktivní střelci zdokonalili a zmodernizovali.

2.1 Vymezení pojmu aktivní střelec

Pojem aktivní střelec je definován v katalogovém souboru typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu Amok – útok aktivního střelce (dále jen STČ 14/ IZS) jako:

„Nebezpečný pachatel, který volil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale také jednat o skupinu pachatelů. Nemá zábrany pro jakékoliv chování s cílem zabít nebo zranit co největší počet osob.“ [1, str. 1]

Soubor typové činnosti tedy označuje aktivního střelce jako nebezpečného pachatele. Spojení nebezpečný pachatel bývá často používáno jak v odborné literatuře, tak v médiích nebo mezi širokou veřejností. Pojem nebezpečný pachatel však není definován v žádném právním předpisu, dovozuje se zejména soudní praxí [2]. Přesto se s ním můžeme setkat hned v několika zákonech, např. v zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, č. 553/1991 Sb. o Obecní policii,

nebo č. 13/1993 Sb. Celní zákon. Judikatura proto nebezpečného pachatele vymezila následovně:

1. v minulosti spojením „zvlášť nebezpečný recidivista“ v souladu s § 41 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, přičemž pod tímto spojením se rozumí: *„Pachatel, který znovu spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, považuje se za zvlášť nebezpečného recidivistu, jestliže tato okolnost pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.“* [3]; v současném trestním zákoníku, zákoně č. 40/2009 Sb. (dále jen trestní zákoník), se pojem zvlášť nebezpečný recidivista již nevyskytuje. O jaký typ pachatele se jedná, lze dovodit z § 59 tohoto zákona;
2. *„pachatel úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen;*
3. *vězně na útěku;*
4. *osoba, která byla nadřízeným, nebo jiným oprávněným orgánem za nebezpečného pachatele výslovně označena“;* [4]

S podobnou definicí bychom se setkali i v širší odborné literatuře, kdy tento pojem bývá mnohdy ještě doplněn o:

5. *„pachatele závažného úmyslného trestného činu, který byl při spáchání či bezprostředně poté přistižen.“* [4]

Můžou ovšem přibývat i další vymezení nebezpečného pachatele, a proto výše uvedený výčet lze brát pouze jako demonstrativní ukázkou. Stejně tak k tomuto pojmu přistupuje i PČR, potažmo samotní policisté, kdy je na těchto oprávněných osobách, aby samy podle svého uvážení a v jednotlivých případech osobu za nebezpečného pachatele označili [108, 109]. Poslední pojem, se kterým definice aktivního střelce pracuje, je pojem „zbraň“. V našem případě lze předpokládat, že se bude jednat o zbraň střelnou. Stejně tak však může být útok aktivního střelce doprovázen dalšími zbraněmi, např. nástražnými výbušnými systémy, noži,

mačetami atd. Zbraň je proto definována obecně § 118 odst. 5 trestního zákona, který ji vymezuje jako cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším způsobem [5]. Stejně tak, jako může být útok spáchán různými druhy zbraní, ať střelnými či jinými, může být i samotný útok spáchán rozdílnými osobnostními typy aktivních střelců. To je velice důležitý fakt, který mnohdy rozhoduje o celém útoku. Osobnostní typ střelce se projeví zejména na způsobu útoku, výběru místa útoku a době útoku [6]. Typologie osobnosti pachatele je následně velice důležitá z hlediska rozdílného přístupu jak obětí, tak policie k jednotlivým typům pachatelů - aktivním střelcům. Pokud by oběť byla schopna rozpoznat, s jakým typem pachatele se setkala, měla by možnost zachovat se tak, aby minimalizovala dopady činů pachatele na svou osobu.

V praxi je to ovšem nemožné, protože většina lidí neví, jak by se v situaci, kdy aktivní střelec zaútočí, zachovala. Stejně tak je pro většinu obětí nemožné poznat, proti jakému konkrétnímu typu pachatele stojí. Výčet základních typů pachatelů trestných činů je uveden v tabulce 1. Jedná se o výčet obecný, platný pro celou škálu trestných činů a celé spektrum pachatelů. Proto je spíše ilustrativní, nicméně nám může posloužit jako určité vodítko ke stanovení jednotlivých profilů aktivních střelců. Profilace aktivních střelců je nezbytná a velice důležitá pro osvětlení důvodů spáchání trestného činu. Základem pro profilaci je nalezení motivu. Motivace jako psychický stav vyvolává nějakou činnost, chování nebo jednání a aktivizuje jedince s cílem překonat tento negativní stav, nebo vykonat něco pozitivního [88, 98]. Současně nám tato subjektivní stránka trestného činu napoví, proč se jedinec zachoval tak, jak se zachoval, a co od něho lze očekávat [7, 88].

Tab. 1 Typy pachatelů trestných činů podle Matouškové. [7]

TYP PACHATELE	VLASTNOSTI	NEBEZPEČNOST ČINU
Mentálně nedostatečný	nízká inteligence, nižší rozumové schopnosti	nepromyšlená násilná trestná činnost
Socializovaný	krátkodobá ztráta sebekontroly (pouze po dobu útoku)	činu lituje, pravděpodobnost opakování nízká, trest má výchovný charakter
Neurotický	zpravidla mladí lidé trpící neurotickými poruchami (frustrace ze života)	amatérské provedení trestného činu, chaotický útěk, zanechání zřetelných stop
Psychopatický	promyšlené jednání, většina recidivistů	výrazné rysy odchylné od ostatní populace, 30% zastoupení, trestná činnost závisí na temperamentu a charakteru pachatele
Psychotický	v době spáchání činu trpí nejtěžším psychickým onemocněním, tzv. psychózou	velká brutalita nesrozumitelnost jednání

Výše uvedené osobnostní typy pachatele, stejně tak jako samotná motivace, se promítají do skutkové podstaty trestného činu [104]. Pokud bychom chtěli proniknout do problematiky osobnosti pachatele a zjistit, co si myslí, plánuje, nebo jak se zachová, je třeba ji vnímat multidisciplinárně. Tento přístup nám následně umožní zvolit vhodný postup pro chování obětí, který je pro nás hlavním cílem [100, 105].

Dle typu motivace bychom proto aktivní střelce, v závislosti na jednotlivých typech pachatelů, mohli rozdělit následovně:

1. Střelci v amoku – jsou střelci, kteří jednají ve stavu zuřivosti, šílenství, nebo záchvatu. Jejich vědomí je v průběhu útoku změněné a vyznačuje se náhlým výbuchem často nekontrolovatelného vzteku, kdy člověk ztrácí svou tvář. Tato ztráta sebekontroly spolu s agresivním chováním následně vyústí ke zranění a vraždě jiných lidí. Tento projev duševní patologie označil Andrej Drbohlav ve své knize jako amokový syndrom. Pohnutky střelců v amoku jsou různé (ztráta zaměstnání, zklamání, neopětovaná láska, opovrhování ostatními, ztráta peněz) [8, 9, 89].

2. Šílení střelci z frustrace - jedná se o střelce, kteří jednají pod tíhou svých životních událostí. Konají na základě běžných stresových událostí, jakými jsou například problémy v osobním životě, ztráta zaměstnání, nedostatek finančních prostředků atd. Tyto překážky, které zabraňují člověku dosáhnout určitého cíle, jsou chápány jako frustrace. Frustrace vyvolá negativní emoci, nejčastěji hněv, to vede k agresivnímu jednání. Na první pohled je zde určitá podobnost se střelci v amoku. Hlavní rozdíl je ale v době trvání těchto stresorů. Pro střelce z frustrace je typické dlouhodobější trvání této určité životní tísně, která vyústí v samotný čin. Zpravidla se jedná o osoby uzavřené, které mají slabou sebekontrolu a mnohdy končí celý útok až sebevraždou [8, 90].

3. Šílení střelci z fanatismu - tento druh střelců jedná dle svého nejlepšího přesvědčení. Své oběti vidí jako původce zla, proto sami sebe označují za lovce nebo zabijáky hříšníků. Charakteristická je pro ně nesnášenlivost k obětem (hříšníkům) a dokonale připravený plán útoku. Sklony k sebevraždě u nich nenalezneme, po spáchaném útoku zpravidla ihned opouštějí místo činu [8].

4. Šílení střelci kultovního rázu - u těchto střelců hraje velkou roli inspirace předchozími podobnými činy. Jejich útok je proto velmi dobře připravovaný a typickým znakem je možnost spolupachatelství. Střelci jsou zpravidla mladšího věku. Celý útok bývá umocněn vyznáváním různých rituálů [8].

5. Šílení střelci konající na pozadí vážné duševní poruchy – jde o pachatele, kteří jednají na základě vážné duševní poruchy, nejčastěji psychózy. Útok je dílem jednotlivce. Bývá typický tím, že střelec nejdříve vyvraždí své blízké. K sebevražednému jednání zde ale nedochází. Tato varianta střelců je však proti výše uvedeným nejméně častá [8].

2.1.1 Střelci 21. století

Útoků aktivních střelců od začátku 21. století značně přibýlo. V období mezi roky 2000 až 2017 jich bylo spácháno několik stovek. Motivace útočníků byla různá. Také jejich psychické vlastnosti byly rozdílné a měli i rozdílný přístup ke zbráním a střelivu [10]. Co útoky spojovalo, byl stejný způsob provedení, tzv. „*modus operandi*“. Všechny události byly spáchány pomocí střelné zbraně, mnohdy doplněné o výbušný systém nebo chladnou zbraň. Díky četným útokům se tak může mnohým zdát, že se jedná pouze o fenomén dnešní doby.

Historie aktivních střelců ale sahá až do 60. let 20. století. Jeden z prvních větších případů se datuje do roku 1966 na univerzitě ve státě Texas ve Spojených státech amerických (dále jen USA). Tento čin měl za následek 16 mrtvých a přes 30 zraněných [11]. Od tohoto roku bylo spácháno do konce 20. století ještě mnoho útoků, z nichž se mnohé odehrály na půdách škol a školských zařízeních. Jako příklad bychom mohli uvést útok, který se stal roku 1998 ve státě Oregon ve městě Springfield, kde student zavraždil své rodiče a dva spolužáky, přičemž zranil dalších 25 studentů [12]. Další se stal v dubnu roku 1999 na columbijské střední škole, kdy dva studenti zastřelili 12 svých spolužáků. Jejich útok nepřežil také jeden učitel a následně oba studenti spáchali sebevraždu [13]. Případy aktivních střelců z minulého století ale nezasáhly jen americký kontinent. K jednomu z prvních projevů aktivních střelců na evropském kontinentu došlo ve skotském městě Dunblane. Střelec jménem Thomas Hamilton zde roku 1996 zastřelil 16 dětí. Po svém činu spáchal sebevraždu [14]. Právě tyto útoky, které se navíc odehrály na přelomu

století, lze považovat do jisté míry za převratné. Společnost z nich byla na tolik konsternována, že si začala plně uvědomovat rizika spojená s aktivními střelci a žádala o co největší zajištění bezpečnosti. To vedlo i k aktivnějšímu přístupu ze stran policie, jak z jejího pohledu reakce na tento druh útoku, tak i z pohledu prevence. Dnes jsou již k dispozici i určité dokumenty, které tento čin popisují a do jisté míry i radí, jak se zachovat (v ČR tento obecně platný dokument stále není) [15, 16].

Ilustrativní přehled vybraných útoků, ke kterým došlo za posledních 17 let v Evropě, je uveden v tabulce 2. Z přehledu je jasně patrné, že útoků postupně přibývá i v okolních zemích, které jsou nám kulturně nejbližší. Uvedené příklady také svědčí o tom, že aktivní střelci mnohdy nemají žádný vztah ani k místu události ani ke svým obětem.

Tab. 2 Ilustrativní přehled útoků aktivních střelců v Evropě po roce 2000.

DATUM	STÁT	MÍSTO	POČET OBĚTÍ/ ZRANĚNÝCH	VZTAH K OBĚTEM	VZTAH K MÍSTU UDÁLOSTI	DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE
27. 9. 2001	Švýcarsko	Zug	14 obětí 15 zraněných	Žádný vztah	Trpěl pocitem, že je úřady šikanován	V uniformě policisty útočil v parlamentu kantonu Zug. Nakonec spáchal sebevraždu [17].
26. 4. 2002	Německo	Erfurt	17 obětí	Bývalý spolužák	Bývalý žák gymnázia	Střelec zabil na gymnáziu 14 učitelů, 2 žáky a 1 policistu. Nakonec spáchal sebevraždu [18].
28. 9. 2005	Česká republika	Řevničov	1 zraněný	Žádný vztah	Žádný vztah	Útočník přepadl řidičku, která zastavila na odpočívadle. Žena se dala na útěk [19].
7. 11. 2007	Finsko	Tuusula	8 obětí	Spolužák	Žák střední školy Jokela	Video avizující útok umístil útočník na server YouTube. Střelec zemřel v nemocnici [20].
23. 9. 2008	Finsko	Kaujahoki	10 obětí	Spolužák	Žák střední školy	Policie střelce vyslýchala den před útokem. Nakonec spáchal sebevraždu [21].
23. 1. 2009	Belgie	Dendermonde	3 obětí 16 zraněných	Žádný vztah	Žádný vztah	Pachatel se stylizoval do role Jokera z filmu Batman. Útočil v jeslích. V ruce držel maketu střelné zbraně, zabíjel nožem [22].
11. 3. 2009	Německo	Winnenden + Wendlingen	15 obětí	Žádný vztah	Žádný vztah	V dopoledních hodinách střelec zastřelil na střední škole v Albertville 9 osob. Poté se přesunul 40km daleko, kde opět útočil [23].
2. 6. 2010	Velká Británie	Whiteheaven	12 obětí 25 zraněných	Žádný vztah	Žádný vztah	Anglický taxikář jezdil po městě a pátil z automobilu. Celkem střílel na 11 různých místech [24].
30. 8. 2010	Slovensko	Devínská Nová Ves	8 obětí 15 zraněných	Sousedský vztah	Bydliště střelce i obětí	Dlouhodobé problémy občana s romskými sousedy skončily střelbou. Při střelbě zahynul i zakročující policista [25].

22. 7. 2011	Norsko	Oslo ostrov Utøya	77 obětí	Žádný vztah	Žádný vztah	Střelec inicioval výbuch v Oslu a poté se přesunul v převlečení za policistu na ostrov Utøya, kde zasřelil 69 osob [26].
4. 11. 2013	Česká republika	Raškovice	2 oběti 1 těžce raněn	učitel/studentka	Žádný vztah	Motivem byla neopětovaná láska. Střílel učitel angličtiny – učitel dívky [27].
7. – 9. 1. 2015	Francie	Paříž	17 obětí	Žádný vztah	Žádný vztah	Hlavní útok byl v sídle satirického týdeníku Charlie Hebdo. Další útok byl na obchod s košer potravinami [28].
14. – 15. 2. 2015	Dánsko	Kodaň	2 oběti	Žádný vztah	Žádný vztah	Střelba proběhla během debaty o svobodě slova. Další útok byl před synagogou v centru dánské metropole [29].
24. 2. 2015	Česká republika	Uherský Brod	8 obětí 1 zraněný	Známí, kamarádi	Muž byl pravidelným hostem restaurace	Útok se odehrál v restauraci Družba. Muž po masakru o necelé dvě hodiny později spáchal sebevraždu [30].
13. – 14. 11. 2015	Francie	Paříž, klub Batlaclan + další	129 obětí více než 350 zraněných	Žádný vztah	Žádný vztah	Jednalo se o 6 teroristických útoků na několika místech v Paříži. K útoku se přihlásil Islámský stát [31].
22. 7. 2016	Německo	Mnichov	9 obětí 21 zraněných	Žádný vztah	Žádný vztah	Střelec si zbraň obstaral přes darknet. Po útoku spáchal sebevraždu [32].
15. 8. 2016	Německo	Kolín nad Rýnem	1 zraněný	Není známo	Není známo	Konflikt na ulici mezi několika osobami přerostl ve rvačku. Následně byla použita zbraň [33].
25. 3. 2017	Francie	Lille	4 zranění	Žádný vztah	Žádný vztah	Střelba proběhla v blízkosti stanice metra Porte'd'Arras. Několikátý útok ve Francii za poslední měsíce [34].
21. 4. 2017	Francie	Paříž	1 oběť	Žádný vztah	Žádný vztah	Při střelbě zemřel policista i útočník. Střelec měl spolupachatele, který z místa utekl [35].
5. 9. 2017	Česká republika	Plzeň	2 zranění	Žádný vztah	Útok se odehrál v bydlišti útočníka	Pachatel střílel po exekutorech v okamžiku, kdy přijeli k jeho bydlišti. Později se ukázalo, že pistole byla plynová [36].

2.1.2 Faktory ovlivňující aktivní střelce

Jedná se o několik zásadních faktorů, které do značné míry ovlivnily útoky aktivních střelců, případně hrozí v budoucnosti jejich reálné využití. Zpravidla se jedná o prostředky, které lze charakterizovat jako prostředky dvojího užití. Občan je tak využívá v každodenním životě, případně se ho větší či menší mírou dotýkají. Stejně je ale začali využívat i útočníci, a to jak k přípravě, plánování, nebo dokonce i k samotné realizaci útoku. Mezi tyto činitele lze zařadit:

1. internet;
2. hromadné sdělovací prostředky;
3. počítačové hry;
4. globalizace;
5. 3D tiskárny;
6. bezpilotní letadla [37].

1. Internet

Jako celosvětový systém propojených počítačových sítí umožňuje internet komunikaci napříč celým světem. Jeho největší výhodou je možnost snadného šíření, sdílení a vyhledávání informací. To však z internetu současně dělá nebezpečný nástroj dnešní doby. Zejména v posledních deseti letech bylo patrné, jak jeho potenciálu začínají využívat i teroristé, aktivní střelci [38]. Ti se s jeho využitím mohou bezpečně a beztrusně připravit a naplánovat svůj útok prakticky kdekoli a kdykoli. Mezi možnosti internetu, které mohou aktivní střelci využít k přípravě a plánování svého útoku, lze zařadit:

1. 3D virtuální prohlídky (obchodů, restaurací, obchodních center, stadionů atd.);
2. podrobné mapy s možností „street view“ (online přehled o okolí);
3. fotky dopravních prostředků (celkový náhled na ideální místo útoku);
4. online zdokonalovací kurzy (pyrotechnický, střelecký);

5. sdílení instruktážních videí (jak útočit, kde útočit, kam útočit atd.);
6. rychlý přístup k informacím (jak používat zbraň, jak sestavit nástražný výbušný systém - dále jen NVS);
7. získávání publicity (sdílení svých útoků, které může u některých jedinců vést k touze napodobení).

Díky uvedeným možnostem, ale i díky snadné dostupnosti, anonymitě či nízkým pořizovacím a provozním nákladům, se internet může stát nebezpečným nástrojem, který lze snadno zneužít k přípravě kriminálního činu [39].

2. Hromadné sdělovací prostředky

Mezi hromadné sdělovací prostředky (masová média, masmédia) lze zařadit noviny, časopisy, rozhlas, televizi, kino, ale také internet, kterému byla, vzhledem k jeho specifickým možnostem, věnována předchozí kapitola. Noviny i časopisy se snaží (často nejdříve na svých internetových stránkách), stejně jako televizní nebo rozhlasové stanice o co nejrychlejší realistické zobrazení skutečností tak, aby zároveň co nejvíce zaujaly diváka. Při této honbě za senzací zapomínají, že jimi zveřejněné informace se dají lehce zneužít. Běžně je možno se záhy po útoku dozvědět, kde se stal, kolik bylo obětí, kdo je pachatelem, jaké má policie stopy, jak pokračuje vyšetřování atd. Tyto informace mohou zároveň sloužit jako určitý vzor hodný napodobení. Toho samozřejmě využívají i dnešní aktivní střelci. Určitá podobnost útoků je u nich patrná a zejména pro střelce kultovního rázu je navíc typické jejich napodobování předchozích činů. Masová média jim tak svojí medializací zároveň dávají mnohdy krásnou možnost návodu a inspirace [6].

3. Počítačové hry

Nejznámější případ, kdy střelce ovlivnila počítačová hra, se odehrál na Columbine High School (Colorado, USA). Následně bylo prokázáno, že oba pachatelé byli fascinováni počítačovou hrou Doom. Oběti své střelby vnímali pouze

jako nepřátele, nikoli jako živé bytosti [13]. Dnešní hraní her je velice skutečné a ovládání zbraní je shodné s realitou. Lze běžně ovládat zaměřovač, tisknout spouště, přebíjet vybité zásobníky atd. Patologický vliv počítačových her na lidskou povahu byl probírán zejména v souvislosti s norským atentátníkem Andersem Breivikem. Jednalo se o vášnivého hráče počítačových her, který se přiznal, že střelbu cvičil na vojenské simulaci v počítačové hře Call of Duty [40]. Bylo proto otázkou, zda mohou počítačové hry negativně ovlivnit osobnost. Kanadským vědcům z Univerzity Brock se podařilo na tuto otázku najít odpověď. Ti na základě dlouhodobé studie prokázali, že několikaleté hraní určitých videoher zvyšuje agresivitu osob vůči svému okolí [41].

4. Globalizace

Globalizace je proces, který je dlouhodobý, spontánní a stále intenzivnější. Zajišťuje integraci států do jediného propojeného systému (ekonomického, technologického, politického atd.) [42]. Celé toto oficiální propojení má ale i svou druhou stránku, která se s rozvojem globalizace rozrostla do těch nejvyšších výšin. Jedná se o ekonomiku neoficiální - černý trh (černá ekonomika). Zboží na černém trhu je mimo kontrolu státu. Často ho provozuje organizovaný zločin a běžně se zde setkáme s kuplířstvím, prodejem drog, pašeráctvím, obchodem s lidmi, obchodem s orgány a hlavně s prodejem ilegálních zbraní [75]. Všechno toto zboží se dnes již nemusí shánět a kupovat pouze fyzicky (osobně), ale díky globalizaci a internetu, ho lze objednat i online. K tomu stačí zadat vyhledávací algoritmus na speciálních serverech na deep webu (někdy též darknet, darkweb nebo invisible web) [44]. Stejně tak návodu „jak na to“ je dnes již na internetu mnoho. Jako příklad uvedu návod ze serveru security-portal [45]. Zvláštní a zároveň zarážející na tom je, že policie a další bezpečnostní orgány tomu jen přihlížejí. Zasáhnout už měly ale dávno, a dnes se tak jedná o prostředek, kterým si mohou útočníci lehce obstarat zbraň ke svému útoku.

5. Bezpilotní letadla

Bezpilotní letadlo, nebo také dron (z anglického *drone*), je na dálku řízený bezpilotní stroj. Oba pojmy v zásadě splývají. Nicméně pod označením „bezpilotní letadlo“ si představíme spíše využití ve vojenském průzkumu a v boji [91]. Dnes již není výjimkou, že se tato technologie běžně využívá ve válečných konfliktech. Avšak doba, kdy tyto stroje využívala pouze moderní armáda světových mocností, je již minulostí. Nyní se s těmito novinkami učí pracovat už i jejich protivníci (např. teroristická skupina Islámský stát) [47]. Tato technika se stala velice rozšířenou především díky své cenové dostupnosti. O tomto faktu svědčí i počet útoků. Od začátku roku 2017 jich spáchala teroristická skupina Islámský stát 113 [48]. Útoky zatím probíhaly pomocí výbušnin, kterými útočníci bombardovali nepřítele ze vzduchu [49]. Z uniklých vojenských materiálů, které poskytla organizace Wikileaks, je ale patrné, že dron doplněný zbraňovými systémy s možností automatické střelby již existuje. Útok takto vybaveným dronem je ke zhlédnutí na serveru YouTube a doslova tak zobrazuje názornou ukázkou, jak se s ním dá útočit [93]. Je proto jen otázkou času, kdy tuto lehce zneužitelnou technologii využijí i aktivní střelci k naplnění svých cílů [46, 92].

6. 3D tiskárny

Aditivní výroba, neboli 3D tisk, zažívá v posledních letech obrovský vzestup. Tato víceoborová technologie se dnes už běžně využívá v nejrůznějších odvětvích lidské činnosti. V současnosti se pro tisk nejvíce využívají plasty a kov, nicméně rychle se rozšiřuje škála materiálů, ze kterých se dá v brzké budoucnosti také tisknout (poživatelné materiály, živé kmenové buňky apod.) [50]. Tisk ve všech případech probíhá z digitální předlohy (3D modelu). Lze tak poměrně lehce vytvořit jakýkoli fyzický model [51]. Řekněme i model, jehož oficiální výroba je podmíněna licencí, tak jako je tomu například u střelných zbraní a jejich částí [52]. Malosériově vyráběné díly do zbraně, nebo jednorázové zbraně by se tak staly

nevysledovatelnými. Dnešní možnost tisku z kovových prášků tuto variantu ještě více umocňuje [53]. 3D tiskárny se tak svými vlastnostmi nabízejí jako možný prostředek, který by mohli aktivní střelci v blízké budoucnosti využít k nevysledovatelné výrobě zbraní a střelivu.

2.2 Formy a metody útoků aktivních střelců

Útoky, které se odehrály v minulosti, poukázaly na jednu důležitou věc. Ukázaly nám, že aktivní střelec nemusí být vždy osoba, která má nízkou inteligenci a není schopna si připravit svůj útok, nebo ho snad naplánovat v širších souvislostech. Aktivní se tedy nerovná šílený [108, 109]. Jedná se tak ve většině případů o promyšlené, dlouho připravované útoky [94]. Střelci jsou schopni si je mnohdy plánovat i celé měsíce, roky, a to až do nejmenších detailů. Odehrávat se při tom můžou na několika místech s použitím nejen střelné zbraně, ale i například nástražného výbušného systému. Po svém útoku se navíc střelec může vmísit mezi přeživší oběti a uniknout tak i policii. Na základě událostí let minulých, které jsme si uvedli v kapitole v kapitole „Střelci 21. století“, budou uvedeny formy a metody, jakými aktivní střelci páchají své zločiny. Formy budou zaměřeny na osobu pachatele, tedy na toho, kdo čin páchá. Metody oproti tomu budou popisovat, jakým způsobem je útok spáchán. Z tohoto popisu je zřejmé, že formy a metody útoků spolu úzce souvisí a společně pojednávají o celém útoku.

2.2.1 Formy útoků aktivních střelců

Formy útoků aktivních střelců dělíme na dvě základní skupiny. Kritériem pro dělení je počet útočníků a je následovný:

1. útok jednoho střelce;
2. útok více střelci [108, 109].

Jedná se o důležité kritérium, od kterého se odráží celý útok. Byť se může na první pohled zdát, že nehraje žádnou roli, zda střílí jedna, nebo více osob. V prvních

okamžicích tomu tak může skutečně být a náš postup chování, jak bude uvedeno v příručce chování civilního obyvatelstva, bude stejný. Nicméně v průběhu napadení a v samotném jeho závěru se může chování střelců diametrálně lišit a to je nezbytně nutné brát v úvahu [108, 109].

1. Útok jednoho střelce

Z názvu je patrné, že útočí pouze jeden střelec. Ten může patřit k organizované skupině, nebo také nemusí. Jeho čin tak může být výsledkem individuálního rozhodnutí. Stejně tak jejich motivace k činu může být různá [55]. Pokud útočí pouze jeden střelec, bývá často označován jako osamělý vlk (z anglického „lone wolf“ nebo „lonewolf“). Toto spojení vymezuje osoby, které:

1. *„operují individuálně;*
2. *nepatří k organizované skupině nebo síti;*
3. *jejichž modi operandi jsou pojaty a řízeny jednotlivcem bez žádných přímých vnějších povelů nebo hierarchie.“* [56, str. 121]

Ačkoliv jde o dost podobné termíny, je toto označení ale nesprávné. Aktivního střelce sice lze ve většině případů označit jako osamělého vlka, opačně to ale nelze. Pojem osamělý vlk vznikl jako označení pro osoby páchající teroristický čin s cílem určité ideologie náboženství nebo politiky. K určité organizaci se můžou přihlásit během činu, nebo až po něm [57]. Aktivní střelec může přitom jednat i bez určité ideologie, jen na základě svých psychických problémů nebo duševní poruchy [58]. Jedná se tak o dva termíny, které spolu úzce souvisí a mnohdy jsou proto zaměňovány. Jako názorný příklad osamělého vlka uvedeme útok Anderse Behringa Breivika, který se stal 22. července 2011 v Norsku. Jeho jednání bylo politicky a ideově motivované. Jednal zcela sám a nebyl členem žádné teroristické organizace ani jiné skupiny. Ukončil nejméně 93 životů a jeho čin je obyvateli považován za nejhorší tragédii po druhé světové válce [59]. Z pozice oběti není ale rozhodující vědět, zda čelí aktivnímu střelci, či osamělému vlkovi. Jeho jednání

by mělo být v obou případech totožné. Jeho šance na přežití jsou příznivější oproti útoku více střelci. Toho by měly potencionální oběti využít, a pokud to situace dovolí, pokusit se co nejrychleji uprchnout z místa činu (za dodržení zásad, které jsou blíže popsány v příručce chování civilních osob).

2. Útok více střelci

Útok probíhá dvěma nebo více střelci, kteří jsou zpravidla dobře organizováni a mají přesně daný postup svého jednání. Jejich jednání tak není dílem individuálním, ale kolektivním. Setkat se u nich také můžeme s přesně danou hierarchií a povely. Typické je to zejména pro střelce kultovního rázu a fanatické střelce, kteří mohou patřit do určité skupiny lidí obvykle s rozdělenými rolami (náboženské sekty, různé kulty, organizace atd.) [55]. Chování lidí v tomto případě musí být o to více obezřetné, protože je celý útok umocněn větším počtem střelců. To se projeví samozřejmě hlavně na reálné hrozbě být zasažen střelnou zbraní. Útěk je tak v tomto případě mnohdy příliš riskantní, a proto je vhodnější se ukrýt a dodržet všechny další zásady, které jsou s tím spojené. Nicméně je nutné brát na zřetel i další možnosti, které mohou aktivní střelci využít k naplnění svých cílů, a to zejména díky tomu, že jich bude více než jeden střelec. Jako příklad lze uvést možnost, kdy se jeden ze střelců rozhodne vmísit mezi dezorientované přeživší a následně zahájí svůj útok [54]. Nebo kdy jeden ze střelců zaujme své místo v únikové cestě a druhý z nich mu tak „nažene“ vystrašené a zmatené lidi přímo na mušku [108, 109]. Těchto variant je více a podvědomí lidí by mělo s těmito možnostmi počítat. Všechny tyto možné varianty útoku proto budou blíže popsány v následující podkapitole.

2.2.2 Metody útoku aktivních střelců

Hovoříme-li o metodě útoku aktivního střelce, máme tím na mysli způsob jeho provedení. Jak je již z předchozí věty patrné, vždy hlavní metoda (způsob), kterým útočník spáchá svůj čin, bude pomocí střelné zbraně. V dnešní době ale již existují

střelci, kteří spolu se střelnou zbraní využívají k útoku i další způsoby [108, 109]. Ty používají zejména k umocnění následků svých činů, případně k samotnému uskutečnění svých útoků. Tyto metody, bychom mohli rozdělit následovně:

1. pomocí střelné zbraně;
2. střelná zbraň v kombinaci s NVS;
3. sekundární a další navazující útoky;
4. kamufláž;
5. odlákání pozornosti [108, 109].

1. Pomocí střelné zbraně

Střelná zbraň, jak nám již mimo jiné naznačuje i slovní spojení aktivní střelec, je hlavním prostředkem demonstrace síly útočníka. Zbraň je zde velice konkrétně definována, a to jako zbraň střelná. Dnešní doslovná definice pojmu střelné zbraně nalezne své základy v České státní normě č. 39 5002-1 Civilní střelné zbraně a střelivo – Všeobecné termíny a definice [61]. Tato Česká státní norma položila pomyslné základy pro zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu (dále jen zákon o zbraních). Tento zákon definuje střelnou zbraň jako:

„Zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.“ [62, str. 542]

Část první přílohy tohoto zákona obsahuje také přes dvě desítky definic různých druhů zbraní [62]. U aktivních střelců se nejčastěji setkáváme s krátkými a dlouhými střelnými zbraněmi v samočinném nebo samonabíjecím provedení [62]. Tyto nástroje dvojího užití se u těchto lidí staly tak oblíbenými z několika nepopíratelných výhod. Mají velký účinek, dosah až ve stovkách metrů, střelci je mohou použít z každé polohy, snadné použití, funkčnost v jakémkoli prostředí, vysokou spolehlivost, možnost skrytého nošení, vysokou možnost výběru (malá hmotnost – malá zbraň/ větší hmotnost – větší zbraň) atd. Všechny tyto

a spousta dalších výhod řadí tak střelné zbraně na pomyslné první místo k naplnění cílů aktivních střelců.

2. Střelná zbraň v kombinaci s NVS

Proč je střelná zbraň tak oblíbeným prostředkem, jsme si stanovili výše. Ne vždy se ale aktivní střelci upínají pouze na ni. Čím dál více se snaží své útoky doplnit dalšími moderními prostředky tak, aby napáchali co největší škody. Některé nástroje, které jim k tomu mohou v dnešní nebo budoucí době dopomoci, jsme si uvedli v kapitole „Faktory ovlivňující aktivní střelce“. Velice častým jevem, který doprovází jejich útoky, se tak stalo použití nástražného výbušného systému. Návodů na jeho sestavení je na internetu mnoho a příprava není složitá. Nástražným výbušným systémem se rozumí systém, který tvoří výbušnina, nebo výbušný předmět a iniciační prvek NVS se tak dá lehce ukrýt do jakéhokoliv obalu, který skryje jeho pravý účel (balík, kufr, taška, kabelka atd.). Tento nástroj mnohonásobně umocní ztráty na životech, které aktivní střelec napáchá. Stejně tak i způsobí chaos, paniku, materiální škody, případně i požár a přitáhne tak pozornost složek IZS a ostatních lidí [63, 64, 106].

To může posloužit útočníkovi k odvrácení pozornosti od hlavního cíle. Setkali jsme se s tím například při útoku Anderse Behringa Breivika v Norsku, kde nechal vybuchnout bombu v automobilu vedle vládní budovy v Oslu. Tato exploze přitáhla pozornost všech obyvatel a především pozornost záchranných složek a policie. Toho útočník využil a přesunul se poté na druhé místo, kde zastřelil celkem 69 osob [65]. NVS se tak stává reálnou hrozbou, kterou aktivní střelci mohou použít k umocnění následků svého jednání.

3. Sekundární a další navazující útoky

Sekundární a další navazující útoky úzce souvisí s problematikou NVS. Jedná se o situace, kdy na určitém místě vybuchne nálož, která vedle ohromných škod

a ztrát na životech přitáhne pozornost všech záchranných složek, policie, ale i novinářů a ostatních osob, které se snaží na místě pomoci. V prostoru se zahájí záchranné práce a evakuace osob. Přesně ve chvíli, kdy se frekvence osob mnohonásobně zvýší, vybuchne další – sekundární nálož. Ta bývá přesně načasovaná a způsobí mnohdy větší ztráty na životech než první výbuch. Současně také ochromí v daný okamžik celou infrastrukturu a všechny zasahující složky na místě [68]. Na tento primární a sekundární útok může navazovat další (terciální), kdy se může jednat opět o NVS, nebo o aktivního střelce, který půjde postřílet přeživší [108, 109]. Jedná se o scénář, který zatím nebyl v Evropě zaznamenán, a jeho hrozba nebyla proto brána příliš reálně. Oproti například arabským zemím, kde jsou tyto útoky velice časté (Irák, Sýrie, Afghánistán atd.) [66]. Nicméně do nedávné doby nebyla ani připouštěna možnost použití NVS v kombinaci s aktivním střelcem.

Události let minulých nás ale přesvědčily o opaku a dnes se s touto hrozbou počítá stejně jako s hrozbou navazujících útoků. Na místech událostí jsou vytvořeny tzv. bezpečné zóny. Ty slouží jako místo, do kterého se bezpečně evakuují osoby. Zde jim je poskytnutá první pomoc, a to jak zdravotní, tak i například psychologická nebo sociální [107]. Bohužel ale i zde musíme být obezřetní. Nebezpečí, byť nepatrné, jak se dozvíme v následující metodě, hrozí totiž i zde.

4. Kamufláž

Kamufláž neboli maskování, je nepochybně stejně stará metoda jako sama historie lidstva. Nejen lovci v naší dávné minulosti totiž používali maskování, ale i válečníci, nebo v dnešní době vojáci. Tuto možnost začali využívat i aktivní střelci. Získali tak jednu z nejdůležitějších věcí, která učinila jejich útoky tak ničivými, a to je moment překvapení [67]. Maskování využívají zejména k tomu, aby splynuli s ostatními lidmi. Dostanou se tak mnohdy na velmi krátkou vzdálenost k vybranému objektu, která zvyšuje jejich šanci na zasažení většího počtu lidí. Skrývat se mohou za běžnou identitu civilního občana, ale také za policistu, hasiče, zdravotníka, vojáka atd. [70].

Internet a různé druhy obchodů (army shopy, bazary, police shopy atd.) jim dávají možnost sehnání takového zboží. Této metody využívají zejména ve dvou fázích útoku. Před vypuknutím samotného incidentu (tzv. nultý okamžik) a po spáchaném útoku. Ve fázi nultého okamžiku jim to může pomoci k bezproblémové přepravě na určité místo, které je jinak střeženo nebo chráněno a kam mají přístup pouze určití lidé (policisté, hasiči, záchranáři, pracovníci havarijních nebo úklidových služeb atd.).

Po spáchaném útoku toho naopak můžou využít a snažit se v přestrojení uniknout z místa činu. O to se například snažil střelec v jednom z prvních útoků v roce 2018 na škole Marjory Stoneman Douglas na Floridě v USA [69]. V tento okamžik vznikne nebezpečí možného sekundárního útoku, a to když se pachatel (např. v přestrojení za studenta, učitele, zaměstnance atd.) dostane do bezpečné zóny. Zde pak může napáchat další obrovské škody a zároveň tím ochromí všechny zasahující složky na místě [95]. Vstup do bezpečné zóny je kontrolován a střežen policií, která tuto možnost bere na vědomí a snaží se jí všemi dostupnými prostředky předejít [106]. I tak zde ale existuje riziko, byť minimální, a je třeba s touto variantou počítat. V dnešní době totiž existuje mnoho kamuflů (krycích prostředků) a zbraň se tak může jevit jako jiný předmět. To dává svému uživateli nemalou výhodu a šanci pronést ji tak skrze kontrolu [96].

Jeden z nejznámějších případů, kdy útočník využil maskování, byl útok Anderse Behringa Breivika, který se v přestrojení za policistu přepravil na ostrov Utöya, kde spáchal svůj hrůzostrašný čin [71].

5. Odlákání pozornosti

Tato metoda slouží k odlákání pozornosti jak potencionálních obětí, tak i zasahujících složek IZS. Útočníkům k tomu může posloužit jiný útok (NVS, druhý aktivní střelec, záměrně vyvolaná havárie). Incident na sebe naváže zasahující složky a prostředky IZS a následně v místě reálného útoku jich může být nedostatek. Stejně tak mohou střelci, díky svému útoku, záměrně odlákat pozornost potencionálních obětí od jiného nebezpečí. Jako možný scénář tohoto děje se nabízí střelba ve stísněných prostorech. Ta vyvolá paniku a v davovém šílenství hrozí ušlapání lidí. Útočníci navíc mohou mezi sebou kooperovat. Jeden z nich na sebe strhne pozornost, přičemž druhý čeká v místě, ve kterém bude mít oběti jako lehké cíle, které nebudou moci nikam uprchnout, nebo se ukrýt [108, 109]. S touto metodou jsme se setkali například při útoku na střední škole Columbine, kde útočníci Eric Harris a Dylan Klebold spolupracovali. Díky znalosti prostředí se při útoku rozdělili a snažili se prchající studenty vlákat do pasti, kde čekal jeden z útočníků [72].

Všechny uvedené metody se dají mezi sebou kombinovat, nebo na sebe mohou navazovat. Aktivní střelec může například použít NVS k odlákání pozornosti a následně se v přestrojení přepravit na předem určené místo, kde bude pokračovat ve svém útoku. Zde pak může vyčkat do příjezdu složek IZS, kde následně provede sekundární nebo další navazující útoky. Všechny tyto metody tak dostávají aktivního střelce na úplně jinou úroveň. Mnohem nebezpečnější jak pro civilní občany, tak i pro složky IZS.

2.3 Charakteristika útočníka v jednotlivých fázích útoku

Obranná reakce na útok aktivního střelce bude vždy až výsledkem útoku nebo jeho náznaku. Skutečnost, že reakce nastane s větším či menším zpožděním, dává útočníkovi určitou výhodu při jeho obraně. Další výhodou útočníka je, že si vybírá místo svého útoku, a má tedy možnost se s ním předem dokonale seznámit, volí si zbraně, které použije, čas, kdy útok zahájí i jak bude při akci postupovat atd. [101].

Každý útok aktivního střelce je tak individuální a originální. Jeho jednání se navíc v průběhu střelby může měnit. Pro lepší pochopení celého útoku a reakce na něj, si proto jeho průběh rozdělíme na tři fáze, a to fázi nultého okamžiku, fázi probíhajícího útoku a fázi po spáchaném útoku. Všechny fáze budou popisovat charakteristiku útočníka v širším měřítku spolu s popisem jeho osoby. Stanoveny budou na základě empirických psychologických znalostí. Zřetel bude brán také na události, které spáchali aktivní střelci v minulosti. Zejména pak, jak u svých činů postupovali. Díky tomu získáme přehled o tom, co je charakteristické pro střelce v jednotlivých fázích útoku. Počáteční výhoda útočníka se tak dá tímto způsobem do určité míry eliminovat [56].

2.3.1 Nultý okamžik

Jedná se o první fázi, která se odehrává v době před vypuknutím vlastního činu až do jeho zahájení. Její časový horizont může být různě dlouhý. Aktivního střelce totiž lze poznat na základě indicií, kterými na sebe upozorní ještě před vlastním činem (např. na základě vyjádření na sociálních sítích, viz níže), bezprostředně před střelbou nebo až na jejím základě [108, 109]. Jednání osob v jeho dosahu se proto bude odvíjet právě v závislosti na okamžiku, kdy dojde k jeho odhalení. Jedná se o velice důležitý časový mezník, který může zachránit život.

Odhalit aktivního střelce v delším časovém horizontu před útokem lze na základě jeho vlastností, projevů, vystupování apod. Na základě analýz útoků spáchaných v minulosti je pachatelem muž (97 %), jehož chování a vystupování se vymyká běžnému průměru. U lidí vzbuzuje neurčité obavy, je nepředvídatelný. Z jeho chování je patrná nenávist, která nemusí být konkrétně mířena. Zpravidla se jedná o samotáře, který bývá uzavřen sám do sebe a má nefungující partnerský vztah. Přitahuje ho násilí, má vztah ke zbraním (obdivuje je, sbírá je, je členem střeleckého kroužku, zaměřuje na ně svou pozornost na internetu) a zajímá se o útoky, které byly spáchané střelnou zbraní. Pro svůj čin může hledat spojence, případně může

být členem extrémního hnutí, gangu atd. Může se jednat o osobu, která je léčena z důvodu duševní nemoci (deprese, schizofrenie apod.), přičemž léčba je neúčinná, problematická, nebo je ze strany postiženého sabotována [73]. Indicie upozorňující na možnost, že je někdo potenciálním střelcem, lze po určité době odhalit buď na základě přímého kontaktu (spolužák, kolega, spolubydlící, spolucestující, soused), nebo na základě komunikace na internetu.

V případě, že k odhalení aktivního střelce dojde až bezprostředně před zahájením útoku nebo v souvislosti s prvními výstřely, jedná se o situaci, která nastane v extrémně krátkém čase a která bezprostředně ohrožuje život. Záchrana osob v dosahu střelce proto závisí na včasném a správném rozhodování. Je proto nutné, aby tyto osoby nezmatkovaly, pokusily se vyhodnotit, kde se nacházejí a jaké jsou jejich možnosti řešení vzniklé situace. Cílem předkládané práce je vytvořit pro civilní obyvatelstvo návod, jak právě v takové situaci postupovat [97, 103].

2.3.2 V průběhu útoku

Průběh útoku se bude lišit v závislosti na tom, zda má střelec k místu nějaký vztah či nikoliv (student-škola, zaměstnanec-firma, soused-bydliště atd.). Jeho jednání je pak o to jistější a útok si tak může lépe naplánovat (zná budovu, únikové východy z ní, okolí budovy, ulice v místě – slepé, neprůjezdné atd.). V opačném případě, kdy pachatel nezná místo svého útoku (střelí např. v afektu, zničehonic a je mu jedno, kde je), je situace pro potenciální oběti rozhodně výhodnější a zvyšuje to jejich šanci na přežití. Pachateli tak budou moci např. uniknout cestou, kterou nezná, nebo se schovat do úkrytu, o kterém on neví. Události let minulých ale přesto naznačily, že v mnohých případech útočníci neměli žádný vztah k místu ani k obětem útoku a přesto tyto činy s sebou nesly velké ztráty na životech [74]. To mohlo být do značné míry způsobeno tím, že mnoho těchto pachatelů si před samotným činem bylo vybrat a prozkoumat místo svého útoku. Častým kritériem pro jejich výběr místa byl ideální pohled z taktického hlediska (na místě se nachází velký počet

potencionálních obětí, dobrá ústupová cesta pro střelce, špatný přístup pro policii atd.). Je nutné při samotném útoku proto počítat vždy s variantou, že je útočník seznámen do jisté míry s prostředím, ve kterém útočí. Následně po vypuknutí samotného útoku je nezbytně nutné postupovat dle doporučeného způsobu chování. Vzhledem k tomu, že variabilita útoků je široká, jedná se pouze o doporučený způsob chování, kdy nelze přesně stanovit konkrétní způsob reakce.

2.3.3 Po spáchaném útoku

Děj, který nastane po spáchaném útoku, bývá v mysli útočníka mnohdy již předem rozhodnutý. V kapitole „Vymezení pojmu aktivní střelec“ jsme si také naznačili, jak zpravidla reagují po svém útoku jednotlivé typy aktivních střelců. Není to ovšem dogma, a je proto vždy nejbezpečnější reagovat a chovat se tak, jak je uvedeno v příručce chování civilního obyvatelstva a v její příloze (útěkem, ukrytím, útokem). Pachatel se může totiž na místo svého činu vrátit, nebo mohou následovat další útoky (sekundární, terciální), případně se může jeden z pachatelů vmísit mezi přeživší k následnému dokonání útoku. Všechny tyto způsoby jsme si popsali v kapitole „Formy a metody útoku“. Nelze proto spoléhat na to, že si pachatel v průběhu útoku svůj čin rozmyslí a vzdá se policii, nebo že snad spáchá sebevraždu po zastřelení jedné osoby. Do poslední chvíle bychom proto měli počítat s tím, že ukončená střelba nemusí znamenat samotný konec celého útoku. Pro bližší popsání děje po střelbě vezmeme v úvahu variantu, že se skutečně jedná o samotný konec celého útoku a žádný již nebude následovat. Samotný útok tak může skončit v podstatě čtyřmi variantami chování střelce:

1. únikem/útěkem;
2. sebevraždou;
3. smrtí;
4. kapitulací [77, 108, 109].

Ačkoli jsme *úniku, resp. útěku* v přehledu přiřadili číslo jedna, neznamená to, že by byla nejčastější reakce útočníka. Více než u kterýchkoli jiných pachatelů trestných činů jsou aktivní střelci smířeni se svým osudem. Počítají proto i s tím, že jejich útok může skončit jejich smrtí. Pokud se rozhodnou pro útěk, nebo jiný způsob opuštění místa činu, je to buď součástí jejich plánu, nebo jejich spontánní rozhodnutí, tedy výsledek vyhodnocení vzniklé situace. Únik je plánované (připravované) rozhodnutí, tzv. escape plane. Pachatel ví, jakým způsobem, kudy a pomocí jakých prostředků opustí místo činu. Oproti tomu spontánní (neplánovaný, samovolný) útěk je výsledkem momentálního rozhodnutí pachatele na základě aktuálních skutečností a způsob jeho provedení tomu odpovídá. Bývá neorganizovaný, zmatečný a ve většině případů také neúspěšný.

Sebevražda, jako patologická forma agresivity vůči sobě samému, není u aktivních střelců neobvyklá [8]. Tvzení, že za každým sebevražedným útočníkem stojí náboženský fanatismus, není pravdivé. Fanatismus není nutným ani dostatečným faktorem motivace sebevražedných střelců. Psycholog Ariel Merari navíc také uvádí, že většina náboženských fanatiků odmítá stát se sebevražedným útočníkem [78]. Tuto skutečnost potvrzuje názor psychoanalytika Martin Mahlera, který uvádí:

„Snad všichni máme ve svém primitivním archaickém scénáři ukrytu i takovou smrtící variantu, soudě podle toho, jak snadno se stává součástí kolektivního já ideálu v určitých společnostech. Podle jednoho průzkumu veřejného mínění souhlasilo 76% dotázaných Palestinců se sebevražedným terorismem proti Izraelcům.“ [79]

Ačkoli značná část útoků aktivních střelců končí sebevraždou, nelze považovat náboženství za hlavní zdroj motivace samotných sebevražedných útočníků (náboženská propaganda sebevražedného útoku má v dnešní době hlavně za cíl zesílit efekt samotného činu) [80]. Pokud je střelec ztotožněn s tím, že po útoku spáchá sebevraždu, je většinou jeho útok mnohem účinnější a přesnější (nehledí na svou bezpečnost). Stejně tak nemusí plánovat únikovou cestu. To vede

k celkově snazšímu útoku (z hlediska jeho organizace). Sebevraždou také končí útoky střelců, kteří v samotném závěru stojí proti obrovské přesile ze strany policie. Jistě bychom našli spoustu dalších „výhod“ ukončení útoku tímto způsobem. Hlavním cílem ale bylo poukázat na to, že sebevražedného útočníka nelze považovat za blázna a s tímto bychom k němu měli také přistupovat.

Konec útoku *usmrcením útočníka* je další z možností, jak skončí jeho čin. Záměrně je smrt oddělena od sebevraždy, ačkoli je výsledek totožný. Sebeobětování, ke kterému se útočník rozhodl, je totiž mnohem děsivější a má větší psychologický dopad na civilní obyvatelstvo než samotná smrt útočníka, kterého například zastřelila policie. Smrtí tak končí většina útočníků, kteří se odhodlali bojovat do poslední chvíle, nebo kteří byli zastřeleni v průběhu svého útoku [81]. Může se jednat o jakýkoli způsob ukončení jejich činu. Jako dva nejčastější příklady lze uvést zastřelení ze strany policie a pak také smrt z rukou civilních občanů [77]. Dnes je mnoho civilních osob držiteli zbrojního průkazu, potažmo vlastníky nějaké zbraně (střelné či chladné), kterou nosí při sobě [82]. Není proto výjimkou, že jsou i případy, kdy pachatele zastavil náhodný občan, který měl při sobě střelnou zbraň [83]. Pokud bychom se zaměřili na ČR, tak je evidentní, že počet registrovaných zbraní neustále roste a v roce 2016 přesáhl 800 tisíc. Stejně tak došlo i k nárůstu zbrojních průkazů a zejména je patrné zvýšení držitelů oprávnění skupiny E - k ochraně svého života, zdraví, nebo majetku [60, 84].

Zde se nabízí asi jedna z nejdiskutovanějších otázek, zda by odzbrojení občanů vedlo ke snížení útoků aktivních střelců. Touto otázkou se také aktivně zabývá Evropská unie. Jeden z jejích orgánů - Evropská komise - přednesla návrh na regulaci zbraní. Ten je ale značně diskutovaný nejedním státem unie a jeho finální podoba v české legislativě není stále jasná [85]. Jelikož se jako zbraň dá použít téměř cokoli a zákazy zbraní se vždy dají obejít (černý trh), tak je zcela nemožné vyrovnat síly útočníka a oběti cestou odzbrojení společnosti [86, 102].

Případů *kapitulace*, kdy se aktivní střelec vzdá, je mnoho. Pohnutky, které ho k tomu vedou, mohou být různé. Na jedné straně se může projevit jeho svědomí, a to již během spáchaného útoku, nebo kdykoli po něm. Na druhé straně může být během útoku „zahnán do kouta“ policií a vzhledem k tomu, že nechce spáchat sebevraždu, tak jiné východisko nemá. Pro pachatele může být ale také těžké se několik dní, týdnů, měsíců nebo i roků skrývat a sám na sebe zavolat policii. Tento případ se například stal nedaleko od nás [87].

Nelze ovšem spoléhat v žádném případě na to, že si pachatel svůj čin rozmyslí a vzdá se policii. Vždy je nutné počítat s variantou jeho boje do poslední chvíle, a snažit se proto postupovat dle příručky chování pro civilní obyvatelstvo.

3 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

V diplomové práci jsme si stanovili následující cíle:

CÍL 1: *Přinést ucelený náhled na problematiku aktivních střelců se zaměřením na chování těchto osob, jejich myšlenkové pochody a způsoby provedení útoků.*

CÍL 2: *Vytvořit a vyhodnotit dotazník, který umožní zjistit názory obyvatel ČR na aktivní střelce a jejich chování v případě útoku.*

CÍL 3: *Na základě vyhodnocení dotazníku vytvořit příručku pro civilní obyvatelstvo, jejímž obsahem budou praktické informace a rady, jak se chovat v místě útoku aktivního střelce, nebo v jeho okolí.*

Vzhledem k uvedeným cílům práce jsme současně stanovili následující hypotézy:

H 1: *Více než 75 % občanů považuje útok aktivního střelce na území ČR za reálnou hrozbu.*

H 2: *Méně než polovina občanů má potřebné vědomosti, jak postupovat v případě útoku aktivního střelce.*

H 3: *Méně než 25 % občanů považuje stávající úroveň informovanosti o chování osob v případě útoku aktivního střelce za dostatečnou.*

4 METODIKA

Jako výzkumná strategie byla v první části řešení zvolena metoda kvantitativně orientovaného výzkumu, která byla realizována pomocí nestandardizovaného anonymního dotazníku. Ke sběru dat jsme využili dotazník (viz příloha 1), který byl připraven v souladu se stanovenými cíli práce. Dotazník obsahuje celkem 23 otázek. Většinou se jedná o otázky uzavřené, na které respondenti odpovídali výběrem možnosti, která se nejvíce blížila skutečnosti nebo jejich názoru, z nabídnuté škály odpovědí. Tři otázky jsou polouzavřené, lze vybrat více vhodných odpovědí, a jedna otázka je zcela otevřená. Nestandardizovaný dotazník byl předložen respondentům jak v elektronické podobě, tak v tištěné formě. Výzkumné šetření bylo zahájeno 17. 2. 2017 a ukončeno bylo 11. 4. 2018. Za účelem výzkumného šetření bylo osloveno celkem 230 osob, vyplněné dotazníky se podařilo získat od 200 respondentů.

Úvod dotazníku zahrnuje otázky identifikačního charakteru, jako je pohlaví, věk, vzdělání nebo zaměstnání. Následující část je zaměřena na pojem aktivního střelce. Otázky se věnují jak samotnému pojmu, tak i představě respondentů o této problematice. V závislosti na předchozích otázkách se poté volně přechází k souboru dotazů o možném hrozícím riziku útoku se zaměřením na potencionální místa jeho spáchání. Poměrně úzce je zde také uveden dotaz na možný způsob jeho spáchání pomocí střelné zbraně, který ale není záměrně dále konkretizován. Závěr dotazníku se zabývá samotnými reakcemi v případě útoku a možným návodem, který by mohl pomoci útok přežít.

Důvodem k provedení dotazníkového šetření nebylo pouze zjistit informovanost respondentů o problematice spojené s aktivními střelci. Chtěli jsme také zjistit, jak by potencionální oběti reagovaly v případě napadení aktivním střelcem a zda má smysl poskytnout jim stručný návod optimální reakce na takovou situaci.

Data získaná v dotazníkovém šetření byla analyzována. Údaje týkající se možných způsobů reakce na útok šíleného střelce byly porovnány s doporučeními odborníků. Tato komparace nám umožnila zhodnotit a srovnat procesy a přístupy civilních osob s odborně uváděnými postoji.

Možné reakce respondentů na útok aktivního střelce byly zkoumány v dotazníkovém šetření v souboru několika otázek. Z vyhodnocených dat jsme zjistili, že většina respondentů, přesně 40,5 % (81), své reakce spíše neodhadne a dalších 39 % (78) dotazovaných nedovede posoudit své reakce. Celých 14,5 % (29) dotazovaných jednoznačně označilo možnost, kdy by určitě nedokázali odhadnout své reakce. Jedná se tak o většinu respondentů, celkem 94 % (188), kteří nevědí, jak by měli postupovat. Oproti tomu pouze 5 % (10) respondentů spíše dokáže odhadnout své reakce a pouze 1 % (2) své reakce určitě odhadne, viz tab. 3.

Tab. 3 Odhad reakcí respondentů na útok aktivního střelce. [zdroj: vlastní výzkum]

reakce	absolutní četnost (N)	relativní četnost (%)
spíše neodhadne	81	40,5
nedovede posoudit	78	39
určitě neodhadne	29	14,5
spíše odhadne	10	5
určitě odhadne	2	1
celkem	200	100

V následující otázce jsme dali respondentům na výběr z šesti možných reakcí na útok aktivního střelce. Tento výběr jim měl umožnit lepší rozhodování v této stresové situaci. Počty osob, které by nedokázaly svou reakci odhadnout, nebo by nebyly schopny žádné reakce, tak výrazně klesly, a to na počet celkem 52 % (104). Ostatní respondenti, celkem 48 % (96), by se pokusili o jednu z možných variant

chování (snažili by se vyhledat úkryt, pokusili by se z místa útoku uniknout, pokud by neměli možnost úkrytu nebo úniku, rozhodli by se bojovat, nebo by se v každém případě útočnickovi postavili), viz tab. 4. Tato skutečnost byla pro nás stěžejní a mohli jsme tak porovnat reakce respondentů s doporučeným způsobem chování.

Tab. 4 Možné reakce respondentů na útok aktivního střelce. [zdroj: vlastní výzkum]

reakce	absolutní četnost (N)	relativní četnost (%)
žádná	68	34
únik	58	29
úkryt	36	18
nedovede odhadnout	36	18
boj, pokud není možný únik/úkryt	2	1
určitě boj	0	0
celkem	200	100

Tab. 5 Doporučené reakce odborníků na útok aktivního střelce. [zdroj: vlastní výzkum]

reakce	celkem zásad	pořadí
únik	7	1.
úkryt	7	2.
útok	6	3. – americký model chování
telefonické oznámení události	1	3. – evropský model chování

Z tabulky 4 je patrné, že více než třetina respondentů, přesně 34 % (68), by zřejmě nebylo schopno žádné reakce. Následných celkem 29 % (58) respondentů by ale

reagovalo již únikem a dalších 18 % (36) dotazovaných úkrytem. Stejný počet respondentů by pak nedokázal své reakce odhadnout, a to 18 % (36). Pokud by nebyla možnost úniku ani úkrytu, tak variantu boje by zvolilo 1 % (2) respondentů. Porovnáme-li hodnoty tabulky 4 a tabulky 5, zjistíme, že reakce respondentů jsou v relativní i absolutní četnosti ve správném pořadí (únik, úkryt a boj). Evidentní je také ovšem mnoho respondentů, kteří by nebyli schopni žádné reakce, nebo své reakce nedovedou odhadnout. Tyto počty je možné do značné míry vysvětlit nedostatečnou informovaností respondentů a s tím související nevědomostí dotazovaných o této na první pohled beznadějně situaci.

Zda má smysl poskytnout lidem stručný návod optimální reakce na takovou situaci, bylo předmětem jedné z otázek dotazníkového šetření. Výsledky jsou zobrazeny v tabulce 6.

Tab. 6 Postoj respondentů k návodu chování při útoku aktivního střelce. [zdroj: vlastní výzkum]

odpověď	reakce	absolutní četnost (N)
spíše ano (dle okolností)	kladná	101
určitě ano (návod by využili)	kladná	34
ne (určitě by zazmatkovali)	záporná	56
spíše ne (smůla v životě)	záporná	9
celkem	-	200

Pokud zhodnotíme postoj respondentů, tak kladně hodnotí návod chování více než polovina dotazovaných, přesně 67,5 % (135). Více než třetina respondentů, celkem 32,5 % (65), je přesvědčeno o tom, že by při útoku určitě zazmatkovali, nebo mají v životě smůlu. Tuto skutečnost lze do značné míry ovlivnit jednak větší informovaností (zvýšení vědomostí respondentů) a také cvičením tohoto typu útoku ve školách, firmách, státních institucích atd. Jedná se tak o údaj, který je do značné

míry ovlivnitelný. Rozhodující je porovnání tabulek 3, 4 a 6 a zejména pak zastoupení respondentů v případě jejich možných reakcí. Z tabulky 3 je celkem 94 % (188) respondentů, kteří nevědí, jak by měli postupovat v případě útoku aktivního střelce (své reakce neodhadnou, nedovedou posoudit). Pokud jsme jim ale poskytli možnost výběru odpovědí (viz tab. 4), tak počty osob, které by nedokázaly svou reakci odhadnout, nebo by nebyly schopny žádné reakce, výrazně klesly, a to na počet celkem 52 % (104). Množství respondentů dále klesl (viz tab. 6), když tyto osoby disponovaly návodem chování při útoku, a to na 32,5 % (65), které by i přes návod chování určitě zazmatkovaly, nebo by ho spíše nevyužili (životní smůla).

Tab. 7 Porovnání nerozhodných respondentů „před“ a „po“ uvedení možných variant reakcí spolu s návodem chování na útok aktivního střelce. [zdroj: vlastní výzkum]

reakce	celkový počet respondentů „Před“	celkový počet respondentů „Po“
nedovede posoudit/spíše neodhadne/určitě neodhadne	94 % (188)	32,5 % (65)

Z tabulky 7 je patrný klesající počet nerozhodných respondentů, kdy se jejich zastoupení snížilo z 94 % (188) na 32,5 % (65). Tento počet nám tedy klesl o více než polovinu, konkrétně o 61,5 % (123) respondentů. Poskytnutí stručného návodu optimální reakce na takovou situaci má tedy svůj význam.

V poslední fázi jsme provedli syntézu nejdůležitějších doporučených údajů s poznatky, které jsme zjistili z analýzy dat z dotazníkového šetření, a ty jsme následně ztvárnili v příručce chování pro civilní obyvatelstvo.

Důraz byl kladen na zvolení vhodného způsobu distribuce a uvedení obyvatel do problematiky. Z analýzy dat jsme zjistili, že většina respondentů, celkem 91,5 % (183), se nikdy nezajímala o problematiku či otázky související s aktivním střelcem, nebo si to nevybavuje (viz otázka č. 10 dotazníkového šetření). Oproti tomu ale považují útoky střelnými zbraněmi v České republice za reálné, a to celých

93 % (186) respondentů (viz otázka č. 11 dotazníkového šetření) a konkrétně 83 % (166) respondentů by uvítalo větší informovanost (viz otázka č. 19 dotazníkového šetření). Drtivá většina respondentů by se v případě větší informovanosti obrátila na Policii ČR, a to celkem 70,5 % (146) z nich (viz otázka č. 18 dotazníkového šetření) a dalších 25,6 % (53) na internet. Celkem 45 % (90) respondentů by uvítalo jakoukoli pomoc a dalších 30,5 % (61) věří, že prostor pro zlepšení je a něco by se udělat mělo (viz otázka č. 20 dotazníkového šetření).

Na základě analýzy doporučených způsobů chování jak v Evropě, tak i v Americe a z analýzy dat z dotazníkového šetření jsme se rozhodli zvolit vhodnou formu příručky a způsob distribuce. V úvodu se bude nacházet seznámení osob s pojmem aktivního střelce (uvedení obyvatel do problematiky) a distribuce bude probíhat za účasti Policie ČR (Oddělení tisku a prevence a Oddělení krizového řízení). Samotná příručka bude následně přístupná i z webových stránek a volně dostupná ke stažení.

Syntézu jsme také použili k vytvoření obsahu příručky, kde jsme vzali na vědomí výsledky dotazníkového šetření, americké i evropské modely chování, dílo dokumentárního cyklu ČT - Stav ohrožení: Aktivní útočník a video policistů z Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy. Výsledná podoba příručky tak odráží sjednocené ideální postupy a prezentuje je v ucelené názorné podobě.

4.1 Analýza doporučených způsobů chování

Většina odborníků ve světě se shodne, že aktivní střelec může zaútočit kdekoli a kdykoli. Ke svému útoku použije střelnou zbraň a bez jakýchkoli zábran je jeho jediným cílem zabít co největší počet lidí. Své útoky má mnohdy velice promyšlené, a proto není vhodné ho považovat za šíleného. Není ani výjimkou, že může mít spolupachatele. Samotná osoba střelce, jeho motivace, faktory, které ovlivnily jeho útok, a stejně tak i jeho myšlenkové pochody jsou v prvních chvílích útoku velkou

neznámou. První okamžiky jsou při tom rozhodující a správné chování může zachránit nejen lidský život.

Ačkoli je neznámých faktorů v prvních okamžicích po zahájení útoku (a mnohdy i následujících několik minut či hodin) mnoho, odborníci se téměř shodují na optimálním způsobu chování [110]. V Evropě doporučují **útěk, ukrytí a telefonické oznámení útoku na patřičné linky** [117, 118, 119]. Ve Spojených státech amerických doporučují **útěk, ukrytí a útok**, přičemž pořadí provedení uvedených akcí je nutno v obou případech dodržet [112, 114, 116]. Na první pohled je patrné, že americké návody, které doporučují v závěrečné fázi útok, se od evropských doporučení liší. Nejprve se proto zaměříme na obsah doporučených vzorců chování v obou oblastech.

4.1.1 Americký model chování

Preferovaným způsobem reakce je útěk. Pokud již není čas na útěk nebo není možno utéci (vzhledem k prostoru, kde k útoku došlo, zdravotnímu stavu apod.), je třeba vyhledat ukrytí. Teprve v případě, pokud není ani jedna varianta možná, nebo je vysoce riziková, lze přistoupit k poslední možné reakci – útoku. Žádná další možnost odezvy už se nezvažuje, protože samotný útok na střelce je bojem o holý život s neznámým koncem [110].

Každý z doporučených způsobů reakce se vyznačuje určitými zásadami, které by měla osoba ohrožená útokem dodržet. V případě **útěku** je nutné:

a) mít v hlavě plán;

Vědět, kam míříme, kudy se dostaneme z dané oblasti (většinou budovy) a jak toho dosáhneme. Co například uděláme, jsou-li dveře zamčené. Znalost prostředí je zde bezesporu velkou výhodou.

b) nechat své věci na místě;

Ať už to zní jakkoliv absurdně, nechat všechny své věci na místě. Pro nic se nesnažit vrátit. Někteří lidé to mohou v utrpeném šoku dělat.

c) poslouchat zvuky střelby a sledovat pohyb prchajících lidí;

Je totiž možné, že neběžíme od útočníka, ale naopak k němu. Schopnost vnímat okolí je důležitá i proto, že útočníků může být více. Bude to znít patrně nelidsky, ale pokud si chceme zachránit život, pomáháme ostatním jen tak, abychom se sami nezdržovali v úniku z rizikové oblasti.

d) varovat lidi;

Varujeme lidi, kteří běží opačným směrem, případně pomůžeme zraněnému s chůzí. Pokud je někdo opravdu vážně zraněný a patrně umírá, nebo je v šoku a odmítá i přes naše opakované výzvy a pokusy vstát a běžet pryč, necháváme tyto lidi za sebou.

e) nepřestávat v útěku;

Když se dostaneme z rizikové oblasti, tedy většinou z nějaké budovy, nepřestáváme utíkat a postupujeme co nejdále. A to proto, že útočníci se zpravidla po střelbě snaží přesunout jinam, kde chtějí ve své akci pokračovat. Čím dále tedy budeme, tím menší je riziko, že na útočníka znovu narazíme. Velká část všech pachatelů se pokouší maximalizovat způsobené škody. To znamená, že si bere více zbraní. Je relativně běžné, že si pachatelé často nechávají některé zbraně v autě, nebo někde jinde blízko oblasti útoku. Je zde tak nebezpečí, že v blízkosti budovy potkáme útočníka, který si půjde vyměnit zbraň, nebo doplnit munici. Schovat se na blízkém parkovišti a počkat na příjezd policie tak není vhodné. Samozřejmě i venku v okolí místa činu varujeme ty, které potkáme.

f) po celou dobu útěku nechávat ruce od trupu těla;

To nejlépe nahoru s prsty od sebe. Přijíždějící policie totiž většinou netuší, jak útočník vypadá nebo kde se přesně nachází. Dost často vytváří v delším odstupu od místa činu perimetr, aby útočník nemohl uniknout, a mohlo by dojít k omylu.

g) neshromažďovat se na místech k tomu určených.

Jedná se o nádvoří, sportoviště, hlavní vstup do budovy, otevřené prostranství před budovou atd. [112,116].

V případě, že je útěk nemožný nebo vysoce rizikový (např. úniková cesta vede kolem útočníka), je nutné se ukryt. K ukrytí by ideálně mělo dojít v okamžiku, kdy jsou ohrožené osoby mimo zorný úhel útočníka. Jako nejvhodnější místo ukrytí se jeví uzamykatelná místnost se silnými stěnami (nikoli pouze dřevěné příčky nebo sádrokarton). Nevýhodou ukrytí je skutečnost, že střelec, ve snaze maximalizovat svůj útok, může po počáteční fázi útoku prohledat místo činu a nalézt ty, kteří se pokusili skrýt. Takový incident pak často končí až ve chvíli, kdy například dojde útočníkovi munice. I v případě **ukrytí** existuje několik zásad, jak postupovat:

a) ukryt uzavřít a uzamknout;

Pokud dveře zamknout nejdou (chybějící klíč, nefunkční zámek), je nutné zamezit přístup zablokováním kliky od dveří, a to např. židlí vraženou pod kliku dveří, nebo jiným kusem nábytku.

b) zabarikádovat vstup do úkrytu;

Uzamčené nebo zablokované dveře by měly být dále zataraseny přisunutím jakéhokoliv nábytku (židle, lavice, skříňe atd.). Platí pravidlo, čím více věcí, tím lépe.

c) znemožnit útočníkovi orientaci v prostoru úkrytu (zatahnout žaluzie, rolety, záclony, zhasnout světla, vypnout projekční přístroje);

d) neupozorňovat na sebe (vypnout rádia, televize, přepnout mobilní telefony, případně hodinky a další elektroniku do tichého režimu);

e) zaujmout v úkrytu optimální polohu (co nejdále od oken a dveří, nejlépe za masivním kusem nábytku);

f) neotvírat dveře;

Nikomu neotvírat dveře. Mohlo by se jednat o střelce a jeho past. Evakuace proběhne až po stabilizaci situace policií a na její pokyn.

g) připravit se na obranu v případě odhalení úkrytu (promyslet si, co z úkrytu lze použít jako zbraň a jak by bylo možno v případě odhalení tuto zbraň použít) [112,116].

Pokud není možný útěk ani úkryt, doporučují americké příručky jako poslední způsob reakce útok na samotného střelce. Boj je tak poslední a jedinou možností k záchraně života. Žádná obecná doporučení a zásady zde neplatí. Efektivní je ukázat vlastní agresivitu, házet po pachateli vším, co je k dispozici, případně se ho snažit povalit. V případě, že je ohroženo více osob zároveň, je účelné domluvit společný postup a rozdělit si role (kdo bude co dělat, až dojde k útoku). Útok na pachatele ve více lidech zvyšuje šance všech na přežití. V případě, že se podaří útočníka přemoci, je třeba ho znehybnit. Důležité pravidlo pro případ úspěšného přemožení a odzbrojení útočníka je nikdy nebrat jeho zbraň do rukou. Pro zasahující policii je totiž člověk se zbraní útočníkem.

Americké příručky dále shodně uvádějí, že ať už jsme na útěku z místa útoku, nebo se někde ukrýváme, je zcela nezbytné co nejrychleji zavolat policii a ihned jí podat všechny požadované informace (počet pachatelů, jejich vzhled, místo, kde se nacházejí, počet a typy zbraní, které mají k dispozici, počet potenciálních obětí, zda slyšíme pouze střelbu nebo i výbuchy atd.). Pokud nemůže volající mluvit, měl by pouze zavolat a telefon nezavěšovat. Operační důstojník tak může získat přehled o situaci. Vždy je nutno dbát pokynů policie a řídit se jimi.

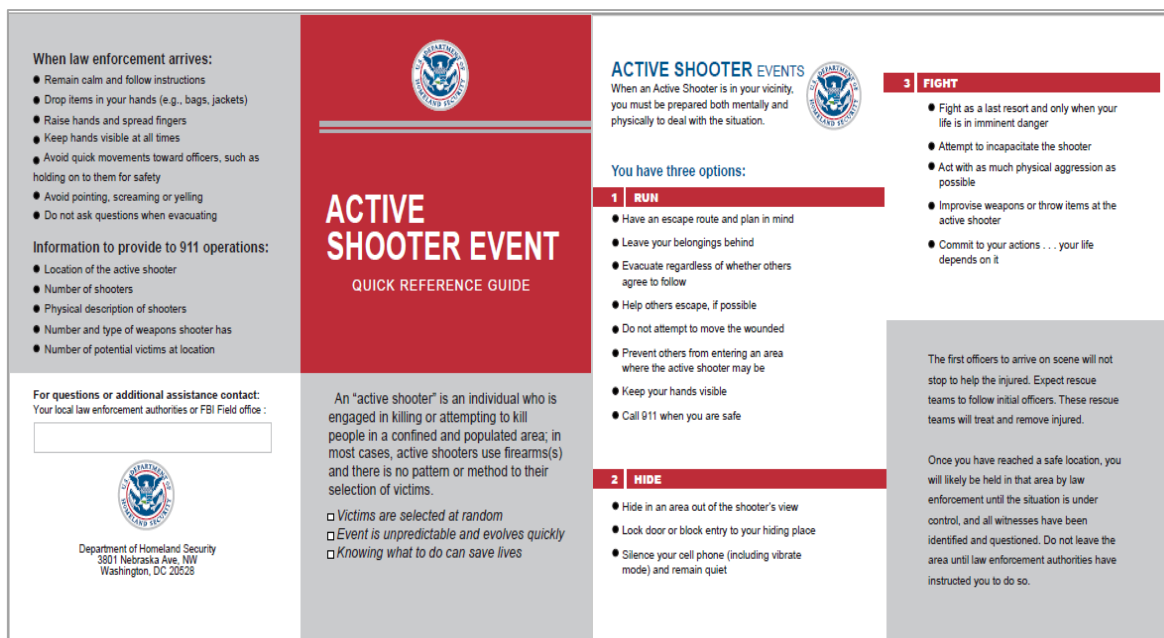
4.1.2 Příklady příruček vydaných v USA

Na základě analýzy útoků aktivních střelců vytvořily jak federální, tak jednotlivé státní úřady pro občany jasné návody, jak v podobné situaci postupovat. Ministerstvo vnitřní bezpečnosti USA vypracovalo leták, který velmi stručně uvádí do situace a popisuje žádané způsoby reakce, viz obr. 1 [112].

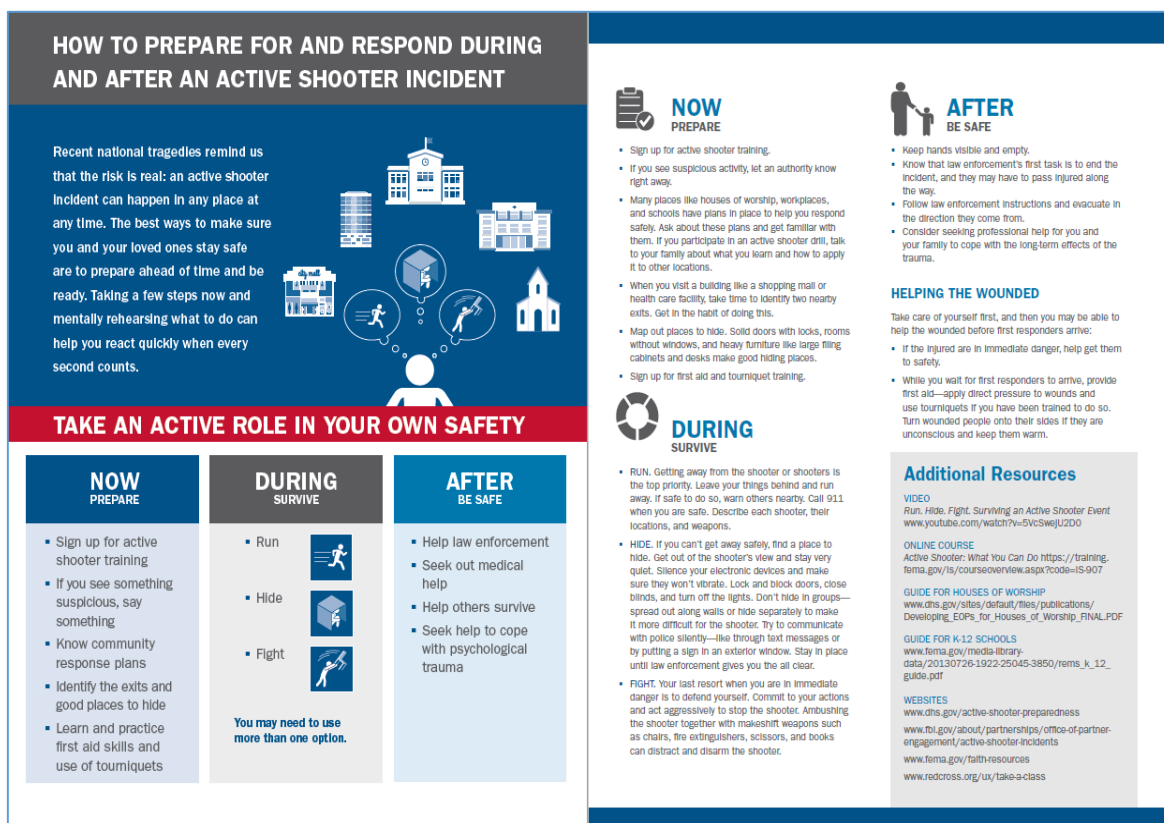
Protože mají USA s chováním aktivních střelců bohaté zkušenosti (vzhledem k četnosti útoků v uplynulých letech), vytvořila obdobný návod také Federální agentura pro řešení krizových situací USA (Federal Emergency Management Agency, dále jen FEMA), jejímž úkolem je zvládání mimořádných událostí, viz obr. 2. Koordinuje také úlohu federální vlády při přípravě, předcházení,

zmírňování účinků, reagování na všechny domácí katastrofy, a zotavování se z nich, ať se jedná o přírodní nebo člověkem způsobené, včetně teroristických činů [113].

Vedle federálních úřadů se v USA problematikou aktivních střelců zabývají také lokální úřady a organizace. Jako příklad lze uvést příručku North Bay Schools Insurance Authority (dále jen NBSIA), tedy úřadu, který je pro školy a školská zařízení v severní oblasti zátoky San Francisco Bay (Kalifornie) alternativou komerčního pojištění, viz obr. 3. Úřad je financován z příspěvků svých členů a peníze vložené do společného fondu slouží k řízení možných rizik. Protože v amerických školách je riziko útoku šíleného střelce poměrně vysoké, věnuje se NBSIA i přípravě na tento typ situací [115].

Obr. 1 Leták (návod) vydaný Ministerstvem vnitřní bezpečnosti USA [112]

Obr. 2 Návod vydaný Federální agenturou pro řešení krizových situací USA [114]

Obr. 3 Příručka od North Bay Schools Insurance Authority [116]

4.1.3 Evropský model chování

I v evropském modelu chování panuje obecné přesvědčení, že v ohrožení aktivním střelcem je nejjistější pokusit se **uprchnout z rizikové oblasti**. Po útěku následuje stejně tak jako v americkém modelu chování **ukrytí**. Závěrečná fáze je zde ale rozdílná a jako třetí a poslední možnost je doporučováno **oznámení celé události**

na patřičné telefonní linky (během setrvání v bezpečném úkrytu). Žádná další možnost reakce se již neuvádí. Evropský model tedy nepřipouští možné pokračování útoku až do ryze osobní roviny – tváří v tvář útočníkovi. Model předpokládá, že se potencionálním obětí podaří uprchnout, případně se zabarikádovat v danou chvíli na nejvíce bezpečném místě, odkud zavolají pomoc. I zde se každý z doporučených způsobů reakce vyznačuje určitými zásadami, které by měla osoba ohrožená útokem dodržet. Doporučení jsou velice podobná těm, která obsahuje americký model chování [117, 118, 119, 120]. V případě **útěku** by ohrožené osoby měly jednat podle následujícího vzorce chování:

a) lokalizovat nebezpečí;

Stanovit, odkud vychází nebezpečí, a charakterizovat ho. Uvědomit si přibližný směr útoku, množství útočníků, podle zvuků určit, o jaké zbraně se asi může jednat (výbuchy-NVS, automatická střelba, jednotlivé výstřely atd.).

b) útěk do bezpečné zóny;

c) útěk za překážkami;

Pokud je možnost útěku za překážkou, využít ji. Překážka nemusí být nutně z neprůstřelného materiálu. Cílem je zamezit střelci, aby lokalizoval potenciální oběti.

d) pomoci ostatním;

Pomoc by měla být poskytnuta tak, aby pomáhající nebyl na základě jejího poskytování ohrožen (pomoc starším nebo zraněným při chůzi).

e) varovat ostatní; aby nevstupovali do oblasti ohrožené útokem [117, 118, 119, 120].

Pokud není možnost útěku, doporučuje evropský model shodně s americkým jako další možnost reakce **ukrýt se/ zabarikádovat se**. Pro případ ukrytí platí:

a) úkryt uzavřít a uzamknout;

b) zabarikádovat vstup do úkrytu;

c) neupozorňovat na sebe (vypnout rádia, televize, přepnout mobilní telefony, případně hodinky a další elektroniku do tichého režimu, zhasnout světla, pokusit se navodit atmosféru toho, že v místnosti nikdo není);

d) zaujmout v úkrytu optimální polohu (co nejdále od oken a dveří, nejlépe za masivním kusem nábytku) [117, 118, 119, 120].

Dalším krokem, navazujícím na ukrytí, je **oznámení celé události na patřičné telefonní linky**. Tento poslední krok není v evropském modelu nějak blíže popsán. Vychází se z toho, že operační důstojník na druhém konci linky bude vědět, jak má komunikovat, na co se má ptát, co radit potencionálním oběťm atd. Je zde pouze jediné doporučení, a to oznámit událost až v případě, je-li to skutečně bezpečné.

Evropský model chování ještě připouští možnost **útěku na policii**. Jedná se o možný způsob reakce, kdy se vystrašená oběť v panice snaží najít okamžitou pomoc v podobě policie, a to i v případě, kdy je pro ni vhodnější ukryt se nebo utéct jiným směrem. Zde se doporučuje dodržení třech zásad a to:

- a) neběžet až na policejní stanici/ oddělení;**
- b) vyhnout se hektickým pohybům;**
- c) držet ruce nad hlavou a ukázat prázdné dlaně** [117, 118, 119].

4.1.4 Evropské příručky chování

Podobně jako USA vypracovaly i některé evropské státy návody, jak se zachovat v případě útoku aktivního střelce. Britská Národní Rada policejních velitelů (National Police Chiefs' Council, dále jen NPCC) například vydala příručku s názvem *„In the Rare Event of a firearms or weapon attack“*, což lze přeložit jako „V případě mimořádné události útoku střelnou zbraní“. Příručka je stručná a doporučený způsob chování jasně vyplývá jak z piktogramů, tak ze strohého textu, který jasně konstatuje, že útek je mnohem lepší možnost, než se vzdát, nebo vyjednávat. Aby občané byli i v případě útoku bezpeční, měli by si zapamatovat postup, který lze shrnout do 3 slov: uteč, ukryj se a volej, viz obr. 4. Na internetových stránkách londýnské policie je spolu s příručkou dostupné doprovodné video, které názorně ukazuje optimální reakci občanů v případě útoku aktivního střelce.

Autorem videa je protiteroristická policie Spojeného království (United Kingdom, dále jen UK) [120].

The poster is divided into two main sections. The left section has a black background with white text and icons. It starts with the NPCC logo (National Police Chiefs' Council). Below it, the text reads 'IN THE RARE EVENT OF a firearms or weapons attack'. This is followed by the large heading 'RUN HIDE TELL' and three white icons: a running person, a hand holding a door handle, and a telephone handset. Below these icons, the text explains each action: 'RUN to a place of safety. This is a far better option than to surrender or negotiate. If there's nowhere to go, then...', 'HIDE. It's better to hide than to confront. Remember to turn your phone to silent and turn off vibrate. Barricade yourself in if you can. Then finally and only when it is safe to do so...', and 'TELL the police by calling 999.' The right section has a white background with black text. It also features the heading 'RUN HIDE TELL' with the same three icons. The text explains that terrorist attacks are rare but the police are always working to prevent them. It encourages people to 'Stay Safe' and remember the words 'RUN. HIDE. TELL.'. It provides the website 'www.npcc.police.uk/staysafe' and a black box with white text stating: 'Information is vital. If you see or hear something that could be terrorist related, trust your instincts and call the confidential Anti-Terrorist hotline on 0800 789 321. Our specially trained officers will take it from there. Your call could save lives. Always in an emergency, call 999.'

NPCC
National Police Chiefs' Council

IN THE RARE EVENT OF
a firearms or weapons attack

RUN HIDE TELL

RUN to a place of safety. This is a far better option than to surrender or negotiate. If there's nowhere to go, then...

HIDE. It's better to hide than to confront. Remember to turn your phone to silent and turn off vibrate. Barricade yourself in if you can. Then finally and only when it is safe to do so...

TELL the police by calling 999.

RUN HIDE TELL

At the moment, the issue of terrorist attacks is regularly in the news. But it's been on our agenda for much longer. The police and security service have been working constantly to foil terrorist attacks for years, not months. But we are not complacent about keeping you safe. Due to events in the UK and abroad, people are understandably concerned about a firearms or weapons attack. These attacks are very rare but in the event of such an attack, it helps to be prepared. Remember, attacks of this nature are still very rare in the UK.

So Stay Safe, and just remember the words:
RUN. HIDE. TELL.

To watch the Stay Safe film, visit
www.npcc.police.uk/staysafe

Information is vital. If you see or hear something that could be terrorist related, trust your instincts and call the confidential Anti-Terrorist hotline on **0800 789 321**. Our specially trained officers will take it from there. Your call could save lives.
Always in an emergency, call **999**.

Obr. 4 Příručka NPCC uvedená na stránkách londýnské policie [117]

Druhým příkladem je návod, který vydala francouzská vláda. Učinila tak po útocích z listopadu 2015. Tato kampaň měla za cíl zvýšit povědomí lidí ohledně jejich přípravy a ochrany před teroristickými útoky. Vedle návodu na vhodný způsob reakce na útok aktivního střelce se tak můžeme na jejich stránkách setkat s návodem, jak vhodně postupovat při útoku toxickou látkou. Příručka chování při útoku střelce je převážně tvořena grafickým vyobrazením ideálního způsobu chování, viz obr. 5. Stručný doprovodný text je pak součástí jednotlivých grafických scén. Návod má titulky „*Réagir en cas d'attaque terroriste*“, což v překladu znamená „*Jak reagovat v případě teroristického útoku*“ [122].

Obr. 5 Příručka vydaná francouzskou policií [118]

Francouzský návod byl přeložen do španělštiny a je využíván ve zcela stejném grafickém provedení [122].

Také v německy mluvících zemích jsou dostupné návody, jak mají občané postupovat v případě teroristického útoku obecně, tedy i v případě útoku střelnou zbraní. Poslední ukázkou je proto příručka vydaná Spolkovým úřadem policie Švýcarska. Grafické provedení plně koresponduje s doporučovými kroky, kterými jsou, stejně, jako v předchozích případech, útěk, ukrytí a zalarmování

příslušných složek, viz obr. 6. Stejnou příručku disponuje také Spolková republika Německo [119, 126].

Obr. 6 Návod vydaný Spolkovým úradem policie Švýcarsko [119]

4.1.5 Model chování v České republice

Již v úvodu samotné diplomové práce bylo uvedeno, že ČR žádnou příručku s popisem ideálního způsobu chování nedisponuje. Její vytvoření je proto hlavním cílem předkládané práce. Téma aktivních střelců je ale natolik aktuální, že se stalo předmětem jednoho dílu dokumentárního cyklu České televize (dále jen ČT) Stav ohrožení. Díl Aktivní útočník (premiéra 16. 4. 2018, pořad online dostupný na webových stránkách ČT) seznamuje občany se skutečností, že k útoku může dojít i v ČR, a současně návodně informuje o vhodných způsobech reakce na útok

aktivního střelce. Obdobné preventivní video také zpracovali policisté z Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy. Ti se původně věnovali této problematice zejména ve školách a školských zařízeních, kde informovali pedagogy a zástupce vedení jednotlivých škol, jak mají v případě útoku postupovat. Díky četným zahraničním útokům a zájmu české veřejnosti, byli ale nuceni svou činnost rozšířit i mimo školy a školská zařízení [121, 127].

Odborníci shodně doporučují **útěk, ukrytí a útok**. Autoři se tedy na první pohled přiklonili k americkému modelu chování, kdy jako poslední doporučenou reakci uvádějí útok na útočníka a nikoli telefonní oznámení na nouzové linky. Jako doporučující opatření v případě **útěku** uvádějí [121]:

- a) co nejrychleji **vyhodnotit hrozbu** (slyšíme výstřely, křik osob);
- b) co nejrychleji se pokusit **opustit místo** (pokud víme, kde se nacházíme, okamžitě využít cestu do bezpečného prostoru);
- c) pokud lze identifikovat, odkud střelba vychází, běžet opačným směrem – **prýč od hrozby** [121].

Pokud není čas nebo není kam utéct, doporučují se **ukrýt**. I zde uvedli několik zásad, a to:

- a) pokud je to možné, **zamknout dveře úkrytu**;
- b) **zabarikádovat vstup do úkrytu** (v případě přítomnosti více osob si rozdělit role, což vede k rychlejšímu vytvoření barikády);
- c) **neupozorňovat na sebe** (vypnout rádia, televize, přepnout mobilní telefony, případně hodinky a další elektroniku do tichého režimu);
- d) **informovat policii**, případně kohokoliv jiného - **přivolat pomoc** (tento krok musí následovat až po provedení kroků předchozích; o pomoc lze volat teprve v případě, že jsou ohrožené osoby vzhledem k daným okolnostem relativně v bezpečném prostoru) [121].

Dokument ČT zmiňuje i možnost, kdy se během barikádové situace snaží dostat další potencionální oběť do místnosti s cílem vyhledat úkryt. Autoři zde jednoznačně doporučují nikoho dalšího do místnosti po vytvoření barikádové situace nepouštět. Tento přístup je zvolen z toho důvodu, že se může jednat např. o fintu střelce, kdy drží oběti zbraň u hlavy a chce se tímto způsobem dostat přes dveře. Stejně tak není z časového hlediska vhodné odstraňovat barikádu a následně ji opět stavět [121].

Pokud by útočník prorazil barikádu a bylo by zřejmé, že se do místnosti dostane, tak se jako další reakce doporučuje **útok**. Osoby v úkrytu by se měly na tuto možnost předem připravit – měly by vytvořit plán útoku, rozhodnout se, co z vybavení místnosti použijí jako improvizované zbraně, a rozdělit si role - určit jednu osobu, která se zaměří na zbraň útočníka (jeho odzbrojení), přičemž zbytek skupiny se zaměří na útočníka jako na osobu (jeho vyřazení z boje). Závěrečná část dokumentu je pak zaměřena na odzbrojení útočníka a zablokování střelné zbraně [121].

Autoři se shodují na tom, že útok na střelce je boj o holý život a je nutná maximální řízená agrese. Jedná se o limitní situaci a v případě, že ohrožené osoby nebudou bojovat a vzdají se, pravděpodobně přijdou o život [121].

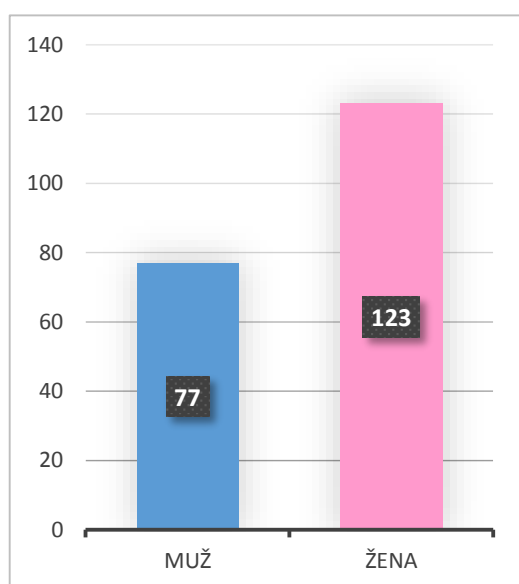
5 VÝSLEDKY

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

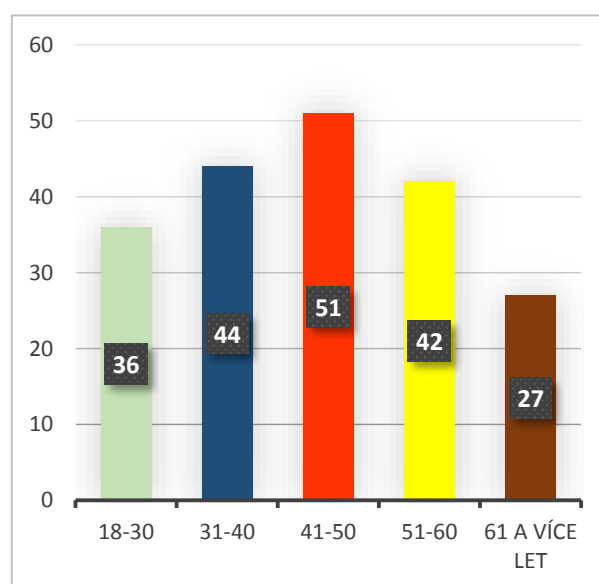
Celkem bylo rozdáno 250 (100 %) kvantitativně orientovaných dotazníků a z tohoto počtu nám jich bylo vráceno 208. Návratnost byla tedy 83,2 %. Chybně bylo vyplněno celkem 8 z nich a pro konečnou analýzu tak bylo použito 200 dotazníků, což je 80 % všech rozdaných dotazníků. Každá otázka byla statisticky zpracována a má své vlastní vyhodnocení.

V první otázce jsme zjišťovali početní účast mužů a žen na dotazníkovém šetření. Výzkumu se účastnilo 38 % (77) mužů a 62 % (123) žen, viz graf obr. 7.

Cílem druhé otázky bylo zjistit věk respondentů. Nejpočetnější byla skupina ve věkové kategorii 41-50 let, a to 25,5 % (51) respondentů, na druhém místě byla věková kategorie 31-40 let - 22 % (44) dotazovaných. Následovala kategorie ve věkové skupině 51-60 let - 21 % (42). Dalších 18 % (36) respondentů bylo ve věku 18-30 let. Celkem 13,5 % (27) respondentů bylo z výzkumného souboru ve věku 61 a více let, viz graf obr. 8.

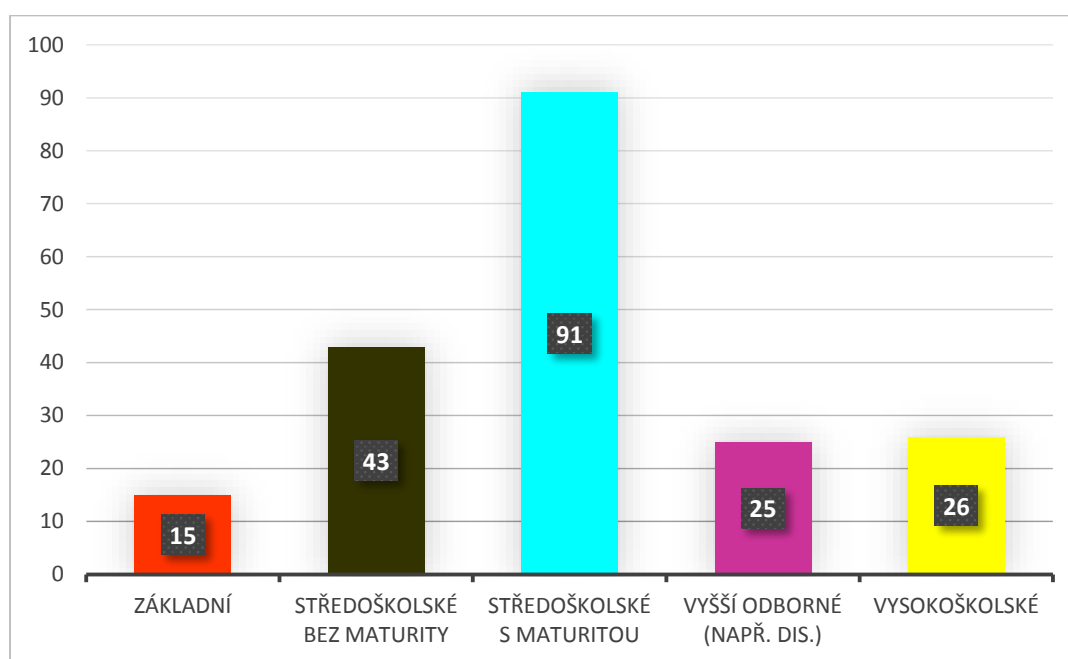

Obr. 7 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 1

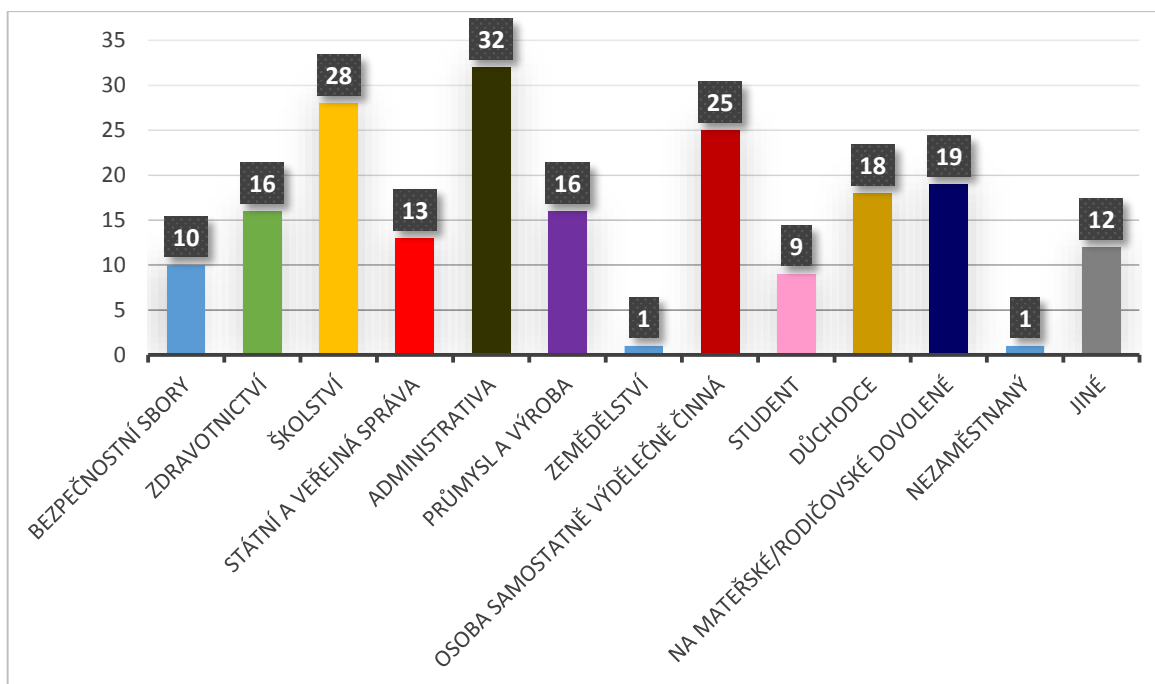
Obr. 8 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 2

Zjištění nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů bylo předmětem třetí otázky. Nejvíce respondentů dosáhlo vzdělání středoškolského s maturitou - celkem 45,5 % (91), na druhém místě bylo nejvíce respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity - celkem 21,5 % (43). Další byla skupina s vysokoškolským vzděláním, celkem 13 % (26) respondentů. Následovala skupina absolventů s vyšším odborným vzděláním, která měla 12,5 % (25) respondentů. Poslední skupinou byli respondenti, kteří dosáhli maximálně základního vzdělání – celkem 7,5 % (15), viz graf obr. 9.

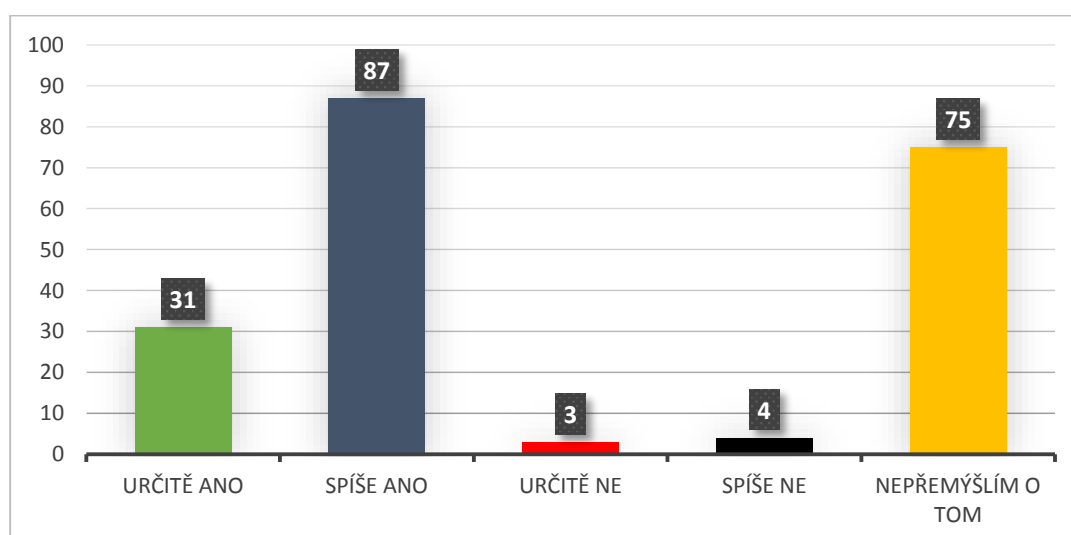
Obr. 9 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 3

Smyslem otázky č. 4 bylo zjistit zaměstnání respondentů. Jak je patrné z grafu na obr. 10, podařilo se nám oslovit respondenty širokého spektra zaměstnání. Nejvíce respondentů pracuje v administrativě - 16 % (32) a ve školství - 14 % (28). Relativně početná byla též skupina osob samostatně výdělečně činných – 12,5 % (celkem 25 respondentů), na mateřské dovolené – 9,5 % (celkem 19) a důchodců 9 % (celkem 18). Pouze 4,5 % (9) bylo studentů a pouze jeden respondent pracoval v zemědělství a jeden byl nezaměstnaný.

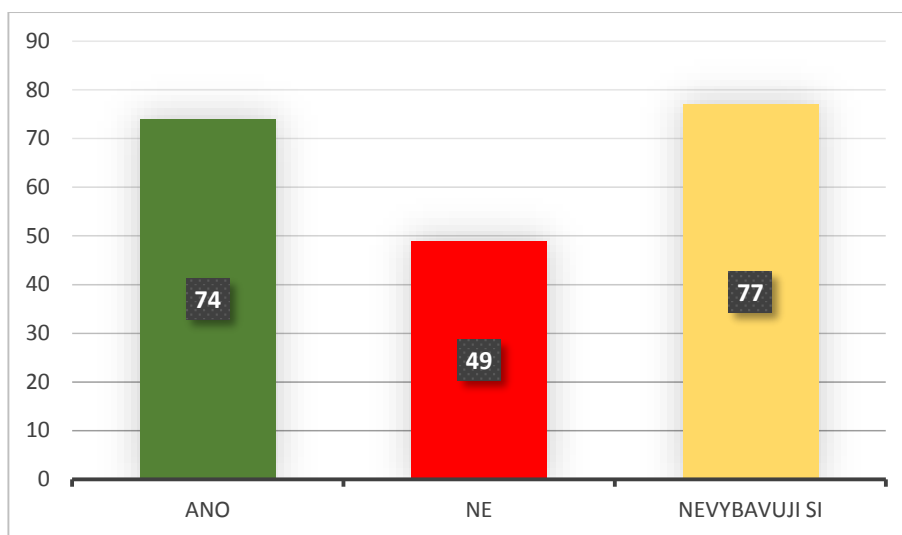
Obr. 10 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 4

Na obr. 11 jsou znázorněny odpovědi na otázku 5, zda se respondenti cítí bezpečně v prostředí, ve kterém se každodenně pohybují. Většina 43,5 % (87) uvedla odpověď „spíše ano“. O tom, zda se cítí bezpečně, nepřemýšlelo 37,5 % (75) dotazovaných. Odpověď „určitě ano“ uvedlo 15,5 % (31) respondentů a pouze 2 % (4) respondentů uvedla, že se spíše necítí bezpečně v prostředí, kde se každodenně pohybují. Nejméně dotazovaných - 1,5 % (3) uvedlo, že se bezpečně určitě necítí.

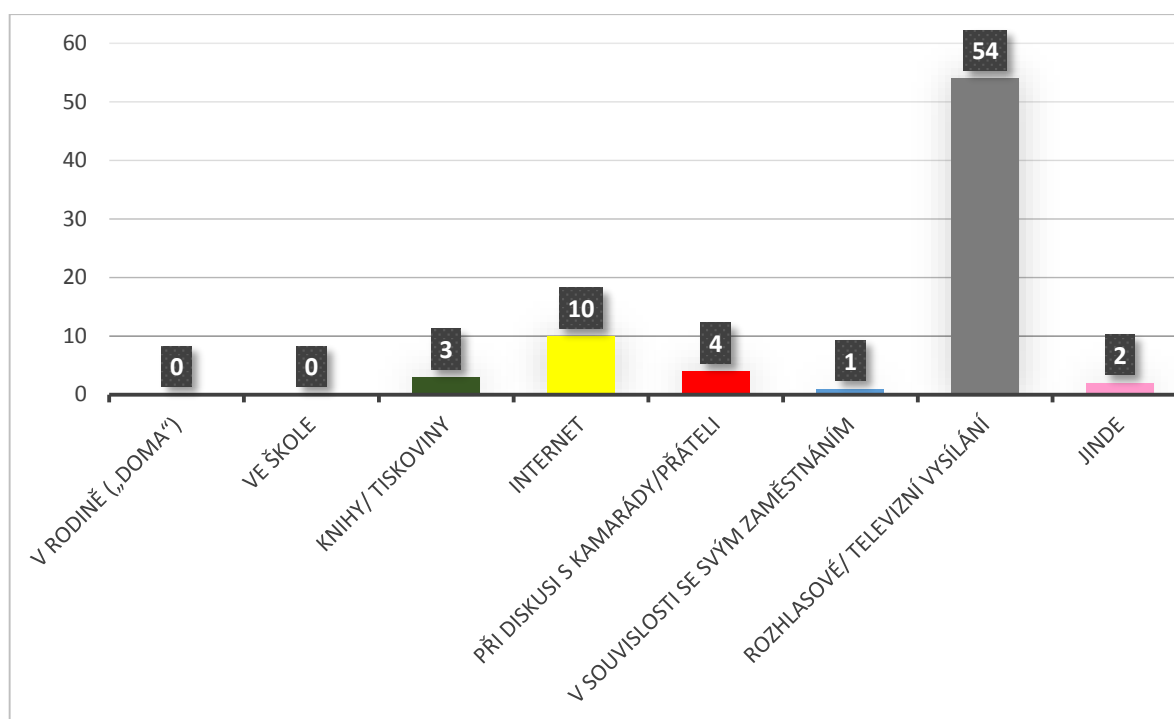
Obr. 11 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 5

Otázka č. 6 měla za cíl zjistit, zda se respondenti někdy setkali s pojmem aktivní střelec. Více než jedna třetina respondentů, přesně 37 % (74), uvedla, že se s tímto pojmem setkala. Oproti tomu 24,5 % (49) respondentů se s tímto pojmem nesetkalo a největší počet dotázaných, přesně 38,5 % (77), si tento pojem nevybavilo, viz graf obr. 12.

Obr. 12 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 6

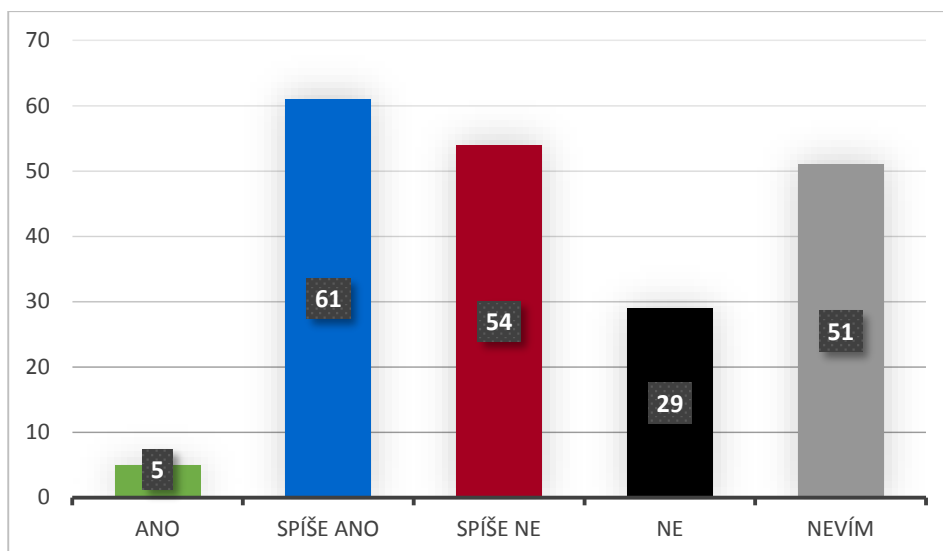
Otázka č. 7 měla za cíl zmapovat, kde se případně respondenti s tímto pojmem (aktivní střelec) setkali. Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří se s tímto pojmem někdy setkali. Z celkového počtu 100 % (200) respondentů na ní odpovědělo pouze 37 % (74) z nich. Neodpovědělo 63 % (126) dotazovaných. Z těch respondentů, kteří odpověděli, označilo 73 % (54) rozhlasové/televizní vysílání. Následovala skupina respondentů 13,5 % (10), která se s tímto pojmem setkala na internetu. Možnost odpovědi diskuse s kamarády/přáteli označilo 5,4 % (4) dotázaných a 4 % (3) uvedla knihy/tiskoviny. Pouze 2,7 % (2) se s tímto pojmem setkala jinde a 1,4 % (1) v souvislosti se svým zaměstnáním. Možnost odpovědi v rodině nebo ve škole neoznačil žádný z respondentů, viz graf obr. 13.

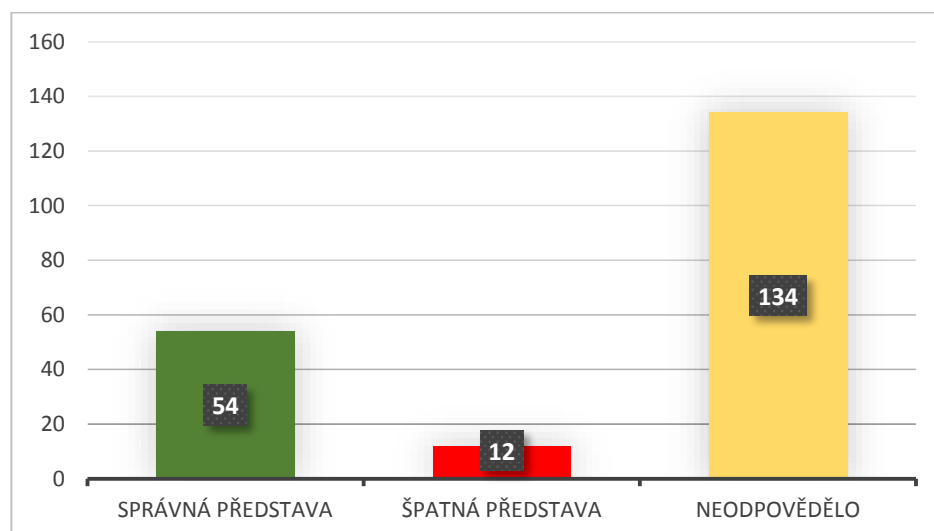
Obr. 13 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 7

Otázkou č. 8 jsme zjišťovali, zda respondenti vědí, co znamená pojem aktivní střelec. Jak je patrné z grafu na obr. 14, pouze 2,5 % (5) dotázaných vědí, co tento pojem znamená a uvedla možnost „ano“. Odpověď „spíše ano“ označilo nejvíce respondentů, a to 30,5 % (61). Oproti tomu možnost „spíše ne“ označil přibližně stejný počet respondentů, a to 27 % (54). Celkem 14,5 % (29) dotázaných odpovědělo „ne“ a 25,5 % (51) neví, co tento pojem znamená.

Otázkou č. 9 jsme zjišťovali, co si pod pojmem aktivní střelec respondenti představují. Tato otázka se týkala pouze těch dotazovaných osob, které uvedly v předchozí otázce odpověď „ano“ nebo „spíše ano“. Otázka měla otevřenou formu odpovědi a reagovalo na ni 33 % (66) z celkového počtu 100 % (200) respondentů. Neodpovědělo 67 % (134) dotazovaných. Z těch respondentů, kteří odpověděli, má 81,8 % (54) správnou představu o tom, co tento pojem znamená a 18,2 % (12) respondentů mylnou představu o tomto pojmu. Z celkového počtu 100% (200) respondentů má tak 27 % (54) z nich správnou představu o tomto pojmu a 6 % (12) představu špatnou, viz graf obr. 15.

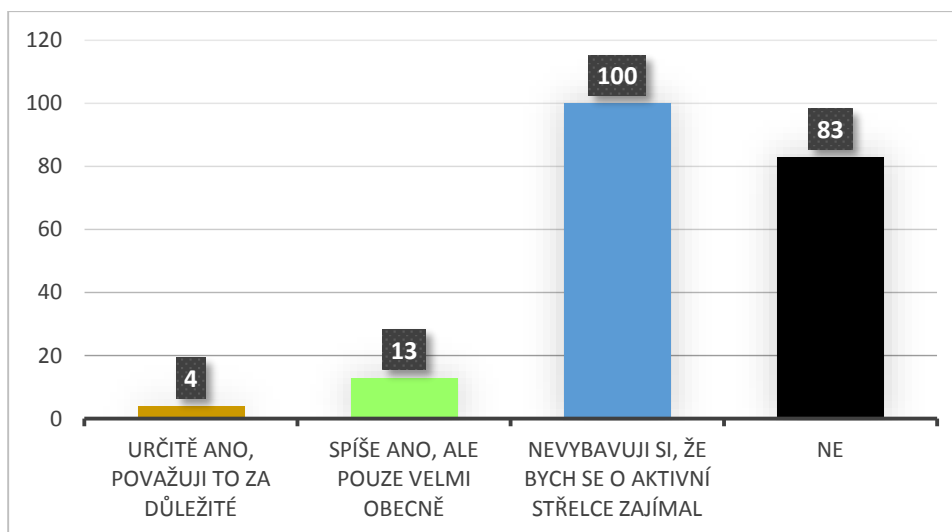

Obr. 14 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 8

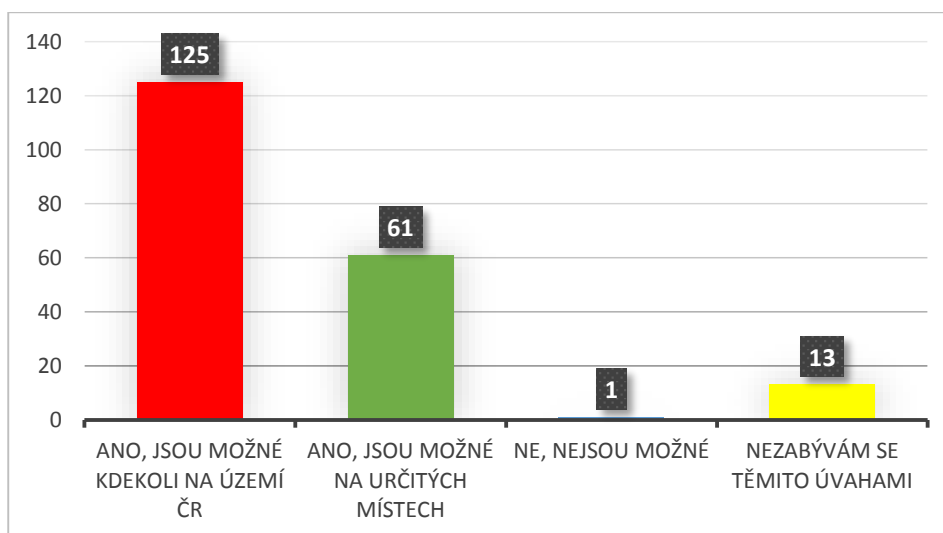
Obr. 15 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 9

Na obr. 16 jsou znázorněny odpovědi na otázku č. 10, zda se někdy respondenti zajímali o problematiku či otázky související s aktivním střelcem. Nejvíce respondentů, přesně 50 % (100), označilo odpověď „nevybavuji si, že bych se o aktivní střelce zajímal“. O necelých 10 % respondentů méně, celkem 41,5 % (83), označilo variantu „ne“. Možnost „spíše ano, ale velmi obecně“ označilo 6,5 % (13) respondentů a pouze 2 % (4) dotázaných uvedla možnost „určitě ano, považuji to za důležité“.

Obr. 16 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 10

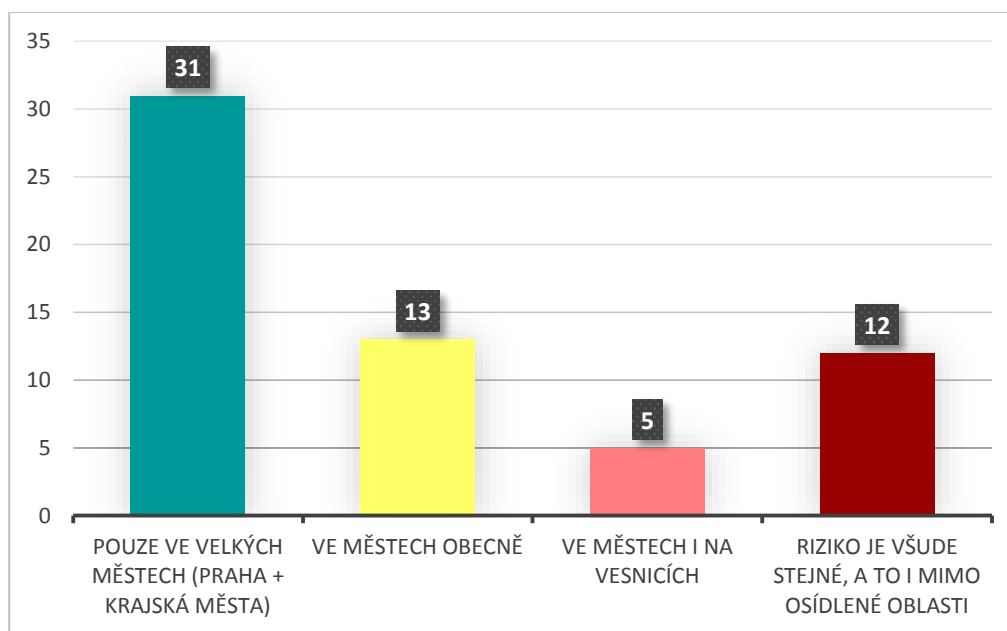
Smyslem otázky č. 11 bylo zmapovat, jak respondenti vnímají možnost útoků střelnými zbraněmi v České republice. Více jak polovina, 62,5 % (125), respondentů uvedla, že útoky jsou možné kdekoli na území ČR, viz graf obr. 17. Další jedna třetina dotázaných, 30,5 % (61), si myslí, že jsou možné, ale pouze na určitých místech. Celkem 6,5 % (13) respondentů se těmito úvahami nezabývá a pouze 0,5 % (1) si myslí, že útoky možné nejsou.

Obr. 17 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 11

Otázkou č. 12 jsme zjišťovali, na jakých místech hrozí podle respondentů největší riziko útoku. Na tuto otázku odpovídali pouze ti respondenti, kteří v předchozí otázce označili odpověď „Ano, jsou možné na určitých místech“. Z celkového počtu

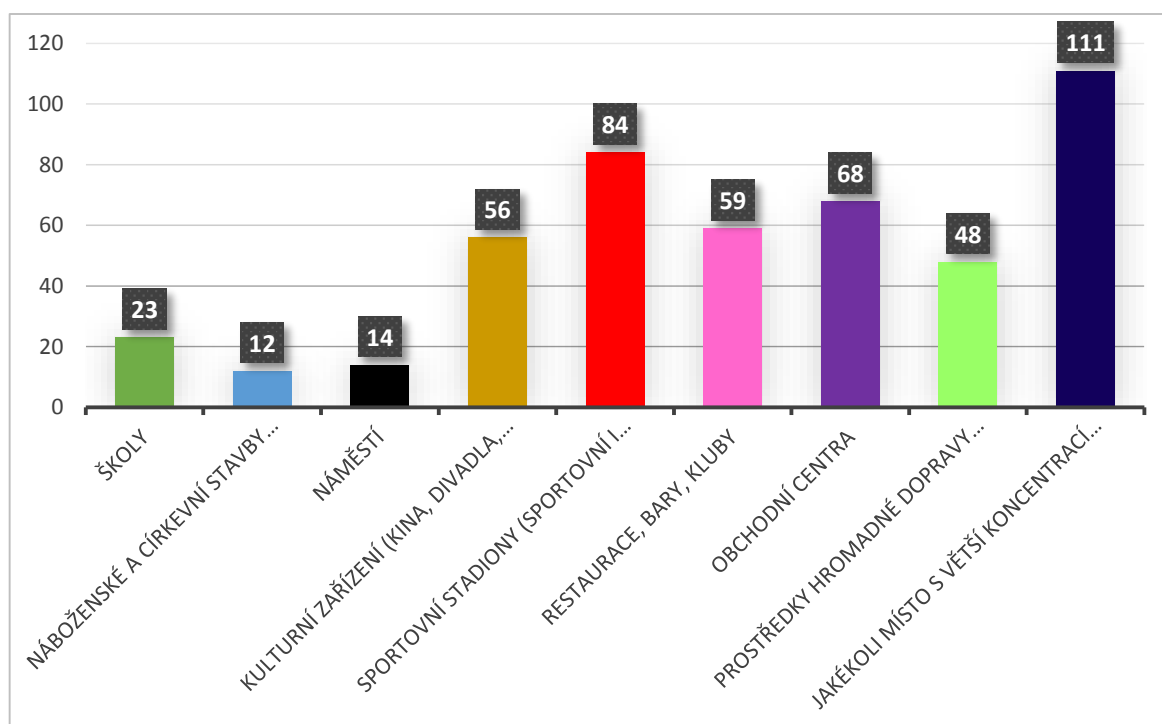
100 % (200) respondentů odpovědělo 30,5 % (61) z nich. Z těch respondentů, kteří odpověděli, si 50,8 % (31) myslí, že útoky hrozí pouze ve velkých městech. Celkem 21,3 % (13) přepokládá riziko ve městech obecně. Dalších 19,7 % (12) dotazovaných se domnívá, že riziko je všude stejné, a to i mimo osídlené oblasti a pouze 8,2 % (5) je přesvědčeno, že riziko hrozí ve městech i na vesnicích, graf obr. 18.

Obr. 18 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 12

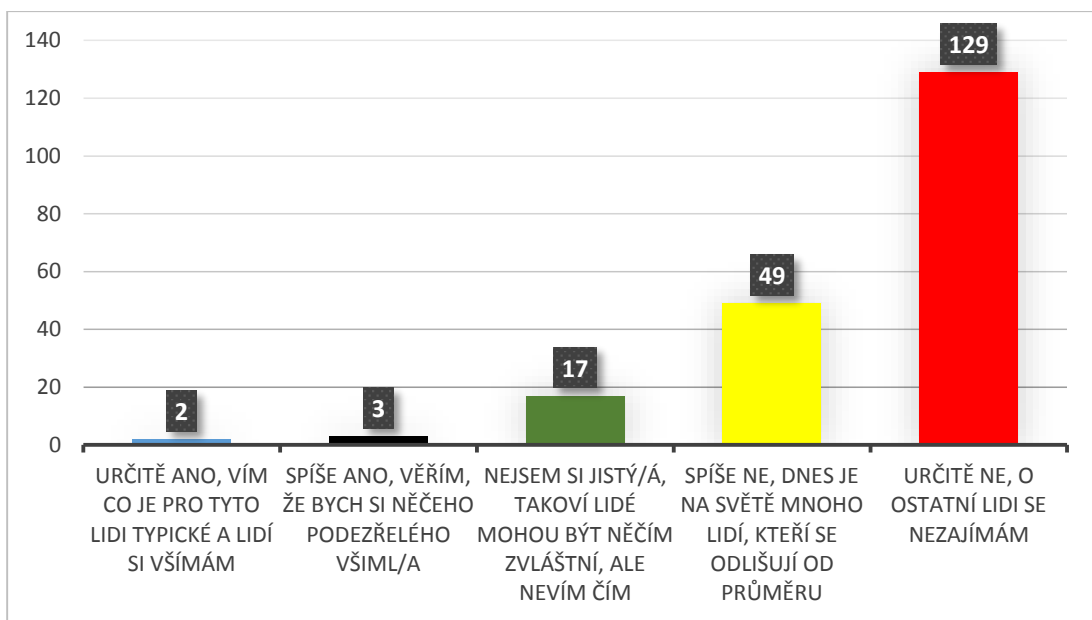
V otázce č. 13 jsme se dotazovali na místa ve městech, případně na vesnicích, kde respondenti považují útok za nejpravděpodobnější. Respondenti zde měli možnost označit více odpovědí. Z grafu na obr. 19 je patrné, že nejvíce respondentů uvedlo jakékoli místo s větší koncentrací osob a to celkem 23,4 % (111). Jako druhé nejpravděpodobnější místo byly u 17,7 % (84) respondentů uváděny sportovní stadiony. Na třetím místě se u 14,3 % (68) dotazovaných umístila možnost obchodních center. Následovala možnost restaurací, barů a klubů, kterou označilo 12,4 % (59) respondentů. Jako pátou možnost zvolilo 11,8 % (56) respondentů kulturní zařízení. Pouze 10,1 % (48) respondentů uvedlo prostředky hromadné dopravy a pouze 4,8 % (23) dotazovaných uvedlo školy. Poslední skupinou byli respondenti, kteří téměř shodnými výsledky označili náměstí a náboženské a církevní stavby, a to 3 % (14) a 2,5 % (12).

Na obr. 20 jsou znázorněny odpovědi na otázku č. 14, zda by byli respondenti schopní poznat potencionálního aktivního střelce. Více než jedna polovina respondentů, přesně 64,5 % (129), uvedla možnost „určitě ne, o ostatní lidi se nezajímám“. Necelá jedna třetina respondentů, přesně 24,5 % (49), by ho spíše nepoznala, protože dnes je na světě mnoho lidí, kteří se odlišují od průměru. Celkem 8,5 % (17) respondentů si není jisto, protože takoví lidé mohou být něčím zvláštní, ale neví čím. Pouze 1,5 % (3) dotazovaných by ho spíše poznalo, protože věří, že by si něčeho podezřelého všimli, a stejně tak 1 % (2) respondentů by ho poznalo určitě, protože ví, co je pro tyto lidi typické, a lidí se všímají.

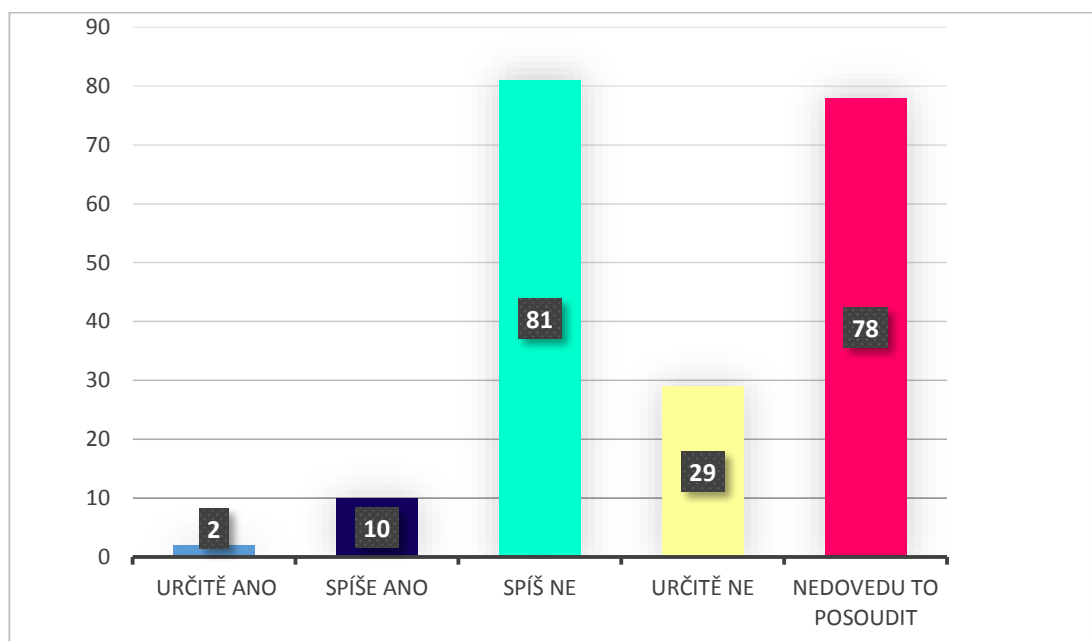

Obr. 19 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 13

V otázce č. 15 jsme zjišťovali, zda by dokázali respondenti odhadnout své reakce v případě útoku střelnou zbraní. Z grafu na obr. 21 vyplývá, že celkem 40,5 % (81) respondentů své reakce spíše odhadnout nedokáže. Dalších 39 % (78) dotazovaných své reakce nedovede posoudit. Celkem 14,5 % (29) označilo možnost „určitě ne“. Pouze 5 % (10) respondentů spíše dokáže odhadnout své reakce a pouze 1 % (2) své reakce určitě odhadne.

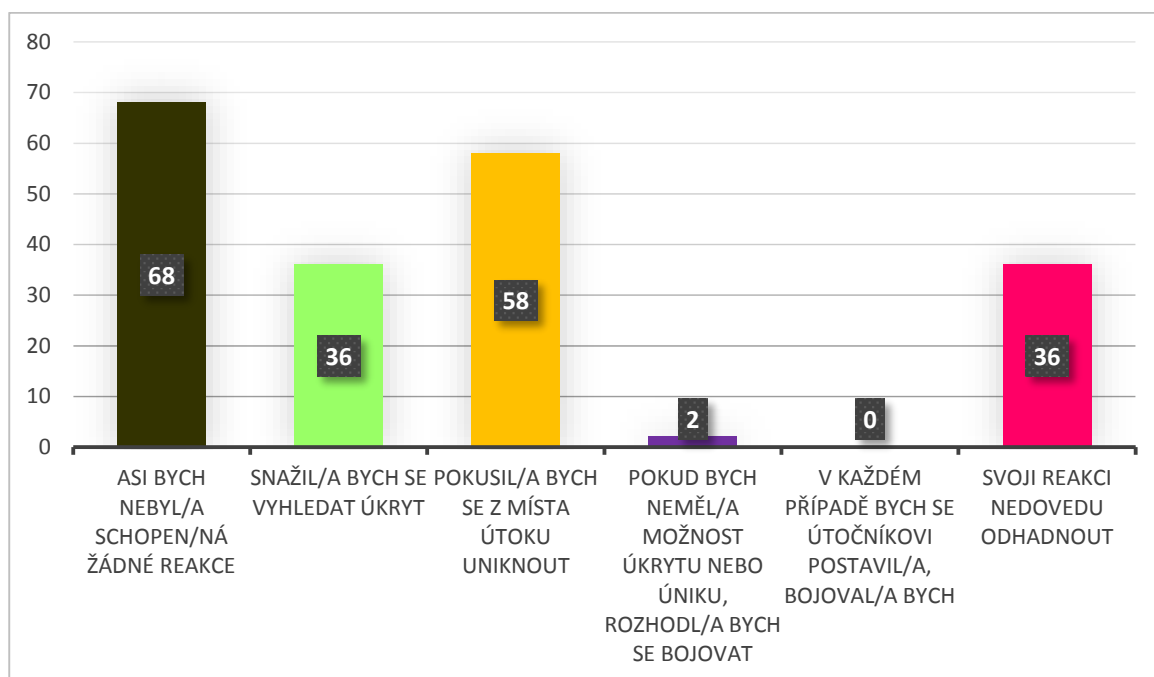
Obr. 20 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 14

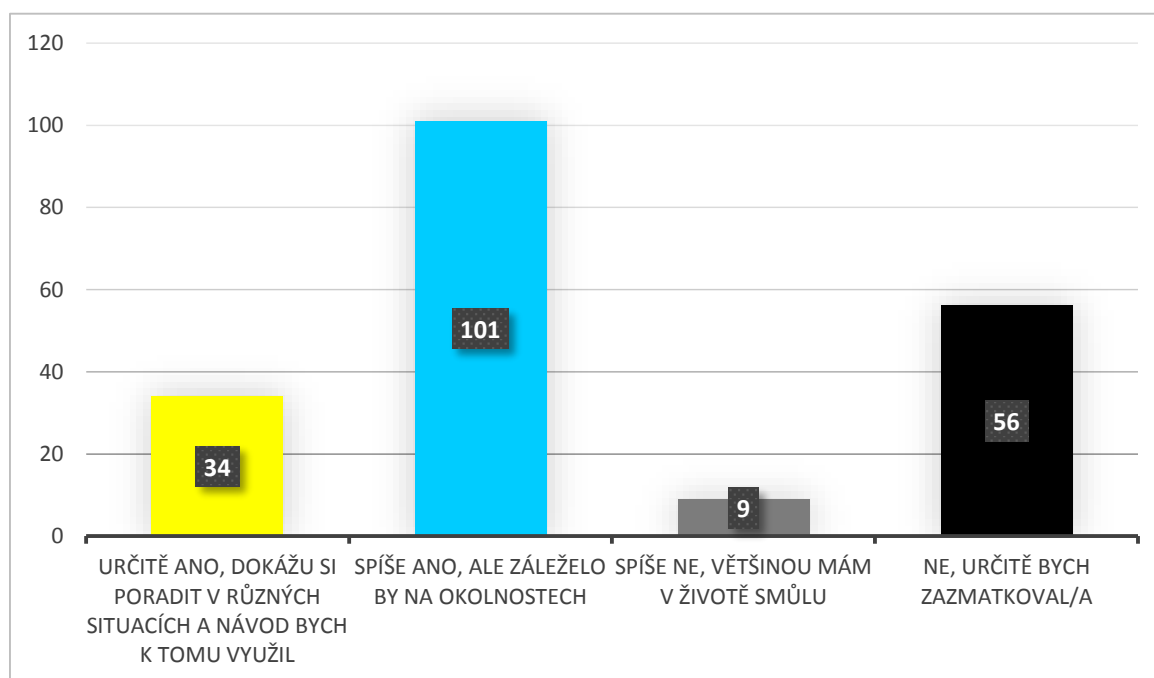
Obr. 21 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 15

Smyslem otázky č. 16 bylo zjistit, zda by respondenti v případě útoku reagovali nějakým uvedeným způsobem v dotazníkovém šetření. Nejvíce respondentů by asi nebylo schopno žádné reakce, a to celkem 34 % (68), viz graf obr. 22. Necelá jedna třetina, přesně 29 % (58), by se pokusila z místa útoku uniknout. Na třetím místě zvolili respondenti shodně možnosti s 18 % (36), kdy by se pokusili vyhledat úkryt, anebo možnost, kdy svou reakci nedovedou odhadnout. Celkem 1 % (2)

dotazovaných by se rozhodlo bojovat, pokud by neměli možnost úkrytu nebo úniku. Žádný z respondentů by se útočníkovi vyloženě nepostavil, nebojoval by.

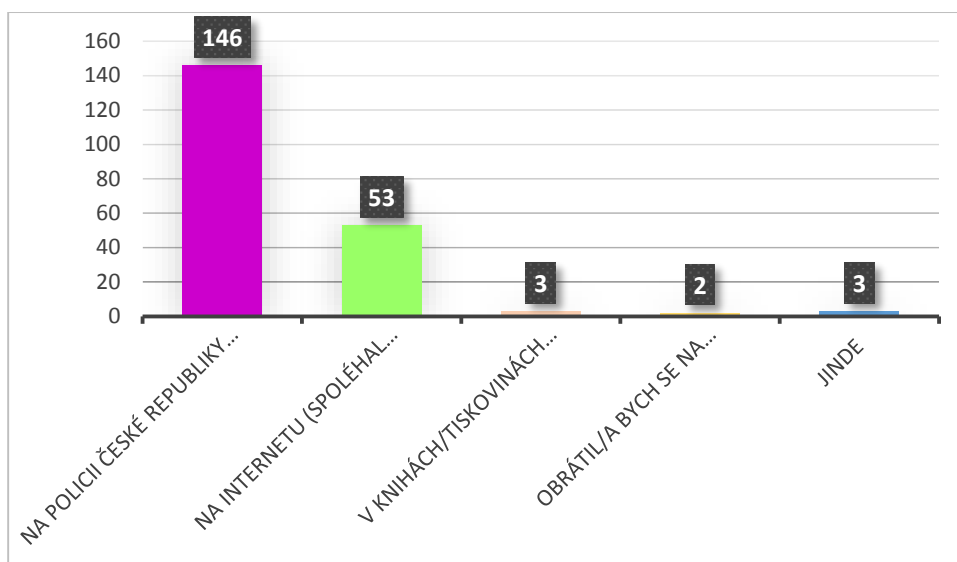
Obr. 22 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 16

Obr. 23 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 17

Na obrázku 23 jsou znázorněny odpovědi na otázku č. 17, zda by případný návod chování pomohl respondentům přežít útok. Polovina respondentů, přesně 50,5 % (101), si myslí, že by jim návod chování spíše pomohl, ale záleželo by na okolnostech.

Dalších 17 % (34) je přesvědčeno, že by jim návod určitě pomohl, protože si dokážou poradit v různých situacích a návod by k tomu využili. Oproti tomu je 28 % (56) dotazovaných přesvědčeno o tom, že by jim návod nepomohl, protože by určitě zazmatkovali, a pouze 4,5 % (9) uvedlo možnost, že většinou mají v životě smůlu, takže by jim návod spíše nepomohl.

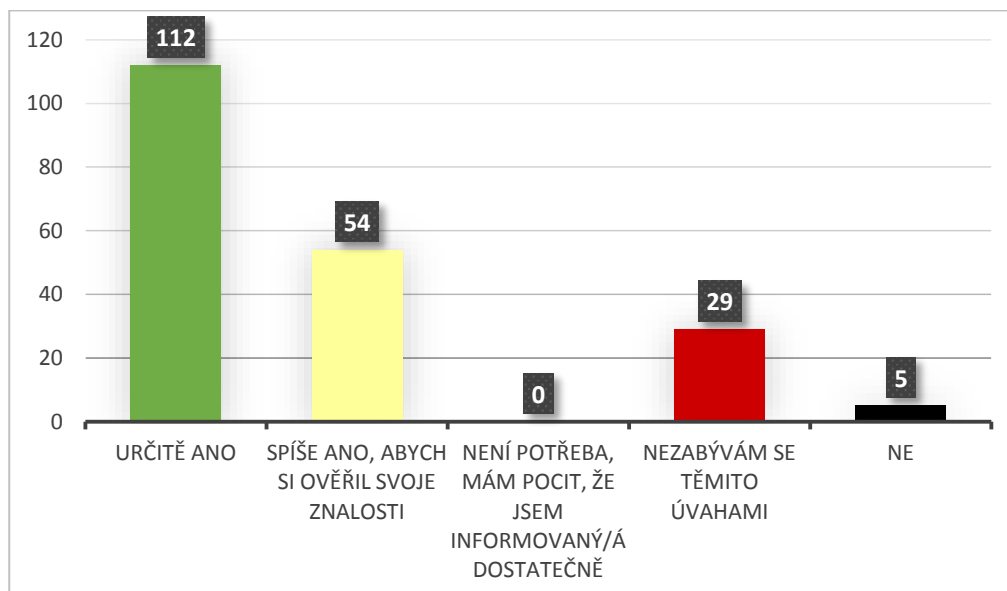

Obr. 24 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 18

Smyslem otázky č. 18 bylo zjistit, kde by hledali respondenti případně pomoc, pokud by se chtěli dozvědět více o tom, jak by měli postupovat v případě útoku aktivního střelce. Respondenti zde měli možnost označit více odpovědí. Nejvíce respondentů, přesně 70,5 % (146), uvedlo, že by se obrátili na PČR. Dalších 25,6 % (53) dotazovaných by využilo internet. Oproti tomu by knihy/tiskoviny a nebo jinou pomoc využilo pouze shodně 1,5 % (3) dotazovaných. Stejně množství respondentů by využilo i kamaráda/ přítele/ známého, a to 1 % (2) viz graf obr. 24.

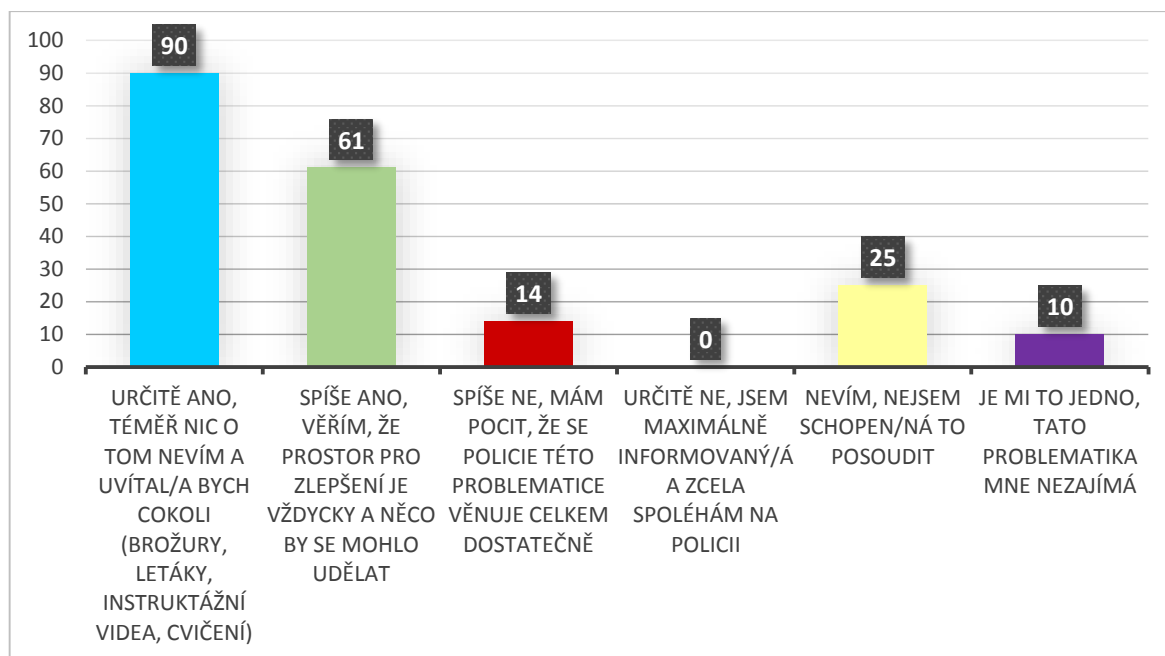
Otázka č. 19 měla za cíl zjistit, zda by respondenti uvítali větší informovanost o způsobu chování v případě útoku aktivního střelce. Nejvíce respondentů by větší informovanost určitě uvítalo, a to celkem 56 % (112), viz graf obr. 25. Na druhém místě by spíše uvítalo větší informovanost, a to z důvodu ověření si svých znalostí,

27 % (54) respondentů. Dalších 14,5 % (29) respondentů se těmito úvahami nezabývá. Pouze 2,5 % (5) respondentů uvedla možnost „ne“ a žádný z dotazovaných nezvolil možnost „není potřeba, mám pocit, že jsem informovaný/á dostatečně“.

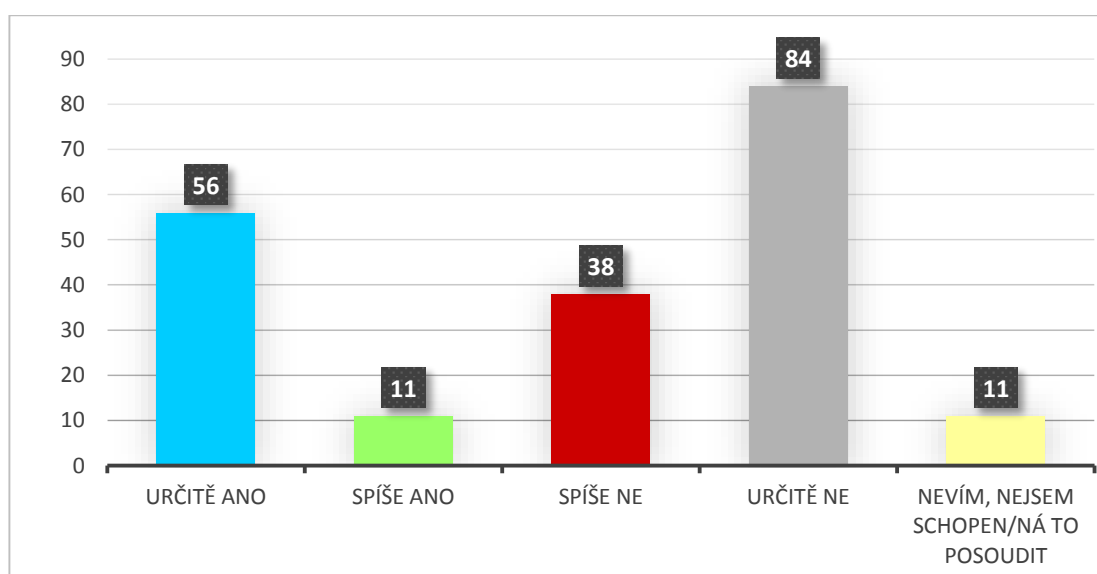
Obr. 25 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 19

Úkolem otázky č. 20 bylo zjistit názor respondentů na to, zda by policie měla nějakým způsobem zvýšit informovanost obyvatel v případě útoku aktivního střelce. Necelá jedna polovina respondentů, konkrétně 45 % (90), jich uvedla, že určitě ano, protože téměř nic o tom neví a uvítala by cokoli. Celkem 30,5 % (61) respondentů by spíše uvítalo větší informovanost, protože věří, že prostor pro zlepšení je vždycky a něco by se mohlo udělat a 12,5 % (25) neví, nejsou schopni to posoudit. Na čtvrtém místě bylo u 7 % (14) respondentů uváděno spíše ne, protože mají pocit, že se policie této problematice věnuje celkem dostatečně. Tato problematika nezajímá pouze 5 % (10) respondentů a žádný z nich neoznačil, že je maximálně informovaný a zcela spoléhá na policii, tudíž určitě nechce zvýšit informovanost, viz graf obr. 26.

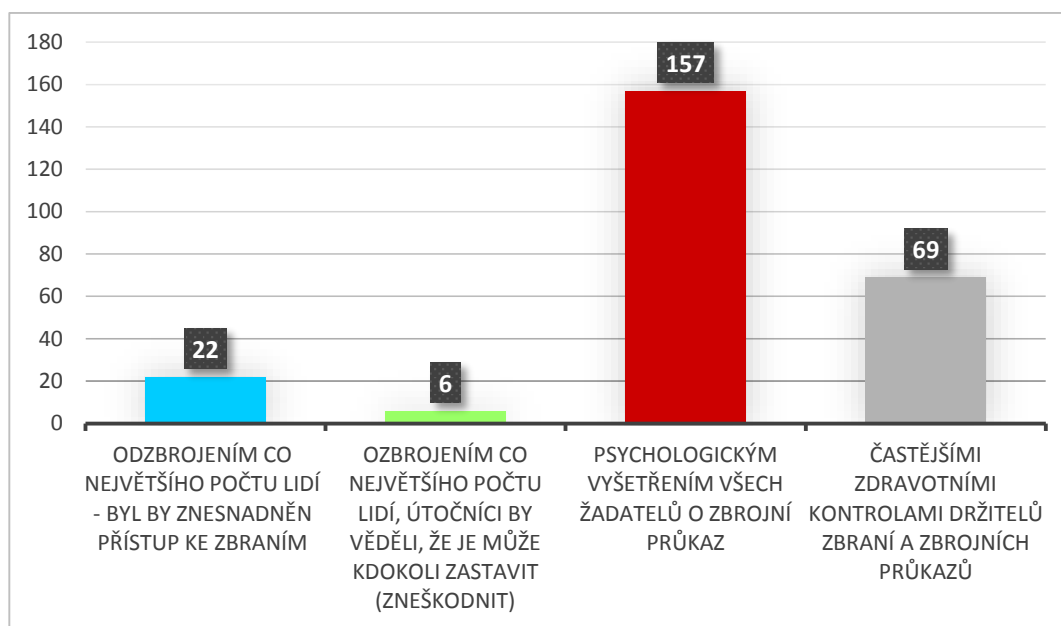
Obr. 26 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 20

Smyslem otázky č. 21 bylo zjistit, zda by podle respondentů byla PČR schopna ochránit před útokem aktivního střelce. Z grafu na obr. 27 je patrné, že celkem 42 % (84) respondentů uvedlo „určitě ne“; 28 % (56) dotazovaných uvedlo „určitě ano“. Odpověď „spíše ne“ označilo 19 % (38) dotazovaných. Variantu odpovědi „spíše ano“ a „nevím, nejsem schopen to posoudit“ zvolilo shodně 5,5 % (11) respondentů.

Obr. 27 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 21

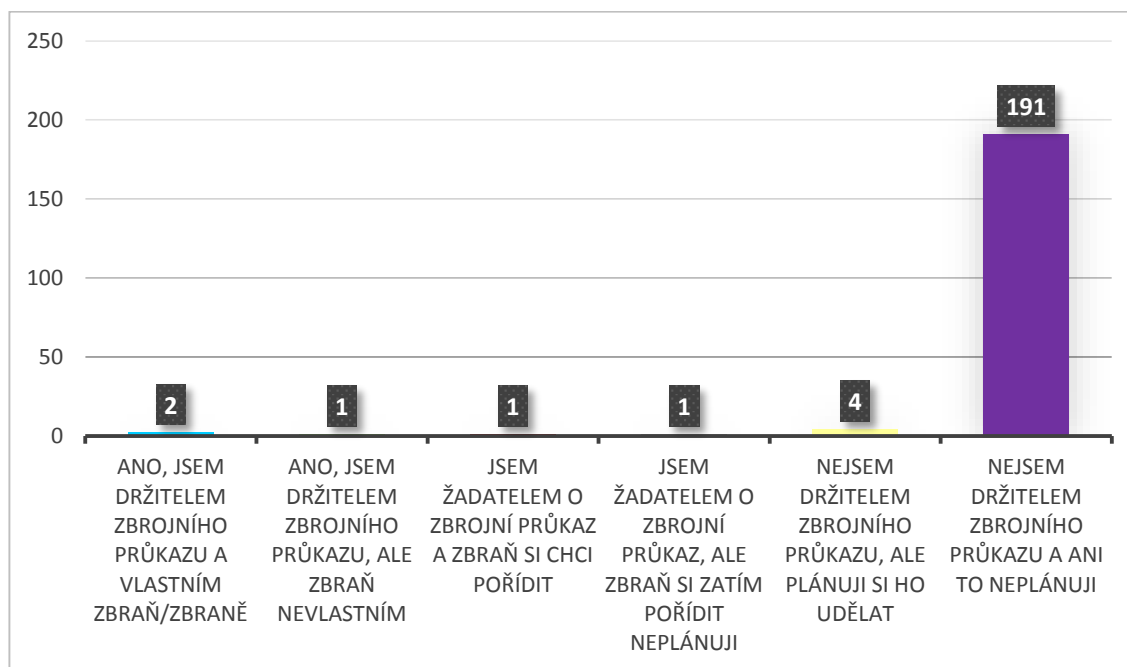
Otázka č. 22 měla za úkol zjistit, zda se respondenti domnívají, že problém aktivního střelce lze vyřešit nějakým způsobem uvedeným v dotazníku. U této otázky měli možnost označit více variant odpovědí. Z grafu vyplývá, že respondenti nejvíce preferují psychologická vyšetření všech žadatelů o zbrojní průkaz. Tuto možnost uvedlo 61,8 % (157) respondentů. Jako druhou variantu vybralo 27,2 % (69) respondentů častější zdravotní kontroly držitelů zbraní a zbrojních průkazů. Možnost, kdy by se odzbrojilo co nejvíce lidí a tím by byl znesnadněn přístup ke zbraním, označilo 8,7 % (22) respondentů. Pouze 2,3 % (6) dotazovaných by ozbrojilo co největší počet lidí, viz graf obr. 28.

Obr. 28 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 22

V otázce č. 23 jsme zjišťovali, zda jsou respondenti držitelem zbrojního průkazu a vlastní zbraň. Zde naprostá většina, konkrétně 95,5 % (191) respondentů, zvolila možnost, kdy nejsou držitelem zbrojního průkazu a ani to neplánují, viz graf obr. 29. Oproti tomu pouze 2 % (4) respondentů také nejsou držitelem zbrojního průkazu, ale plánují si ho udělat. Celkem 1 % (2) dotazovaných je držitelem zbrojního průkazu a vlastní zbraň/zbraně. Nejméně respondentů, 0,5 % (1), zvolilo shodně možnosti, kdy jsou držitelem zbrojního průkazu, ale zbraň nevlastní.

Dále pak, kdy jsou žadateli o zbrojní průkaz a zbraň si chtějí pořídit, nebo možnost, kdy jsou žadateli o zbrojní průkaz, ale zbraň si zatím pořídit neplánují.

Obr. 29 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 23

6 DISKUZE

V diplomové práci jsme se zaměřili na problematiku spojenou s aktivními střelci. Hlavním cílem bylo vytvoření příručky, která by civilnímu obyvatelstvu poskytla praktické informace a rady, jak se chovat v místě útoku aktivního střelce, nebo v jeho okolí. Abychom mohli příručku navrhnout, bylo nutno nejprve provést analýzu doporučovaných způsobů chování v zájmové situaci. Následně jsme na skupině respondentů zjistili úroveň znalostí o preferovaných způsobech chování a získaná data analyzovali. V závěrečné fázi jsme provedli syntézu získaných informací. Na jejím základě byla vytvořena příručka.

V první části výzkumu jsme analyzovali a porovnávali doporučené způsoby chování při útoku aktivního střelce. Využili jsme návody vytvořené v USA (dále jen „americký model“) a v některých evropských zemích (dále jen „evropský model“). Oba modely chování se shodují v prvních krocích reakce na útok, kdy doporučují útěk a ukrytí. V poslední doporučené reakci se ale rozcházejí. Americké příručky doporučují boj (útok), zatímco evropské radí telefonické oznámení události na tísňové linky (zalarmování). Jedná se o zásadní rozdíl, a bylo proto nutné vyhodnotit, který z modelů je vhodnější pro občany ČR.

Americký model klade velký důraz na zachování pořadí jednotlivých kroků. Na prvním místě je doporučován útěk, následuje ukrytí a jako třetí a zároveň poslední možnost boj (útok). Vezmeme-li v úvahu fakta, která jsme uvedli k osobě aktivního střelce v teoretické části diplomové práce, je zřejmé, že se jedná o člověka, který nebude vyjednávat a který je ochoten zemřít. Většinou nehledá cestu úniku, protože nechce zůstat neznámý a útok mnohdy i dlouhodobě připravuje a plánuje. Je proto zcela nelogické se s pachatelem takto připraveným konfrontovat, pokud máme možnost úniku nebo úkrytu. První dvě hlavní reakce jsme tedy vyhodnotili jako zcela logické a ideální. Pokud slyšíme zvuky, které jsme schopni identifikovat jako jednoznačnou hrozbu (výstřely, lidský křik, exploze),

je nejlepším řešením dostat se z daného místa pryč. Teprve v případě, že by byl útěk nemožný (nestihl jsem uniknout/nemám kam), je doporučeno ukrytí. S oběma kroky se zcela ztotožňuji.

Poslední reakcí doporučovanou americkým modelem je útok na střelce (boj). Jedná se o situace, kdy potencionální oběť nemá možnost útěku ani úkrytu, nebo kdy se střelec s největší pravděpodobností dostane do úkrytu, ve kterém se oběť nachází. I zde doporučují dodržet několik zásad, především užití maximální agrese a síly vůči pachateli, protože se jedná o boj o holý život. Tento zcela zásadní krok je blíže popsán v závěru diskuze.

Jednotlivé kroky amerického modelu jsou vždy doplněny zásadami, které jsou nezbytnou součástí reakce. Zásady stručně vystihují, na co se má oběť v případě útoku soustředit, co pro ni má rozhodující význam. Jejich dodržení by mělo umožnit útok úspěšně zvládnout. Uvedené zásady (viz kapitola 4.1.1) lze označit téměř za vyčerpávající. Možný prostor pro jejich rozšíření spatřujeme v prvních vteřinách útoku. Ve všech návodech je shodně doporučeno, aby měly potencionální oběti v hlavě plán úniku. Autoři zde zřejmě měli na mysli, aby ohrožené osoby věděly, kudy se dostat z dané oblasti a jak toho dosáhnout. Tyto skutečnosti by si měly potencionální oběti uvědomit ještě před samotným únikem. V opačném případě by mohla nastat situace, kdy by v panice mohly běžet útočnickovi přímo do rány, do slepé uličky, zavřeného východu atd. Tato myšlenka je bezpochyby na místě. Podle našeho názoru je však současně třeba, aby byly schopny objektivně zhodnotit své síly a aby si uvědomily své limity. To může být rozhodující v případě, že budou nějakým způsobem indisponovány, budou zraněny nebo budou vyššího věku, budou s nimi děti, rodinní příslušníci atd. Proto jsme zařadili tuto zásadu do textu příručky.

Součástí jednotlivých návodů jsou také informace týkající se komunikace s policií. Americký model chování nedoporučuje snažit se přivolat pomoc ihned po útoku.

Primárně předpokládá a doporučuje útěk do bezpečí nebo ukrytí a následné zabarikádování. Potenciální oběti by tedy měly policii informovat až v okamžiku, kdy se dostanou na bezpečné místo. Lze se domnívat, že je tento postup doporučován právě z důvodu rychlosti a neočekávanosti samotných útoků. Střelba aktivních střelců zpravidla trvá několik málo minut. Pokud by se ohrožené osoby věnovaly nejprve oznámení útoku na nouzové telefonní linky, a nevěnovaly tak dostatečnou pozornost svému okolí, mohly by se pro útočníka stát snadným cílem. Ačkoli policie na místo střelby většinou dorazí v rekordně krátkém čase, vždy to bude se zpožděním po zahájení útoku. Přičemž pro záchranu ohrožených osob jsou rozhodující první vteřiny útoku. Policie nemá možnost potencionálním obětem v daném okamžiku pomoci. Lze předpokládat, že nemalý počet potenciálních obětí v panice zazmatkuje a bude nejprve volat na tísňové linky. V danou chvíli jim to připadá jako jediná možná okamžitá pomoc. Ta však nemůže v reálném čase nastat. Do jisté míry by se tomu dalo předejít pravidelným cvičením útoku aktivního střelce. Potencionální oběti by si tak v simulovaných podmínkách mohly vyzkoušet, jak by v této situaci reagovaly. Pravidelným opakováním žádoucích reakcí v rámci cvičení by mohlo dojít k zafixování žádoucích způsobů reakce a naopak k odbourání těch nežádoucích. Další možné řešení vidíme ve větší informovanosti civilních osob ve všech společenských sférách.

Při zkoumání evropského modelu chování jsme došli k závěru, že je na první pohled velice podobný americkému vzoru. Jak již bylo uvedeno výše, rozchází se s ním až v posledním kroku doporučené reakce. Stejně, jako model americký, klade důraz na dodržení pořadí jednotlivých kroků reakce a současně v rámci jednotlivých kroků uvádí potřebné zásady chování.

Zmiňovaný rozdílný poslední krok v samém závěru zcela odlišuje možné chování osob. Důvodem může být například menší počet ozbrojených osob v Evropě v porovnání s Amerikou [125]. Autoři příruček to mohli vzít na vědomí a evropské návody chování tomu přizpůsobit. Výrazně tedy doporučují zůstat

v úkrytu, zalarmovat policii a vyčkat do jejího příjezdu. Zásady telefonického oznámení celé události na nouzové linky evropské příručky neuvádějí. Zřejmě se zde předpokládá, že telefonní operátor (operační důstojník) bude mít potřebné znalosti krizové komunikace a potencionální oběti pomůže. Jediné doporučení je zde oznámit událost až v případě, je-li to skutečně bezpečné. Tento krok jsme vyhodnotili jako nevhodné řešení celé události. Autoři evropských návodů zde vůbec nepočítali s možností, kdy se střelec pokusí dostat do zabarikádované místnosti, nebo kdy se oběť ocitne tváří v tvář útočníkovi. V daný moment s největší pravděpodobností oběť zemře, protože jak bylo zmíněno v teoretické části práce, aktivní střelec nevyjednává. Díky tomu jsme evropské příručky vyhodnotili jako nekompletní.

Jako zajímavý bod evropských příruček jsme naopak vyhodnotili možnost útěku potencionálních obětí na policii. Americké návody tuto variantu nezmiňují. Jedná se o možný způsob reakce vyděšených osob. V panice se snaží najít okamžitou pomoc v podobě policie, ačkoli by bylo pro ně vhodnější uniknout jiným směrem, nebo se ukryt. Zde evropské příručky uvádějí určité nutné zásady chování. Je zřejmé, že by mohlo totiž dojít k záměně osob. Policisté by si totiž mohli osobu, která běží proti nim, vyhodnotit jako útočníka a podle toho reagovat.

Protože ČR doposud nemá žádnou příručku chování v případě útoku aktivního střelce, ale v době zpracování předložené práce byla premiéra dokumentu zaměřeného na tuto problematiku, analyzovali jsme zájmový díl z dokumentárního cyklu ČT Stav ohrožení. Současně jsme vzali na vědomí téměř totožný videospot, který vytvořili policisté z Oddělení tisku a prevence hl. m. Prahy.

Epizoda Aktivní útočník seznamuje občany s problematikou aktivních střelců a věnuje se také ideálnímu způsobu chování potencionálních obětí. Autoři se na první pohled přiklonili k americkému modelu chování, a v dokumentu tedy doporučují útěk, ukrytí a útok. Telefonické oznámení na nouzové linky doporučují

v okamžiku, kdy je oběť v bezpečí. Všechny zásady u jednotlivých reakcí (útěk, ukrytí, útok) jsou shodné jak s Evropskými, tak i americkými zásadami. Dokument ale popisuje ještě jednu velice pravděpodobnou situaci, kterou evropské ani americké příručky vůbec neberou na vědomí. Jedná se o možnost, kdy se během barikádové situace snaží dostat další potencionální oběť do zabarikádovaného úkrytu. Autoři zde jednoznačně doporučují nikoho dalšího do místnosti po vytvoření barikádové situace nepouštět. Zajímavá je také závěrečná část dokumentu, která je zaměřena na odzbrojení útočníka a zablokování střelné zbraně pomocí textilního prostředku (mikina, záclona, ubrus, utěrka atd.). Variantu, kdy je dokonce doporučeno odzbrojení pachatele přímou manipulací s jeho zbraní, opět nenajdeme v žádném modelu chování. Evropské příručky variantu útoku (boje) vůbec nepřipouští a americké příručky v případě boje doporučují nikdy nebrat jeho zbraň do rukou.

V druhé části výzkumu byl zástupcům široké veřejnosti rozdán dotazník, který byl rozdělen do několika částí a obsahoval celkem 23 otázek.

Z vyhodnocení první sady otázek, konkrétně č. 1, 2, 3 a 4 vyplývá, že dotazník oslovil širokou veřejnost ve všech vrstvách společnosti. Data byla získána od všech věkových skupin ve všech pracovních sférách. Informace tak lze považovat za objektivní názor vybrané společnosti.

První otázka druhé části dotazníku, konkrétně otázka č. 5, zjišťovala, zda se respondenti cítí bezpečně v prostředí, kde se každodenně pohybují. Otázka měla za cíl zjistit aktuální pocity respondentů, a to ještě před samotným vyplňováním stěžejních otázek dotazníku, které by mohly jejich pocity ovlivnit.

Výsledkem zkoumání je zjištění, že více než polovina respondentů, přesně 59 %, se cítí bezpečně. Dalších 37,5 % respondentů nad otázkami své bezpečnosti v prostředí, kde se pohybují, nepřemýšlí, viz graf obr. 11. Z toho lze vyvozovat, že se

necítí být ohroženi, protože v takovém případě by otázkám své bezpečnosti nepochybně věnovali zvýšenou pozornost a zamýšleli se nad ní. Pokud bychom počty respondentů, kteří nemají pocit ohrožení, sečetli, zjistíme, že naprostá většina dotazovaných nepovažuje nebezpečí v ČR za aktuální. Toto tvrzení může do jisté míry potvrdit i kriminalita na území ČR, která má stále klesající tendenci [123, 124].

Vyhodnocením otázek č. 6, 7, 8 a 9 týkajících se znalostí respondentů v problematice aktivních střelců, byly u otázek č. 6 a 8 zjištěny podprůměrné znalosti. Tato skutečnost se následně projevila zejména u otázky č. 9. Celkově tak lze hodnotit znalosti oslovených osob jako silně podprůměrné až nízké. Odpovědi na otázku č. 7 ukazují, že určité znalosti, které respondenti mají, načerpali převážně z rozhlasového/televizního vysílání, dále pak zejména z internetu. Tyto výsledky jsme do jisté míry očekávali. Domníváme se, že v dnešní době občané nevěnují dostatečnou pozornost svému okolí do doby, než se dostanou do situace, která jimi mentálně otřese (vykolejí je). Většina osob se tedy cítí bezpečně a neuvědomuje si možná rizika, ke kterým problematika aktivního střelce rozhodně patří. Prevence a informovanost, zejména pak ze strany policie, má také nemalý podíl na podprůměrných znalostech respondentů. Zde vidíme velký prostor ke zlepšení.

V třetí části dotazníku jsme zjišťovali názory respondentů na případný útok střelnými zbraněmi. Výsledkem zkoumání otázek č. 11, 12 a 13 je zjištění, že respondenti považují útok střelnými zbraněmi na území ČR za reálnou hrozbu. Tato hrozba je podle dotazovaných nejvyšší zejména ve velkých městech (Praha + krajská města) a konkrétně pak na jakémkoli místě s větší koncentrací osob. V této části dotazníku byla otázka č. 11 zaměřena na hypotézu H1. Protože téměř dvě třetiny respondentů, konkrétně 62,5 % (125), uvedly, že útoky jsou možné kdekoli na území ČR, a téměř jedna třetina dotázaných, přesně 30,5 % (61), si myslí, že jsou možné, ale pouze na určitých místech lze konstatovat, že 93 % (186) respondentů je přesvědčeno o tom, že k útokům na území ČR může dojít. Jestliže se 93 %

respondentů domnívá, že k útoku aktivního střelce může dojít, představují tyto útoky reálnou hrozbu pro více než 75 % občanů. Hypotéza H1 byla potvrzena.

Poměrně zajímavé je pak porovnání s otázkou č. 10. Z odpovědí vyplývá, že se naprostá většina dotazovaných nikdy nezajímala o aktivní střelce, nebo si to nevybavuje, ale hrozbu, kterou aktivní střelec představuje, vnímá jako velice reálnou. Zde je patrný určitý paradox. Většina dotazovaných se cítí bezpečně a nezajímají se o problematiku aktivních střelců, ale zároveň považují útok střelnými zbraněmi na území ČR za reálnou hrozbu. Možné vysvětlení lze hledat v závěrech z předchozí sady otázek, kde se ukázalo, že většina respondentů neví, co si má představit pod pojmem aktivní střelec a současně mohou být dotazovaní přesvědčeni, že když se chovají slušně, tak se jim přece nemůže nic stát.

Ve čtvrté části dotazníku jsme zkoumali schopnost respondentů poznat potenciálního aktivního střelce a následně jejich reakce v případě útoku takového pachatele. Výsledkem otázek č. 14, 15, 16 a 17 bylo zjištění, že většina respondentů, přesně 64,5 %, se nezajímá o své okolí a dalších 24,5 % by potenciálního pachatele spíše nepoznalo, viz graf obr. 20. Zjištění, že se 64,5 % respondentů nezajímá o své okolí, potvrdilo zmíněnou domněnku v druhé sadě otázek a to, že v dnešní době občané nevěnují dostatečnou pozornost svému okolí. Možnost předejít tak útoku, např. včasným upozorněním na potenciálního pachatele nebo opuštěním nebezpečného místa, se tak do značné míry snižuje. Vyhodnocením této sady otázek jsme dále zjistili, že v případě samotného útoku své reakce dokáže odhadnout pouze 6 % respondentů, viz graf obr. 21. Ostatní nevědí, jak by se zachovali, nebo své reakce nedovedou posoudit. Lze tak předpokládat, že pouze 6 % respondentů má dostatečné znalosti a povědomí o tom, jak postupovat v případě útoku aktivního střelce. Toto zjištění potvrdilo hypotézu H2, a lze tedy konstatovat, že méně než polovina občanů má potřebné vědomosti, jak postupovat v případě útoku aktivního střelce. Hypotéza H2 byla potvrzena.

Následně jsme dali respondentům na výběr z možných variant chování. Zde se nabízí zajímavé porovnání výsledků. V okamžiku, kdy respondenti neměli uvedeny žádné vhodné reakce na útok a měli se rozhodnout pouze na základě svých znalostí, 39 % z nich by to nedovedlo, viz graf obr. 21. Pokud jim ale bylo nabídnuto určité vodítko, konkrétně možnost výběru z reakcí doporučených odborníky, počet osob, které by nedokázaly své reakce odhadnout, výrazně klesl, a to celkem na 18 %, viz graf obr. 22. Ostatní osoby by se rozhodly pro jednu z nabízených ideálních variant reakcí. Tyto výsledky nás utvrdily nejen v potvrzení hypotézy H2, ale vypovídají také o tom, že by návod chování využilo několik desítek respondentů.

Poslední otázka ve čtvrté části dotazníku byla věnována samotnému návodu chování v případě útoku aktivního střelce. Cílem bylo zjistit, zda jsou respondenti přesvědčeni o tom, že by jim zmiňovaný návod chování pomohl přežít útok. Z výsledků vyplývá, že celkem 67,5 % respondentů je přesvědčeno o tom, že by jim návod chování pomohl (odpovědi „spíše ano“ + „určitě ano“), viz graf obr. 23. Zde je jasně patrné, že vytvoření návodu chování by našlo své uplatnění.

V předposlední části dotazníku, konkrétně v otázkách č. 18, 19 a 20, jsme zjišťovali, zda by respondenti uvítali více informací o problematice aktivních střelců, kam by se obrátili při hledání těchto informací a zda by Policie ČR měla nějakým způsobem zasáhnout při zvyšování informovanosti v této oblasti.

Výsledky otázky č. 19 nám potvrdily hypotézu H3. Většina respondentů, konkrétně 56 % (112), zde odpovědělo, že by uvítali větší informovanost, a dalších 27 % (54) dotazovaných by spíše uvítalo větší informovanost z důvodu ověření si svých znalostí. Větší informovanosti je tedy nakloněno celkem 83 % (166) respondentů. Z toho vyplývá, že pouze 17 % (34) dotazovaných neprojevovalo zájem o vyšší informovanost, přičemž významná většina této skupiny se úvahami o potřebě být informován a o způsobu chování při útoku aktivního střelce vůbec nezabývá. Méně než 25 % občanů tedy považuje stávající úroveň informovanosti

o chování osob v případě útoku aktivního střelce za dostatečnou. Hypotéza H3 byla potvrzena.

Vezmeme-li na vědomí výsledky hodnocení předchozích otázek, kde bylo evidentní, že vytvoření návodu chování je opodstatněné, lze předpokládat, že by takový návod mohl do značené míry přispět k odbourání neinformovanosti a nerozhodnosti osob v situaci ohrožení aktivním střelcem. Z grafu na obr. 24 je pak zřejmé, že většina respondentů by se za účelem zvýšení informovanosti obrátila na PČR, a to konkrétně 70,5 % z nich. Dalších 25,6 % dotazovaných by využilo internet. Jako ideální způsob zvýšení informovanosti se tak nabízí spojení PČR a internetových stránek. Osobně bych tak navrhoval umístění návodu na stránky PČR, kde by byl volně dostupný ke zhlédnutí a ke stažení. Poslední otázka tohoto bloku, otázka č. 20, nám potvrdila, že respondenti by dokonce uvítali od policie nějaký druh pomoci. Většina osob je přesvědčena, že by policie měla nějakým způsobem zvýšit informovanost obyvatel pro případ útoku aktivního střelce. Na základě vyhodnocených výsledků lze konstatovat, že respondenti by se v rámci této problematiky obrátili především na PČR, ale současně jsou přesvědčeni, že policie má v oblasti poskytování preventivních informací rezervy a je třeba to napravit.

V závěrečné šesté části dotazníku, jsme v otázkách č. 21, 22 a 23 zjišťovali názor respondentů na řešení problematiky aktivních střelců a také to, zda se dotazovaní v případě ochrany před útokem spoléhají pouze na policii, nebo se i sami snaží získat určitý druh ochrany, např. v podobě koupě zbraně.

Vyhodnocením otázek jsme dospěli k závěru, že více než polovina respondentů nevěří v policejní ochranu v případě útoku aktivního střelce. Současně ale vyšlo najevo, že naprostá většina respondentů, konkrétně 95,5 %, není držitelem zbrojního průkazu a ani si neplánují jeho pořízení, viz graf obr. 29. Zde si můžeme opět všimnout určitého paradoxu. Většina respondentů nevěří v policejní ochranu

v případě útoku aktivního střelce, ale zároveň si sama nechce ozbrojením zvýšit svou bezpečnost. Jako možné vysvětlení se tak nabízí opět nedostatečná informovanost občanů (respondentů) v této problematice. Hrozící nebezpečí tak neberou na vědomí, a ačkoli zcela nevěří policii, tak se cítí poměrně bezpečně, jak vyplývá z výsledků z druhé části dotazníku. Jako možné řešení problematiky aktivních střelců většina respondentů navrhuje psychologická vyšetření všech žadatelů o zbrojní průkaz a častější zdravotní kontroly držitelů zbraní a zbrojních průkazů. Případné ozbrojení co největšího počtu lidí zvolilo nejméně respondentů a nízký zájem respondentů o ozbrojení je tak patrný hned ve dvou závěrečných otázkách. Dotazované osoby zřejmě v této možnosti nevidí žádné řešení a lze se domnívat, že si i proto neplánují pořízení zbrojního průkazu a zbraně.

Poslední část výzkumu jsme věnovali syntéze získaných dat, podle kterých jsme následně vytvořili příručku chování pro civilní obyvatelstvo. Nejprve jsme na základě porovnání získaných výsledků z dotazníkového šetření s poznatky zahraniční metodiky posoudili, jaký obsah bude uváděn jako doporučené chování v případě útoku aktivních střelců.

Celkově lze všechny příručky uvedené v praktické části hodnotit velmi kladně. Nápadně a jednoduše demonstrují, jak se mají občané chovat. V několika bodech radí ohroženým osobám, jak mohou mnohonásobně zvýšit svou bezpečnost a přežít útok střelce. Každý model chování ovšem podle našeho názoru vykazuje určité nedostatky, které jsme na základě analýzy a komparace objevili.

Americký model chování se jevil jako komplexnější, a proto jsme se rozhodli k němu přiklonit. Hlavní reakce, které jsou zde doporučeny, je útěk, ukrytí a útok. Evropský model chování jsme vyhodnotili jako neúplný. Především poslední krok (telefonické oznámení na tísňové linky) se nám jevil jako nedostatečný, zejména pokud jde o situaci, kdy se oběť ocitne v těsné blízkosti střelce, jak bylo popisováno. Evropské návody s touto možností vůbec nepočítají a lze se jen domnívat, jak by

ohrožené osoby zareagovaly. Vzhledem k tomu, že variantu postavit se v tuto chvíli útočnickovi a bojovat neznají, pokusily by se zřejmě vyjednávat. Faktem ale zůstává, že hlavním rysem těchto útočníků je zabít nebo zranit co nejvíce lidí, nevyjednávat a také ochota zemřít. S největší pravděpodobností by tak většina osob, které by se tak rozhodly, zemřely. Útok na střelce ale není cílem našeho snažení. Pokud se nám podaří jeho útoku zabránit, nebo ho odvrátit, je to pro nás nejlepší možný výsledek. Je ovšem nutné počítat i s výše zmíněnou variantou a nelze ji opomenout tak zásadním způsobem, jak to učinily evropské modely chování.

Na základě vyhodnocených dat bylo ovšem nutné vhodně doplnit i americký model chování. Poměrně špatnou formou upozorňoval osoby na nutnost oznámení celé události na příslušná telefonní čísla. Ve svých návodech sice zmiňoval, že na prvním místě je zajištění vlastní bezpečnosti a pak až oznámení na tísňové linky, ale v porovnání s evropskými příručkami bylo toto pravidlo lehce přehlédnutelné. Vezmeme-li navíc na vědomí skutečnost, že evropský model chování má telefonní oznámení jako jeden z hlavních bodů reakce na útok, je o to důležitější zviditelnit tuto zásadu. Další nedostatek amerického modelu jsme shledali v zapomenuté situaci, která může poměrně reálně v případě útoku nastat. Americký, ale ani evropský model s touto variantou nepočítal. Jednalo se o možnost, kdy se během barikádové situace snaží dostat další potencionální oběť do zabarikádovaného úkrytu. Na tuto možnost upozorňoval díl z dokumentárního cyklu ČT Stav ohrožení: Aktivní útočník. Tuto pravděpodobnou událost jsme proto doplnili jako další ze zásad do navrhované příručky.

Poslední krok, který jsme analyzovali, bylo odzbrojení útočníka v situaci, kdy nemáme možnost úniku ani úkrytu. Vyhodnotili jsme, že v danou chvíli je odzbrojení nejlepší možné řešení a je tedy nevyhnutelné manipulovat s jeho zbraní. Otázkou ovšem je, do jaké míry by byly osoby schopné manipulovat se zbraní střelce tak, jak bylo uváděno ve výše zmíněném dokumentu ČT. Zde se obávám, že by mnoho osob nebylo schopno zareagovat. Reakci autoři sice doporučují

v okamžiku, kdy se pachatel snaží vniknout do úkrytu a jako první se v prostoru ocitne zbraň a následně až útočník. Vznikne tak určitý prostor, kde by se dalo uváděným způsobem odzbrojit pachatele. Mnoho osob se ale zbraní bojí a každý by nemusel být dostatečně fyzicky zdatný na to, aby útočnickovu zbraň zablokoval. Tato varianta by byla možná v situaci, kdy by se v úkrytu nacházelo více osob, které by si rozdělily úkoly v případě boje. Fyzicky zdatný jedinec, nebo osoba, která by se nebála manipulovat se zbraní, by se pak mohla pokusit útočníka takto odzbrojit. Pokud ale žádný takový jedinec na místě není, je velice nepravděpodobné, že se takto podaří útočníka odzbrojit.

V navrhované příručce je tak doporučeno odzbrojení útočníka všemi dostupnými prostředky. Je třeba pokusit se o maximální řízenou agresi, ideálně povalit střelce na zem, odzbrojit ho a zamezit mu v dalším pohybu do příjezdu policie. Se zbraní je nutné při odzbrojení manipulovat a v případě nutnosti si lze i představit, že se role otočí a zbraň využijeme k zadržení střelce. To by bylo teoreticky možné, kdyby se na místě nacházel člověk, který má výcvik a potřebné dovednosti se zbraněmi (policista, voják, sportovní střelec atd.). Neustále by ale musel mít na paměti, že v okamžiku kdy dorazí policie, je bezpodmínečně nutné zbraň odložit. Oběť se zbraní útočníka by totiž mohla být policisty lehce zaměněna za střelce a následky by mohly být fatální. Vyhodnotili jsme, že tuto variantu není vhodné uvádět jako doporučené chování a vhodnějším řešením je odzbrojení a zamezení přístupu útočníka ke zbraní všemi dostupnými prostředky. Jako lepší variantu navrhujeme použití improvizovaných zbraní, tedy jakýchkoli předmětů, které umožní silnější úder, silnější reakci.

Následně jsme také porovnali grafické zpracování příruček, které nemá jednotnou formu a mnohdy je výrazně odlišné. Jako příklad lze uvést návod vydaný Ministerstvem vnitřní bezpečnosti USA a příručku od North Bay Schools Insurance Authority, viz obr. 1 a obr. 3. Z evropských je možné uvést příručku od NPCC uvedenou na stránkách londýnské policie a příručku, kterou vydala francouzská

policie, viz obr. 4 a obr. 5. Analýzou jednotlivých návodů jsme došli k závěru, že některé příručky jsou špatně čitelné, neobsahují kompletní informace, jsou příliš složité nebo naopak jednoduché. Je proto nutné, aby navrhovaná příručka jednoduše, ale zároveň dostatečně a komplexně popisovala možné reakce chování, které by byly vhodně graficky doplněny.

V závěru jsme vzali na vědomí výsledky dotazníkového šetření, ze kterých jsme především zjistili, že informovanost a vědomosti respondentů v této problematice lze hodnotit jako velice podprůměrné až nízké. Tento závěr se nám několikrát potvrdil. Paradoxem pak bylo zjištění, že se naprostá většina dotazovaných nikdy nezajímala o aktivní střelce, nebo si to nevybavuje, ale hrozbu, kterou aktivní střelci představují, vnímá jako velice reálnou. Nedostatek informací se odrazil i na chování respondentů v případě samotného útoku, kdy většina dotazovaných neví, jak by reagovala. Myšlenka vytvořit návod chování, který by poskytl všechny nutné informace, se ukázala jako velice prospěšná. Respondenti by dokonce uvítali jakoukoli pomoc. Zabývali jsme se také způsobem (možnostmi) prezentace návodu. Ten bude po konzultaci s Oddělením tisku a prevence a s Oddělením krizového řízení PČR realizován jak v tištěné tak i v elektronické podobě. Cílem je, aby jednotlivé návody byly umístěny na policejních služebnách, u jednotlivých hlídek konajících hlídkovou činnost a na webových stránkách policie. V případě potřeby by tak kdokoli mohl okamžitě získat potřebné informace. Další možnost rozvoje a rozšíření povědomí občanů lze spatřovat v praktických cvičeních útoku aktivního střelce. Ta by mohla probíhat za účasti policie jak v různých firmách (státní i nestátní podniky), tak i ve školách a školských zařízeních (od základních škol až po vysoké). Stejně se nabízí možnost prezentace příručky na seminářích, přednáškách, dnech s policií atd. Je nutné klást dostatečný důraz na zvyšování informovanosti a povědomí lidí o této problematice. To by mělo vést k posílení prevence útoku aktivního střelce a s největší pravděpodobností i odbourání nezájmu osob o své okolí.

7 ZÁVĚR

Diplomovou práci jsme si rozdělili na dvě části. V teoretické části jsme popisovali pojem aktivní střelec, útoky, které spáchal, formy a metody těchto útoků, a také samotného útočníka v jednotlivých fázích útoku. Ve druhé části práce jsme vyhodnotili doporučené způsoby chování v případě útoku aktivního střelce a výsledky provedeného výzkumu z rozdaných dotazníků, které jsme zpracovali do grafů a tabulek. V závěrečné fázi jsme provedli syntézu získaných informací.

V diplomové práci jsme si stanovili 3 cíle a 3 hypotézy. Prvním cílem bylo přinést ucelený náhled na problematiku aktivních střelců se zaměřením na charakteristiku těchto osob, jejich myšlenkových pochodů a způsobů provedení útoků. Tento cíl jsme splnili v teoretické části práce. Druhým cílem bylo vytvořit a vyhodnotit dotazník, který nám umožnil zjistit názory obyvatel ČR na aktivní střelce a jejich chování v případě útoku. V souvislosti s tímto cílem byla potvrzena jak hypotéza č. 1, že více než 75 % občanů považuje útok aktivního střelce na území ČR za reálnou hrozbu, tak hypotéza č. 2, že méně než polovina občanů má potřebné vědomosti, jak postupovat v případě útoku aktivního střelce, tak i hypotéza č. 3, že méně než 25 % občanů považuje stávající úroveň informovanosti o chování osob v případě útoku aktivního střelce za dostatečnou. Posledním a zároveň hlavním cílem práce bylo vytvořit příručku pro civilní obyvatelstvo, jejímž obsahem budou praktické informace a rady, jak se chovat v místě útoku aktivního střelce, nebo v jeho okolí. Výsledkem je navržená příručka, kterou jsme uvedli v příloze této práce.

Splnili jsme tak všechny stanovené cíle této práce. Věřím, že vytvořená příručka pomůže obyvatelům v případě daného útoku a zároveň povede ke zvýšení informovanosti občanů v dané problematice.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČT	Česká televize
FEMA	Federal Emergency Management Agency
IZS	Integrovaný záchranný systém
NPCC	National Police Chiefs' Council
NVS	Nástražný výbušný systém
PČR	Policie České republiky
STČ	Soubor typových činností
UK	United Kingdom

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MV- GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR, ODBOR IZS A VÝKONU SLUŽBY. Katalog typových činností integrovaného záchranného systému. *Amok – útok aktivního střelce STČ 14/IZS*. VCNP, ©2013, s. 1 [cit. 10.1.2018].
Dostupné z: <http://metodika.cahd.cz/stc/STC%2014-IZS%20AMOK.pdf>
- [2] VŠETIČKA, Pavel. Uplatnění správního uvážení a problematika výkladu neurčitých právních pojmů v případě bezprostředních zásahů realizovaných Policií České republiky. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. ©2017, č. 3, s. 493-508. [cit. 21.12.2017]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7932/7392>
- [3] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon v minulém znění. In: *Sbírka zákonů*. 1. 1. 1962, ©2010-2018 [cit. 21.12.2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140/zneni-20090401>
- [4] KRAKEN, SALVIA. Nejvyšší soud České republiky. *Usnesení 8 Tdo 1623/2011* [online]. 18. 1. 2012 [cit. 21.12.2017]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/8Tdo1623/2011>
- [5] JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7. vyd. Leges, 1. 10. 2017. s. 1312. ISBN 978-80-7502-230-1.
- [6] SMOLÍK, Josef. Šílení střelci: uvedení do problematiky. In: *Bezpečnostní teorie a praxe* [online]. Jiří Šimek, ©2011. [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <http://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/75-dulezite/679-sileni-strelci-uvedeni-do-problematiky>
- [7] MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 25. 2. 2013, s. 304. ISBN 978-80-247-4580-0.
- [8] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, ©2009. s. 446. ISBN 978-80-7380-213-4.

- [9] SADOCK, Benjamin, SADOCK, Virginia Alcott, RUIZ, Pedro. *Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry*. Lippincott Williams & Wilkins, 1. 6. 2014. s. 1472. ISBN 9781609139711.
- [10] STUDIJNI-SVET. Psychické vlastnosti a rysy osobnosti. In: *Studijni-svet.cz* [online]. ©2011 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/psychicke-vlastnosti-a-rysy-osobnosti/>
- [11] AKTUALNE. Střelci na amerických školách. In: *Aktualne.cz* [online]. 15.11.2015 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/strelci-na-americkych-skolach/r~af70ca128b9f11e5b3730025900fea04/>
- [12] PBS. The killer at thurston high: chronology. In: *pbs.org* [online]. ©1995-2014 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/kinkel/kip/cron.html>
- [13] KULTX. Nezkreslený a nezaujatý pohled na tragédii, která v roce 1999 zasáhla celý svět. In: *dante.xf.cz* [online]. 13. 9. 2006 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <http://www.dante.xf.cz/menu.htm>
- [14] BBC. Mass shootings and gun control. In: *bbc.com* [online]. 2. 6. 2010 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/10216955>
- [15] DRBOHLAV, Andrej: *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Grada, ©2015. s. 312. ISBN 978- 80-247- 5599-1.
- [16] FBI. Responding to an Active Shooter Crisis Situation. In: *fbi.gov* [online]. [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/about/partnerships/office-of-partner-engagement/active-shooter-resources/responding-to-an-active-shooter-crisis-situation>
- [17] THEGUARDIAN. Murderer with four guns and a grudge. In: *theguardian.com* [online]. 30. 9. 2001 [cit. 22.12.2017]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2001/sep/30/theobserver1>
- [18] IDNES.CZ, REUTERS, DER SPIEGEL. V gymnáziu zemřelo 17 lidí. In: *iDnes.cz* [online]. 27. 4. 2002 16:11 PM [cit. 26.12.2017]. Dostupné z:

- https://zpravy.idnes.cz/v-gymnaziu-zemrelo-17-lidi-0h8-/zahranicni.aspx?c=A020426_123135_zahranicni_has
- [19] IDNES.CZ, ČTK, JBA. Případ střelce od Řevničova míří k žalobci. In: *iDnes.cz* [online]. 15. 12. 2006 16:49 PM [cit. 26.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/pripad-strelce-od-revnicova-miri-k-zalobci-fih-/krimi.aspx?c=A061215_164931_krimi_jba
- [20] BARTOSZ, Jakub, REUTERS. Střelec zabil ve škole 8 lidí, sám zemřel v nemocnici. In: *iDnes.cz* [online]. 7. 11. 2007 12:46 PM. 7. 11. 2007 22:08 PM [cit. 26.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/strelec-zabil-ve-skole-8-lidi-sam-zemrel-v-nemocnici-f8j-/zahranicni.aspx?c=A071107_124610_zahranicni_klu
- [21] POLOCHOVÁ, Iveta, REUTERS. Finský student postrřel ve škole deset lidí, sám zemřel v nemocnici. In: *iDnes.cz* [online]. 23. 9. 2008 10:51 AM. 23. 9. 2008 17:58 PM [cit. 27.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/finsky-student-postrilel-ve-skole-deset-lidi-sam-zemrel-v-nemocnici-11n-/zahranicni.aspx?c=A080923_105120_zahranicni_ipl
- [22] ORA TN.CZ, ČTK. OBRAZEM: klaun z jeslí zabíjel nemluvnata a pak se smál. In: *tn.nova.cz* [online]. 24. 1. 2009 17:12 PM [cit. 27.12.2017]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/zahranici/klaun-z-jesli-se-masakru-smal-chtel-vic-obeti-pribuzni-truchli.html>
- [23] REINER, Tomáš. Vrah školu dokonale překvapil, oběti měly ještě tužky v rukou. In: *Novinky.cz* [online]. ©2003-2018 [cit. 27.12.2017]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/163641-vrah-skolu-dokonale-prekvapil-obeti-mely-jeste-tuzky-v-rukou.html>
- [24] HÁJEK, Adam. Jezdil po kraji a střílel z okénka. Anglický taxikář zabil nejméně 12 lidí. In: *iDnes.cz* [online]. 2. 6. 2010 16:36 PM. 2. 6. 2010 18:29 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/jezdil-po-kraji-a-strilel-z-okenka-anglicky-taxikar-zabil-nejmene-12-lidi-131-/zahranicni.aspx?c=A100602_163600_zahranicni_aha

- [25] ŠLAJCHRTOVÁ, Leona, POLOCHOVÁ, Iveta, ŠTEFAN, Petr. Masakr v Bratislavě: muž vyvraždil samopalem rodinu a pak se zabil. In: *iDnes.cz* [online]. 30. 8. 2010 11:16 AM. 30. 8. 2010 21:53 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/masakr-v-bratislave-muz-vyvrazdil-samopalem-rodinu-a-pak-se-zabil-p9f-/zahranicni.aspx?c=A100830_111654_zahranicni_btw
- [26] ČTK, HÁJEK, Adam. Bylo to zvláštní, někteří úplně ztuhli, popsal Breivik masakr na Utoyi. In: *iDnes.cz* [online]. 20. 4. 2012 12:22 PM. 20. 4. 2012 18:12 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/paty-den-soudu-s-breivikem-dct-/zahranicni.aspx?c=A120420_121609_zahranicni_aha
- [27] KROPÁČEK, Jiří, ČTK. Přehledně: Nejtragičtější útoky střelců v Česku. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24. 2. 2015 [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pripady-strelby-v-cesku-s-vice-obetmi/r~f9fbb2d8bc3b11e4b6d20025900fea04/>
- [28] SEDLÁŘOVÁ, Barbora. Do redakce francouzského týdeníku vpadli útočníci, zabili dvanáct lidí. In: *iDnes.cz* [online]. 7. 1. 2015 12:18 PM. 7. 1. 2015 17:42 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/utok-na-francouzsky-tydenik-dg1-/archiv.aspx?klic=64235>
- [29] MÁNERT, Oldřich. Svědci o střelbě v Kodani: arabský křik, krvácející policista a panika. In: *iDnes.cz* [online]. 15. 2. 2015 11:58 AM. 15. 2. 2015 16:40 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/vypoved-svedku-o-teroru-v-kodani-d40-/zahranicni.aspx?c=A150215_113532_zahranicni_ert
- [30] ŠTERBA, Radek, BIBEN, Martin, KRATOCHVÍL, Luboš. Střelec zabil v hospodě v Uherském Brodě osm lidí, mrtvý je také on. In: *iDnes.cz* [online]. 24. 2. 2015 13:55. 24. 2. 2015 19:40 Pm [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zlin.idnes.cz/strelba-v-hospode-v-uherskem-brode-d5o-/zlin-zpravy.aspx?c=A150224_135231_zlin-zpravy_ras
- [31] KLICNAR, Filip, HAVLICKÁ, Kateřina, BAROCHOVÁ, Anna, ČTK. Paříží otřásl teror, kolem 120 mrtvých. Policie zneškodnila útočníky. In: *iDnes.cz* [online]. 13. 11. 2015 22:28 PM. 14. 11. 2015 3:45 AM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z:

- https://zpravy.idnes.cz/teroristke-utoky-v-parizi-dch-/zahranicni.aspx?c=A151113_222750_zahranicni_fka
- [32] ČTK, IDNES.CZ. Německá policie dopadla muže, který prodal zbraň střelci z Mnichova. In: *iDnes.cz* [online]. 16. 8. 2016 18:58 PM. 16. 8. 2016 22:35 PM [cit. 28.12.2017]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/dopaden-nelegalni-obchodnik-se-zbranmi-strelba-v-mnichove-pm5-/zahranicni.aspx?c=A160816_185251_zahranicni_jkk
- [33] VEF. Německo opět hlásí: Střelba a útok nožem. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 15. 8. 2016 08:28 AM [cit. 29.12.2017]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nemecko-opet-hlasi-Strelba-a-utok-nozem-449000>
- [34] EUROZPRÁVY.CZ. Další útok ve Francii: Muž střílel do lidí, zranil několik z nich. In: *EuroZprávy.cz* [online]. 25. 3. 2017 00:28 AM. 26. 3. 2017 21:57 PM [cit. 29.12.2017]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/185483-dalsi-utok-ve-francii-muz-strilel-do-lidi-zranil-nekolik-z-nich/>
- [35] ČTK, MLS. Při střelbě v Paříži zemřel útočník a policista. Okolnosti ukazují na teroristický čin, řekl Hollande. In: *iROZHLAS.cz* [online]. 20. 4. 2017 21:34 PM. 21. 4. 2017 2:31 AM [cit. 29.12.2017]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/strelba-v-centru-parize-mrtvy-policista-zabity-utocnik-informuji-media_1704202134_sam
- [36] TV ZAK. AKTUALIZOVÁNO: Střelba ve Smrkové ulici, trojice mladých mužů zaútočila na exekutory. In: *zak* [online]. Plzeň, 5. 9. 2017 [cit. 29.12.2017]. Dostupné z: <https://www.zak.tv/zpravy/5601-aktualizovano-strelba-ve-smrkove-ulici-trojice-mladych-muzu-zautocila-na-exekutory.html>
- [37] VÍTKOVÁ, Kateřina. Pro děti jsou „střílečky“ školou násilí, říká policejní psycholog. In: *iDnes.cz* [online]. 21. 4. 2013 13:41 PM [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: https://hradec.idnes.cz/rozhovor-policejni-psycholog-jan-hubert-fpd-/hradec-zpravy.aspx?c=A130415_1916907_hradec-zpravy_kvi

- [38] WEIMANN, Gabriel. Wwww.terror.net: How Modern Terrorist Uses the Internet. In: *United States Institute of Peace* [online]. Washington, ©2004 [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015064118600;view=1up;seq=1>
- [39] FISH, Stanley. Anonymity and The Dark Side of the Internet. In: *The New York Times* [online]. 3. 1. 2011 08:30 PM [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2011/01/03/anonymity-and-the-dark-side-of-the-internet/?nl=todaysheadlines&emc=thab1>
- [40] ORA, ČTK. Norsko se vzpamatovává z nejhorší poválečné tragédie. Zemřelo 92 lidí. In: *Hospodářské noviny* [online]. 23. 7. 2011 07:25 AM [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/svet-evropa/c1-52371850-strelec-zabil-na-norskem-ostrove-nejmene-80-mladych-lidi-police-nasla-dalsi-vybusny>
- [41] JEMELKA, Petr. Počítačové hry dělají z dětí agresory, dokázali vědci. In: *Aktualně.cz* [online]. 12. 10. 2012 [cit. 31.12.2017]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/pocitacove-hry-z-deti-delaji-agresory-dokazali-vedci/r~i:article:759676/>
- [42] BUCHTOVÁ, Barbora. Jak se globalizace projevuje v každodenním životě. In: *Inflow* [online]. 9. 1. 2010 [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/jak-se-globalizace-projevuje-v-kazdodennim-zivote>
- [43] BUŘÍK, Lukáš. Kladné i záporné stránky globalizace. In: *Finance.cz* [online]. 3. 8. 2015 [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/51215-kladne-i-zaporne-stranky-globalizace/>
- [44] OTTO, Pavel. Koupit drogy a zbraně nebylo nikdy lehčí. Nová vyhledávací služba Grams vám nabídne vše. In: *Reflex* [online]. 18. 4. 2014 15:24 PM [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/55969/koupit-drogy-a-zbrane-nebylo-nikdy-lehci-nova-vyhledavaci-sluzba-grams-vam-nabidne-vse.html>

- [45] PEKÁŘ, Martin. Černý trh na internetu. In: *Security-Portal.cz* [online]. 2. 3. 2015 21:52 PM [cit. 31.12.2017]. Dostupné z: <http://www.security-portal.cz/clanky/cerny-trh-na-internetu>
- [46] DOČKAL, Jakub. Drony změní svět, když jim to dovolíme. In: *MUJ SOUBOR* [online]. 18. 8. 2014 [cit. 31.12.2017]. Dostupné z: <https://mujsubor.cz/magazin/drony-zmeni-svet-kdyz-jim-to-dovolime>
- [47] WATERS, Nick. Death From Above: The Drone Bombs of the Caliphate. In: *bellingcat* [online]. 10. 2. 2017 [cit. 2.1.2018]. Dostupné z: <https://www.bellingcat.com/news/mena/2017/02/10/death-drone-bombs-caliphate/>
- [48] SULLIVAN, Ben. The Islamic State Conducted Hundreds of Drone Strikes in Less Than a Month. In: *MOTHERBOARD* [online]. 21. 2. 2017 06:11 PM [cit. 2.1.2018]. Dostupné z: https://motherboard.vice.com/en_us/article/vvxbp9/the-islamic-state-conducted-hundreds-of-drone-strikes-in-less-than-a-month
- [49] MIA. Nebezpečí už i ze vzduchu. Islámský stát podnikl od začátku roku 113 dronových útoků. In: *INFO.cz* [online]. 22. 2. 2017 23:22 PM [cit. 3.1.2018]. Dostupné z: <http://www.info.cz/svet/nebezpeci-uz-i-ze-vzduchu-islamsky-stat-podnikl-od-zacatku-roku-113-dronovych-utoku-5125.html>
- [50] SCIENCE WORLD. 3D tisk ze skla, písku i kmenových buněk. In: *Science WORLD* [online]. 20. 8. 2013 [cit. 3.1.2018]. Dostupné z: <http://www.scienceworld.cz/aktuality/3d-tisk-ze-skla-pisku-i-kmenovych-bunek/>
- [51] 3DEES. Stolní 3d tiskárna – jak vlastně funguje a kterou si vybrat. In: *3Dees* [online]. 18. 1. 2017 [cit. 4.1.2018]. Dostupné z: <http://www.3dees.cz/3d-tiskarna-jak-vlastne-funguje-a-kterou-si-vybrat>
- [52] ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY A PREVENCE KRIMINALITY. Zbrojní licence. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 21. 8. 2017 [cit. 4.1.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zbrojni-licence-pro-pravnickou-osobu.aspx>
- [53] PAGÁČ, Marek. Začínáme s 3D tiskem kovů #2: Technologie 3D tisku kovů. In: *Konstruktér* [online]. 23. 11. 2016 [cit. 5.1.2018]. Dostupné z:

- <https://www.konstrukter.cz/2016/11/23/zaciname-s-3d-tiskem-kovu-2-technologie-3d-tisku-kovu-slm/>
- [54] MALECKÝ, Robert. Osamělého střelce policie zlikvidovat umí, není si ale jistá, zda ho dokáže včas poznat. In: *Česká justice* [online]. 4. 3. 2018 09:20 AM [cit. 5.1.2018]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/03/osameleho-strelce-police-zlikvidovat-umi-neni-si-ale-jista-zda-ho-dokaze-vcas-poznat/>
- [55] ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů: Konzultační činnost policejního psychologa*. Praha: Portál, 2007. s. 136. ISBN 978-80-7367-236-2.
- [56] SPAAIJ, Ramón. The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. ©2010, vol. 33, s. 856 [cit. 5.1.2018]. ISSN: 1057-610X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2010.501426>
- [57] EUROZPRÁVY.CZ. Osamělý vlk jako nová tvář terorismu? Zavádějící a zjednodušené tvrzení. In: *EuroZpravy.cz* [online]. 2. 4. 2017 16:35 PM [cit. 5.2.2018]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/186131-osamely-vlk-jako-nova-tvar-terorismu-zavadejici-a-zjednodusene-tvrzeni/>
- [58] Každý druhý člověk má za život potíže, říká psychiatr. In: *iDnes.cz* [online]. 26. 9. 2008 21:49 PM [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/kazdy-druhy-clovek-ma-za-zivot-psychicke-potize-rika-psychiatr-psd-/domaci.aspx?c=A080926_163628_domaci_ban
- [59] BŘEZTINOVÁ, Markéta, HRON, Michal. Norský masakr zasáhl celý svět, lidé volají po smrti pro Breivika. In: *iDnes.cz* [online]. 24. 7. 2011 22:09 PM [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/norsky-masakr-zasahl-cely-svet-lide-volaji-po-smrti-pro-breivika-pxr-/zahranicni.aspx?c=A110724_174504_zahranicni_brm
- [60] CIBULKA, Jan. Zbraně a zločin: české podsvětí si vystačí s pistolemi z tržnice. In: *Český rozhlas* [online]. 2. 3. 2017 [cit. 6.1.2018]. Dostupné z: <https://interaktivni.rozhlas.cz/zbrane-a-zlocin/>

- [61] NOVOTNÝ, František, Martin HELEBRANT a Antonín KREML. *Zbraně a sebeobrana*. Praha: Goldstein & Goldstein, ©1997. s. 331. ISBN 80-86094-23-5.
- [62] TERYNGEL, Jiří, KREML, Antonín. *Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. s. 548. ISBN 978-80-7357-461-1.
- [63] KUČERA, Pavel. Nástražné výbušné systémy. In: *policista.cz* [online]. 29. 10. 2008 [cit. 10.1.2018]. Dostupné z: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/nastrazne-vybusne-systemy-408/>
- [64] MV- GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR. Typová činnost složek IZS při společném zásahu. Katalog typových činností integrovaného záchranného systému. *Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů STČ – 03/IZS*. Praha, ©2013 [cit. 20.1.2018]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/stc/STC%2003-IZS%20NVS_aktual_2013-11-25.pdf
- [65] ORÁLEK, Pavel, ČTK, SLÁDEK, Jiří. Blondák zabíjel mladé socialisty na norském ostrově. Radikál nesnáší nevěřící. In: *Hospodářské noviny* [online]. 23. 7. 2011 08:04 AM [cit. 6.2.2018]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/svet-evropa/c1-52371920-blondak-zabijel-na-ostrove-krestansky-fundamentalista-nema-rad-muslimy>
- [66] NATOAKTUAL.CZ. NATO: Počet explozí v Afghánistánu narůstá. In: *natoaktual.cz* [online]. 30. 12. 2008 14:02 PM [cit. 7.2.2018]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/nato-pocet-explozi-v-afghanistanu-narusta-fjf-na_media.aspx?c=A081230_140259_na_media_m02
- [67] KOLLER, Martin. Vojenské kamufláže. In: *ABC* [online]. 8. 4. 2008 [cit. 10.2.2018]. Dostupné z: <http://www.abicko.cz/clanek/system-tema/8272/vojenske-kamuflaze.html>
- [68] NĚMEC, Lumír. Když nezabijete útočícího teroristu, zabije on vás. In: *Thortac* [online]. 7. 1. 2017 [cit. 10.2.2018]. Dostupné z: <http://thortac.com/kdyz-nezabijete-utociciho-teroristu-zabije-on-vas/>

- [69] EUROZPRÁVY.CT, ČTK. Masakr ve škole na Floridě. Střelec pátil do dětí, 17 mrtvých a 13 zraněných. In: *EuroZpravy.cz* [online]. 14. 2. 2018 21:39 PM. 15. 2. 2018 06:22 AM [cit. 10.2.2018]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/215662-masakr-ve-skole-na-floride-strelec-patil-do-deti-17-mrtvych-a-20-zranenych/>
- [70] NĚMEC, Jan. Sehnali si uniformy, chystali se na bohaté. IN: *BRNĚNSKÝdeník.czBlíže* [online]. 5. 9. 2010 [cit. 12.2.2018]. Dostupné z: <https://brnensky.denik.cz/zlociny-a-soudy/sehnali-si-uniformy-chystali-se-na-bohate20100905.html>
- [71] ORA, ČTK. Norsko se vzpamatovává z nejhorší poválečné tragédie. Zemřelo 92 lidí. In: *Hospodářské noviny* [online]. 23. 7. 2011 07:25 AM [cit. 12.2.2018]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/svet-evropa/c1-52371850-strelec-zabil-na-norskem-ostrove-nejmene-80-mladych-lidi-policie-nasla-dalsi-vybusniny>
- [72] S., Adam. Masakr na Columbine High School aneb den, kdy dvojice mladíků obrátila zbraně proti vlastním spolužákům. In: *refresher* [online]. 16. 1. 2016 18:28 PM [cit. 14.2.2018]. Dostupné z: <https://refresher.cz/30791-Masakr-na-Columbine-High-School-aneb-den-kdy-dvojice-mladiku-obratila-zbrane-proti-vlastnim-spoluzakum>
- [73] BADOŠEK, Radim. Šílení střelci ve školách – historie, rizika, predikce útoku a bezpečnostní opatření. In: *Sekuritaci* [online]. 21. 11. 2008 [cit. 16.2.2018]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/sileni-strelci-ve-skolach-historie-rizika-predikce-utoku-a-bezpecnostni-opatreni/>
- [74] SVOBODOVÁ, Ladka. Každý jsme potencionální oběť i pachatel. In: *KOKTEJL* [online]. 5.2004 [cit. 16.2.2018]. Dostupné z: http://www.czech-press.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1638:kady-jsme-potencialni-ob-i-pachatel-sp-1083948307&catid=1643:2004-05&Itemid=148
- [75] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ, NOVINKY. Zbraně pro své smrtící tažení chtěl Breivik nakoupit v „nebezpečné Praze“. In: *novinky.cz* [online]. 24. 7. 2011 13:04 PM [cit. 16.2.2018]. Dostupné z:

- <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/239906-zbrane-pro-sve-smrtici-tazeni-chtel-breivik-nakoupit-v-nebezpecne-praze.html>
- [76] U.S. DEPARTMENT OF HOMELAND SECURITY. Active Shooter How to Respond. In: *dhs.gov* [online]. Washington, ©2008 [cit. 18.2.2018]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf
- [77] VŠB-TU OSTRAVA. Cvičení „Aktivní střelec“. In: *Fakulta bezpečnostního inženýrství* [online]. Ostrava, ©2018 [cit. 19.2.2018]. Dostupné z: <http://www.fbi.vsb.cz/cs/o-fakulte/historie-soucastnost-vize/stalo-se/strelec/>
- [78] TIPPELT, Hynek. Jeden za všechny, všichni za jednoho. Psychologie sebevražedného terorismu. In: *mezi břehy* [online]. 24. 3. 2009 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <https://tippelt.wordpress.com/category/etc/publicistika/jeden-za-vsechny-a-vsichni-za-jednoho-psychologie-sebevrazedneho-terorismu/>
- [79] MAHLER, Martin. Vnitřní realita sebevražedného teroru. In: *Česká psychoanalytická společnost* [online]. 11. 11. 2001 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <http://www.psychoanalyza.cz/styled-85/styled-86/styled-117/index.html>
- [80] KOVÁČ, Milan, KOVÁCS, Attila, PODOLINSKÁ, Tatiana. *Cesty na druhý svět. Smrť a posmrtný život v náboženstvích světa*. Chronos: 2005. s. 326. ISBN 80-89027-15-6.
- [81] TIPPELT, Hynek. Globalizace, válka a pud smrti. In: *mezi břehy* [online]. 6. 1. 2010 [cit. 21.2.2018]. Dostupné z: <https://tippelt.wordpress.com/2010/01/06/globalizace-valka-a-pud-smrti/>
- [82] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zbraně podléhající zákonu o zbraních a podmínky jejich nabývání a držení. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2018 [cit. 21.2.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-podlehajici-zakonu-o-zbranich-a-podminky-jejich-nabyvani-a-drzeni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [83] EUROZPRÁVY.CZ, ČTK. Masakr v USA: V texaském kostele zemřelo 26 lidí, včetně dětí. In: *EuroZprávy.cz* [online]. 5. 11. 2017 21:43 PM. 5. 11. 2017 22:46 PM

- [cit. 21.2.2018]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/206182-masakr-v-usa-v-texaskem-kostele-zemrelo-27-lidi-vcetne-deti/>
- [84] ŠIMEK, Jiří. Počet držitelů zbrojních průkazů a zbraní v roce 2016. In: *Lex* [online]. 14. 2. 2017 [cit. 23.2.2018]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/2641-pocet-drzitelu-zbrojnich-prukazu-a-zbrani-v-roce-2016>
- [85] SORUDO. Odzbrojení společnosti. In: *Sorudo* [online]. 29. 5. 2016 [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <http://www.sorudo.cz/odzbroyeni-spolecnosti/>
- [86] ODS. Jana Černochová (ODS): Komentář k novele zákona o zbraních. In: *SECURITY magazín* [online]. 18. 2. 2016 18:45 PM [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <https://www.securitymagazin.cz/zpravy/jana-cernochova-ods-komentar-k-novele-zakona-o-zbranich-1404049212.html>
- [87] IDNES.CZ, ČTK, MR, NEL. Šílený střelec z Bavorska se vzdal Policii. In: *iDnes.cz* [online]. 31. 10. 2005 09:06 AM. 31. 10. 2005 19:25 PM [cit. 26.2.2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/sileny-strelec-z-bavorska-se-vzdal-policii-f2d-/zahranicni.aspx?c=A051031_090643_zahranicni_mr
- [88] PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2004. s. 472. ISBN 80-200-1086-6.
- [89] KASTOVÁ, Veronika. *Hněv a jeho smysl*. Praha: Portál, 2010. s. 200. ISBN 978-80-7367-760-2.
- [90] ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998. s. 204. ISBN 80-902614-1-8.
- [91] MIŠÁK, Petr. Co je to dron a jaké může mít využití? In: *Droni* [online]. 2. 7. 2015 15:02 PM [cit. 28.2.2018]. Dostupné z: <https://www.droni.cz/co-je-to-dron/>
- [92] JAVŮREK, Karel. Bezpilotní letouny, vraždící stroje bez soucitu. In: *vtm* [online]. ©2018 [cit. 29.2.2018]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/aktuality/bezpilotni-letouny-vrazdici-stroje-bez-soucitu>

- [93] RT AMERICA. WikiLeaks raw US Apache footage. In: *YouTube* [online]. Zveřejněno 05. 04. 2010 [cit. 30.2.2018]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=25EWUUBjPMo>
- [94] AGH, Karel. Aktivní střelec 2011. In: *Medicína katastrof, zkušenosti, příprava, praxe*. Hradec Králové: Zdravotní a sociální akademie Hradec Králové, 24. – 25. 11. 2011, pp. 7 - 11. ISBN 978-80-905089-0-3.
- [95] SLEZÁK, Jaroslav, STRNAD, Radek. Rescue týmy – zásah ZZS v nebezpečné zóně. In: *Medicína katastrof, zkušenosti, příprava, praxe*. Hradec Králové: Zdravotní a sociální akademie Hradec Králové, 28. – 29. 11. 2013, pp. 67 - 68. ISBN 978-80-905089-2-7.
- [96] KOMENDA, Jan, MALÁNÍK, Zdeněk. *Zákeřné zbraně*. Brno: Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, ©2002. s. 176. ISBN 978-8090-256-59-0.
- [97] PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci v životě i v procesu psychoterapie*. 2. vyd. Praha: Triton, ©2010. s. 176. ISBN 978-807-3873-783.
- [98] MAŘÍKOVÁ, Hana. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, ©1996. s. 747. ISBN 80-7184-164-1.
- [99] HARTL, Pavel, Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, ©2004. s. 776. ISBN 978-80-7367-569-1.
- [100] ČERVENKA, Petr. *Pachatel a jeho motivace ke spáchání trestného jednání, činu*. Brno, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií.
- [101] NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Nebojte se bránit*. Armex Publishing s. r. o., ©2006. s. 336. ISBN 80-86-795-43-8.
- [102] CHLUDIL, Ivan. Zbraně na černo. In: *Střelecká revue*, vol. 39, no. 5, pp. 4-5. ISSN 0322-7650
- [103] SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion, ©1996. s. 134. ISBN 80-85858-30-4.

- [104] KUCHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, ©2012. s. 664. ISBN 9788074004292.
- [105] DRAPELA, Victor. *Přehled teorií osobnosti*. 5. vyd. Praha: Portál, ©2011. 176 s. ISBN 978-80-262-0040-6
- [106] STRAUS, Jiří, VAVERA, František, *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň: ©2010. s. 352. ISBN 978-80-7380-258-5.
- [107] Katalogový soubor typové činnosti STČ- 09/IZS, Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, odbor IZS a výkonu služby VCNP: 2008, Číslo jednací PO-989-4/IZS-2007
- [108] JEŘÁBEK, Josef. *Aktivní střelci* [rozhovor]. PMJ Praha, 2. 12. 2017.
- [109] DVORÁK, Michal. *Aktivní střelci v širší problematice* [rozhovor]. Praha, 17. 1. 2018.
- [110] DOSS, Kevin, Shepherd, David. *Active shooter*. Amsterdam: Elsevier, ©2015. s. 318. ISBN 978-0-12-802784-4.
- [111] HOMELAND SECURITY. U.S. Department of Homeland Security. *DHS* [online]. USA: Homeland Security, ©2008 [cit. 20.3.2018]. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/>
- [112] DEPARTMENT OF HOMELAND SECURITY. Active Shooter Event. In: *dhs.gov* [online]. ©2008 [cit. 20.3.2018]. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/active-shooter-pamphlet-508.pdf>
- [113] FEMA. Department of Homeland Security. *FEMA* [online]. USA: Homeland Security, ©2008 [cit. 20.3.2018]. Dostupné z: <https://www.fema.gov/>
- [114] FEMA. How to Prepare for and Respond During and After an Active Shooter Incident. In: *fema.gov* [online]. ©2008 [cit. 20.3.2018]. Dostupné z: https://www.fema.gov/media-library-data/1472672897352-d28bb197db5389e4ddedcef335d3d867/FEMA_ActiveShooter_OnePagerv1d15_508_FINAL.pdf

- [115] NBSIA. North Bay Schools Insurance Authority. *NBSIA* [online]. California: North Bay Schools Insurance Authority, ©2010 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <https://www.nbsia.org/>
- [116] NBSIA. Active Shooter Response. In: *nbsia.org* [online]. ©2008 [cit. 20.3.2018]. Dostupné z: <https://www.nbsia.org/sites/default/files/Active%20Shooter%20Response.pdf>
- [117] LONDON POLICE. Advice and support terrorism: Run – Hide – Tell. In: *City of London Police* [online]. ©2015 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <https://www.cityoflondon.police.uk/advice-and-support/countering-terrorism/Pages/stay-safe.aspx>
- [118] GOUVERNEMENT FR. Réagir en cas d'attaque terroriste. In: *gouvernement.fr* [online]. ©2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/reagir-attaque-terroriste>
- [119] BUNDESAMT FÜR POLIZEI FEDPOL. Verhaltensregeln bei einem Anschlag. In: *fedpol.admin.ch* [online]. 12. 5. 2016 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <https://www.fedpol.admin.ch/fedpol/de/home/terrorismus/terrorismus-aktuelle-lage/verhaltensregeln.html>
- [120] THE GUARDIAN. Run, hide, tell: police release advice on how to survive terror attack – video. In: *The Guardian* [online]. ©2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/uk-news/video/2017/jul/10/run-hide-tell-police-release-advice-on-how-to-survive-terror-attack-video>
- [121] ČESKÁ TELEVIZE. Stav ohrožení: Aktivní útočník. In: *Česká televize* [online]. ©1996 – 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11799999913-stav-ohrozeni/217562231100001-aktivni-utocnik>
- [122] BATISTA, Joaquín. La Universitat de València informa sobre cómo actuar en caso de atentado terrorista. In: *LAS PROVINCIAS* [online]. ©2018 [cit. 30.4.2018]. Dostupné z:

<http://www.lasprovincias.es/comunitat/201607/01/universitat-informa-sobre-como-20160701001455.html>

- [123] NOVÁKOVÁ, Lucie. Kriminalita v roce 2016 opět klesala, ukázal klíčový dokument. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2018 [cit. 30.4.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-v-roce-2016-opet-klesala-ukazal-klicovy-dokument.aspx>
- [124] POLICIE ČR. Statistické přehledy kriminality za rok 2017. In: *Policie České republiky* [online]. ©2018 [cit. 30.4.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kriminalita-za-rok-2017.aspx>
- [125] ZNK. Američané jsou nejvíce ozbrojeným národem na světě. In: *Novinky.cz* [online]. 28. 8. 2007 20:54 PM [cit. 30.4.2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/121603-americane-jsou-nejvice-ozbrojenym-narodem-na-svete.html>
- [126] POLIZEILICHE KRIMINALPRÄVENTION. Für Ihre und die Sicherheit Anderer. In: *polizei-beratung.de* [online]. ©2018 [cit. 6.5.2018]. Dostupné z: <https://www.polizei-beratung.de/medienangebot/detail/288-fuer-ihre-und-die-sicherheit-anderer/>
- [127] PČR KŘ POLICIE HL.M. PRAHY. Utíkej, schovej se, bojuj! In: *Bezpečnost.Praha.eu* [online]. ©2018 [cit. 10.5.2018]. Dostupné z: <https://bezpecnost.praha.eu/clanky/preventivni-projekty>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obr. 1 Leták (návod) vydaný Ministerstvem vnitřní bezpečnosti USA	51
Obr. 2 Návod vydaný Federální agenturou pro řešení krizových situací USA	51
Obr. 3 Příručka od North Bay Schools Insurance Authority	52
Obr. 4 Příručka NPCC uvedená na stránkách londýnské policie	55
Obr. 5 Příručka vydaná francouzskou policií	56
Obr. 6 Návod vydaný Spolkovým úřadem policie Švýcarsko	57
Obr. 7 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 1	60
Obr. 8 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 2	60
Obr. 9 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 3	61
Obr. 10 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 4	62
Obr. 11 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 5	62
Obr. 12 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 6	63
Obr. 13 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 7	64
Obr. 14 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 8	65
Obr. 15 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 9	65
Obr. 16 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 10	66
Obr. 17 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 11	66
Obr. 18 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 12	67
Obr. 19 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 13	68
Obr. 20 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 14	69
Obr. 21 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 15	69
Obr. 22 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 16	70
Obr. 23 Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 17	70

Obr. 24	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 1871
Obr. 25	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 19 72
Obr. 26	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 20	... 73
Obr. 27	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 21 73
Obr. 28	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 22	... 74
Obr. 29	Grafické znázornění výsledků dotazníkového průzkumu, otázka č. 23	... 75

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tab. 1 Typy pachatelů trestných činů podle Matouškové.....	15
Tab. 2 Ilustrativní přehled útoků aktivních střelců v Evropě po roce 2000.....	19
Tab. 3 Odhad reakcí respondentů na útok aktivního střelce.....	41
Tab. 4 Možné reakce respondentů na útok aktivního střelce	42
Tab. 5 Možné reakce respondentů na útok aktivního střelce	42
Tab. 6 Možné reakce respondentů na útok aktivního střelce	43
Tab. 7 Porovnání nerozhodných respondentů před a po uvedení možných variant reakcí spolu s návodem chování na útok aktivního střelce	44

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník	I
Příloha 2: Příručka chování civilních osob	VI

Dotazník

Dobrý den,

Jmenuji se Jan Anýž a jsem studentem fakulty biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze, oboru Civilní nouzové plánování. Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který bude jedním z podkladů pro zpracování příručky chování civilního obyvatelstva při útoku „aktivního střelce“.

Vyplnění tohoto dotazníku Vám zabere jen pár minut a Vaše odpovědi budou brány na zřetel při sestavování příručky. Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpresnější a pravdivé odpovědi. Účast ve výzkumu je dobrovolná.

Předem děkuji za Váš čas a spolupráci.

1. Pohlaví:

☐ Muž

☐ Žena

2. Věk:

☐ 18-30

☐ 51-60

☐ 31-40

☐ 61 a více let

☐ 41-50

3. Vzdělání:

☐ Základní

☐ Vyšší odborné (např. Dis.)

☐ Středoškolské bez maturity

☐ Vysokoškolské

☐ Středoškolské s maturitou

4. Zaměstnání:

☐ Bezpečnostní sbory

☐ Zemědělství

☐ Zdravotnictví

☐ Osoba samostatně výdělečně činná

☐ Školství

☐ Student

☐ Státní a veřejná správa

☐ Důchodce

☐ Administrativa

☐ Na mateřské/rodičovské dovolené

☐ Průmysl a výroba

☐ Nezaměstnaný

☐ Jiné

5. Cítíte se bezpečně v prostředí, kde se každodenně pohybujete?

☐ Určitě ano	☐ Určitě ne
☐ Spíše ano	☐ Spíše ne
☐ Nepřemýšlím o tom	

6. Setkal/a jste se někdy s pojmem „aktivní střelec“?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevybavuji s

7. V případě, že jste se s pojmem setkal/a, vybavíte si kde?

☐ V rodině („doma“)	☐ Při diskusi s kamarády/přáteli
☐ Ve škole	☐ V souvislosti se svým zaměstnáním
☐ Knihy/ tiskoviny	☐ Rozhlasové/ televizní vysílání
☐ Internet	
☐ Jinde	

8. Víte co znamená pojem „aktivní střelec“?

☐ Ano	☐ Spíše ne
☐ Spíše ano	☐ Ne
☐ Nevím	

9. Pokud „ano“ nebo „spíše ano“ pokuste se napsat, co si pod pojmem „aktivní střelec“ představujete?

10. Zajímal/a jste se někdy o problematiku či otázky související s „aktivním střelcem“?

- ☐ Určitě ano, považuji to za důležité
- ☐ Spíše ano, ale pouze velmi obecně
- ☐ Nevybavuji si, že bych se o aktivní střelce zajímal
- ☐ Ne

11. Myslíte si, že jsou možné útoky střelnými zbraněmi v České republice?

- ☐ Ano, jsou možné kdekoli na území ČR
- ☐ Ano, jsou možné na určitých místech
- ☐ Ne, nejsou možné
- ☐ Nezabývám se těmito úvahami

12. Pokud jsou podle Vás možné na určitých místech, kde si myslíte, že hrozí největší riziko útoku?

- ☐ Pouze ve velkých městech (Praha + krajská města)
- ☐ Ve městech obecně
- ☐ Ve městech i na vesnicích
- ☐ Riziko je všude stejné, a to i mimo osídlené oblasti

13. Která z následujících míst ve městech, případně na vesnicích, považujete za nejpravděpodobnější místa útoku? (lze zaškrtnout více možností)

- ☐ školy
- ☐ náboženské a církevní stavby (kostely, mešity)
- ☐ náměstí
- ☐ kulturní zařízení (kina, divadla, muzea)
- ☐ sportovní stadiony (sportovní i kulturní akce)
- ☐ restaurace, bary, kluby
- ☐ obchodní centra
- ☐ prostředky hromadné dopravy (vlaky, metro, autobusy, tramvaje)
- ☐ jakékoli místo s větší koncentrací osob

14. Myslíte si, že byste poznal/a potencionálního „aktivního střelce“?

- ☐ Určitě ano, vím, co je pro tyto lidi typické, a lidí si všímám
- ☐ Spíše ano, věřím, že bych si něčeho podezřelého všiml/a
- ☐ Nejsem si jistý/á, takoví lidé mohou být něčím zvláštní, ale nevím čím
- ☐ Spíše ne, dnes je na světě mnoho lidí, kteří se odlišují od průměru
- ☐ Určitě ne, o ostatní lidi se nezajímám

15. Domníváte se, že dokážete odhadnout, jak byste reagoval/a, pokud by na Vás někdo útočil střelnou zbraní?

☐ Určitě ano	☐ Spíše ne
☐ Spíše ano	☐ Určitě ne
☐ Nedovedu to posoudit	

16. Myslíte si, že byste v případě útoku reagoval/a nějakým níže uvedeným způsobem?

- ☐ Asi bych nebyl/a schopen/ná žádné reakce ☐ Svoji reakci nedovedu odhadnout
- ☐ Snažil/a bych se vyhledat úkryt
- ☐ Pokusil/a bych se z místa útoku uniknout
- ☐ Pokud bych neměl/a možnost úkrytu nebo úniku, rozhodl/a bych se bojovat
- ☐ V každém případě bych se útočníkovi postavil/a, bojoval/a bych

17. Pokud byste měl/a návod, jak se máte chovat, myslíte, že by Vám to mohlo pomoci útok přežít?

- ☐ Určitě ano, dokážu si poradit v různých situacích a návod bych k tomu využil
- ☐ Spíše ano, ale záleželo by na okolnostech
- ☐ Spíše ne, většinou mám v životě smůlu
- ☐ Ne, určitě bych zazmatkoval/a

18. Kde byste hledal/a pomoc, pokud byste se chtěl/a dozvědět více o tom, jak byste měl/a postupovat v případě takového útoku? (lze zaškrtnout více možností)

- ☐ Na Policii České republiky (osobně, telefonicky, webové stránky Policie)
- ☐ Na internetu (spoléhal bych na vyhledávač a jeho výběr možností)
- ☐ V knihách/tiskovinách (noviny, časopisy, letáky)
- ☐ Obrátil/a bych se na kamaráda/přítele/známého
- ☐ Jinde

19. Uvítal/a byste větší informovanost o tom, jak byste se měl/a chovat v případě útoku „aktivního střelce“?

- ☐ Určitě ano
- ☐ Spíše ano, abych si ověřil svoje znalosti
- ☐ Není potřeba, mám pocit, že jsem informovaný/á dostatečně
- ☐ Nezabývám se těmito úvahami
- ☐ Ne

20. Myslíte si, že by policie měla nějakým způsobem zvýšit informovanost obyvatel v případě útoku „aktivního střelce“?

- ☐ Určitě ano, téměř nic o tom nevím a uvítal/a bych cokoli (brožury, letáky, instruktážní videa, cvičení)
- ☐ Spíše ano, věřím, že prostor pro zlepšení je vždycky a něco by se mohlo udělat

- ☐ Spíše ne, mám pocit, že se policie této problematice věnuje celkem dostatečně
- ☐ Určitě ne, jsem maximálně informovaný/á a zcela spoléhám na policii
- ☐ Nevím, nejsem schopen/ná to posoudit
- ☐ Je mi to jedno, tato problematika mne nezajímá

21. Věříte, že je Policie České republiky schopna Vás ochránit před útokem „aktivního střelce“?

- ☐ Určitě ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Nevím, nejsem schopen/ná to posoudit
- ☐ Spíše ne
- ☐ Určitě ne

22. Domníváte se, že problém „aktivního střelce“ lze vyřešit nějakým níže uvedeným způsobem? (lze zaškrtnout více možností)

- ☐ Odzbrojením co největšího počtu lidí - byl by znesnadněn přístup ke zbraním
- ☐ Ozbrojením co největšího počtu lidí, útočníci by věděli, že je může kdokoli zastavit (zneškodnit)
- ☐ Psychologickým vyšetřením všech žadatelů o zbrojní průkaz
- ☐ Častějšími zdravotními kontrolami držitelů zbraní a zbrojních průkazů

23. Jste držitelem zbrojního průkazu a vlastníte zbraň?

- ☐ Ano, jsem držitelem zbrojního průkazu a vlastním zbraň/zbraně
- ☐ Ano, jsem držitelem zbrojního průkazu, ale zbraň nevlastním
- ☐ Jsem žadatelem o zbrojní průkaz a zbraň si chci pořídit
- ☐ Jsem žadatelem o zbrojní průkaz, ale zbraň si zatím pořídit neplánuji
- ☐ Nejsem držitelem zbrojního průkazu, ale plánuji si ho udělat
- ☐ Nejsem držitelem zbrojního průkazu a ani to neplánuji

Mnohokrát Vám děkuji za Váš čas a ochotu.

Příloha 2: Příručka chování civilních osob

	MĚSTSKÁ POLICIE		156
SOS	TÍSNOVÁ LINKA		112
	HASIČI		150
	ZÁCHRANNÁ SLUŽBA		155
	POLICIE		158

UDÁLOST OZNAMTE POUZE V PŘÍPADĚ, JE-LI TO SKUTEČNĚ BEZPEČNÉ !

- Pokud nemůžete mluvit - nezavěšujte telefon
- Dbejte pokynů operačního důstojníka
- Co nejrychleji podejte maximum možných informací
 - místo
 - počet pachatelů, jejich vzhled, kde se nacházejí
 - počet potenciálních obětí
 - zda slyšíme pouze střelbu nebo i výbuchy
 - počet a typy zbraní, které mají k dispozici

Příručka je volně dostupná na:
www.aktivnistrelec-navod.cz

2018

- Aktivní střelec je extrémně nebezpečný pachatel
- Může zaútočit kdykoli a kdekoli
- Cílem jeho útoku je zabít nebo zranit co nejvíce osob
- K útoku použije jednu nebo více střelných zbraní
- Své útoky má většinou promyšlené a naplánované
- Není vhodné ho považovat za šíleného
- Zpravidla nemá v úmyslu vyjednávat
- Neplánuje únik z místa činu, je ochoten zemřít
- Může mít spolupachatele

**Samotný útok je často velmi krátký
Všechny osoby v místě útoku jsou v nebezpečí !**

 1. ÚTĚK **2. UKRYTÍ** **3. ÚTOK**

**REAKCE NA ÚTOK MUSÍ BÝT PROVEDENY V UVEDENÉM POŘADÍ !
DODRŽENÍM TOHOTO POSTUPU ZVÝŠÍTE SVOU ŠANCI NA PŘEŽITÍ**

AKTIVNÍ STŘELEC

UTEČ !

- **Vyhodnot' svou situaci**
- jsi zraněný? jsi sám? máš doprovod (dětí, starší osoby)?
- jsi schopen určit, kde je střelec? máš vzhledem k situaci šanci utéci?

- **Vytvoř si plán útěku**
- zamysli se, kudy a kam můžeš z místa útoku utéci

- **Odlož všechny zbytečnosti**
- tašky a zavazadla tě budou zpomalovat

- **Při útěku stále vyhodnocuj situaci**
- pozoruj okolí, poslouvej zvuky kolem sebe

- **Na útěku varuj ostatní**
- lidé mohou v panice běžet špatným směrem – ke střelci

- **Pomoz ostatním**
- dbej ale na vlastní bezpečnost, která má přednost

- **Při kontaktu s policií nech ruce od těla**
- nejlépe nahoru s prsty od sebe

UKRYJ SE !

- Nemůžeš-li utéct, ukryj se !

- Úkryt okamžitě uzavři a zamkni
- pokud to lze

- Zabarikáduj vstup do úkrytu
- co nejrychleji, využij spolupráce ostatních

- Znemožni útočníkovi orientaci v prostoru úkrytu
- zatáhni žaluzie, rolety, záclony, zhasni světla, vypni projekční přístroje

- Neupozorňuj na sebe
- vypni elektroniku, přepni mobilní telefony, případně hodinky do tichého režimu

- Zaujmi v úkrytu optimální polohu
- co nejdále od oken, dveří, nejlépe za masivním kusem nábytku, lednice, trezoru

- Přivolej pomoc
- využij tísňová telefonní čísla 158,112

- Nikomu neotvírej dveře
- mohlo by se jednat o střelce a jeho past, evakuace proběhne na pokyn policie

- Připrav se na obranu v případě odhalení úkrytu
- co z úkrytu lze použít jako zbraň, využij spolupráce ostatních

ZAÚTOČ !

- **Pronikne-li pachatel do úkrytu, zaútoč !**
- **Využij všechny dostupné předměty jako zbraň**
- zesílíš tím svůj úder, reakce, fungování
- **Pokus se pachatele povalit a odzbrojit**
- neboj se manipulovat s jeho zbraní
- **Pachatele zajisti a vyčkej na policii**
- znemožníš mu tak další pohyb a přístup ke zbraní
- **Pokud jsi v úkrytu s více osobami, rozdělte si pro případ útoku role**
- útok na pachatele ve více lidech zvyšuje šance všech na přežití
- domluvte si plán útoku
- jedna osoba se zaměří jen na zbraň střelce, kterou se pokusí získat/znemožnit její fungování
- ostatní osoby se soustředí na osobu útočníka